

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Přírodovědecká fakulta

Katedra geografie

Bc. Jana PAVLIŠOVÁ

ANALÝZA VOLEBNÍHO CHOVÁNÍ OBYVATEL PARDUBICKÉHO KRAJE

Diplomová práce

Vedoucí práce: RNDr. Miloš Fňukal, Ph.D.

Olomouc 2021

Bibliografický záznam

- Autor (osobní číslo):** Jana Pavlišová (R18811)
- Studijní obor:** Regionální geografie
- Název práce:** Analýza volebního chování obyvatel Pardubického kraje
- Title of thesis:** Analysis of elections results in the Pardubice Region
- Vedoucí práce:** RNDr. Miloš Fňukal, Ph.D.
- Rozsah práce:** 106 stran, 5 vázaných příloh
- Abstrakt:** Diplomová práce se zaměřuje na prostorové rozložení volební podpory politických stran a hnutí na území Pardubického kraje v období mezi volbami do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v letech 1996 a 2017, se zaměřením na změny v čase. Práce se pokouší určit vliv demografických a socioekonomických charakteristik obyvatel Pardubického kraje na volební chování.
- Klíčová slova:** území volební podpory politických stran, volby, Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, volební chování, prostorová analýza, Pardubický kraj
- Abstract:** Diploma thesis is focused on spatial distribution of electoral support of political parties and movements in the Pardubice Region in the period between elections to the Chamber of Deputies of the Parliament of the Czech Republic in the 1996 and the 2017, with focus on a changes in time. The thesis is trying to discover influence of demographic and socioeconomic character of the population in the Pardubice Region on electoral behavior.
- Keywords:** the region of suffrage for political parties, election, Chamber of Deputies Parliament of The Czech Republic, electoral behavior, spatial analysis, Pardubice Region

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně a všechnu použitou literaturu a prameny jsem uvedla v seznamu použitých zdrojů.

.....

V Olomouci dne

.....

podpis autora

Ráda bych na tomto místě poděkovala RNDr. Miloši Fňukalovi, Ph.D. za odborné vedení práce, věnovaný čas, cenné rady a připomínky. Dále bych chtěla poděkovat nejbližší rodině za podporu po celou dobu studia.

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

Přírodovědecká fakulta

Akademický rok: 2018/2019

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Jana PAVLIŠOVÁ**

Osobní číslo: **R18811**

Studijní program: **N1301 Geografie**

Studijní obor: **Regionální geografie**

Název tématu: **Analýza volebního chování obyvatel Pardubického kraje**

Zadávací katedra: **Katedra geografie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem diplomové práce je analýza prostorových změn rozložení volební podpory politických stran a hnutí na území Pardubického kraje v období mezi volbami do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR v letech 1996 a 2017 se zvláštním zřetelem na volby 2013 a 2017, tj. na období, kdy se na pol. scéně ČR etablovaly nové politické strany a naopak došlo k výraznému poklesu podpory politických stran "tradičních".

Rozsah grafických prací: **Podle potřeb zadání**
Rozsah pracovní zprávy: **20 000 - 24 000 slov**
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**
Seznam odborné literatury: **viz příloha**

Vedoucí diplomové práce: **RNDr. Miloš Fňukal, Ph.D.**
Katedra geografie

Datum zadání diplomové práce: **14. listopadu 2018**

Termín odevzdání diplomové práce: **10. dubna 2020**

L.S.

doc. RNDr. Martin Kubala, Ph.D.
děkan

doc. RNDr. Marián Halás, Ph.D.
vedoucí katedry

V Olomouci dne 14. listopadu 2018

Příloha zadání diplomové práce

Seznam odborné literatury:

- ANTOŠ, M.: Principy voleb v České republice. Praha : Linde Praha, a.s. , 2008. 192 s. ISBN 978-80-7201-734-8.
- BAAR, V., RUMPEL, P., ŠINDLER, P.: Politická geografie. 1. vydání. Ostrava: Ostravská univerzita, 1996. 94 s. ISBN 80-7042-737-X.
- BALÍK A KOL., S.: Volby do Poslanecké sněmovny v roce 2010. Brno : Masarykova univerzita, Institut pro srovnávací politologický výzkum, 2010. 279 s. ISBN 978-80-7325-224-3.
- BUČEK, J.; PLEŠIVČÁK, M.; PRZYBYLA, V.: Politická geografie : politické ideologie, demokracie a volby. Bratislava : Univerzita Komenského v Bratislave, 2017. ISBN 978-80-233-4408-1.
- CABADA, L.; ŠANC, D.: Český stranický systém ve 20. století. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. 223 s. ISBN 80-86898-33-4.
- ČALOUDEK, D., FOLTÝN, T., HAVLÍK, V., MATUŠKOVÁ, A.: Volby do Poslanecké sněmovny v roce 2006. 1. vydání. Brno : Centrum pro studium demokracie a kultury, 2006. 219 s. ISBN 80-7325-108-6.
- DANĚK, P., JEHLIČKA, P., TOMEŠ, J.: Stát, politika, prostor. 1. vydání. Praha: UK, PŘF, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, 2000. 274 s. ISBN 80-238-5566-2.
- KAŇOK, J.: Tematická kartografie. 1. vydání. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 1999. 318 s. ISBN 80-7042-781-7.
- KREJČÍ, O.: Nová kniha o volbách. Praha : Professional Publishing, 2006. 481 s. ISBN 80-86946-01-0.
- LEBEDA, T., LINEK, L., LYONS, P., VLACHOVÁ, K., et al.: Voliči a volby 2006. 1. vydání. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2007. 234 s. ISBN 978-80-7330-126-2.
- SARTORI, G.: Comparative Constitutional Engineering. Basingstoke : Macmillan, 1994. 219 s. ISBN 0-333-62967-1.
- VLACHOVÁ, K.: Stranická identifikace v České republice. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2000. 40 s. ISBN 80-8595081-2.
- VODA, P.: Efekt kandidáta ve volbách v českém prostředí. Diplomová práce, Brno: Masarykova univerzita, 2009. 91 s.

Obsah

1. Úvod	13
2. Cíle práce a výzkumné otázky	14
3. Použité metody.....	15
4. Výzkum voleb v politické geografii.....	17
4.1 Volební geografie.....	17
4.1.1 Volební chování.....	18
5. Přehled voleb do Poslanecké sněmovny PČR v Pardubickém kraji v letech 1996–2017.....	19
5.1 Systém a zákony.....	19
5.2 Stručná charakteristika Pardubického kraje.....	20
5.3 Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky	21
5.3.1 Volby do poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 1996.	22
5.3.2 Volby do poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 1998.	22
5.3.3 Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2002	23
5.3.4 Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2006	23
5.3.5 Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2010	24
5.3.6 Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2013	24
5.3.7 Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2017	25
5.4 Volební účast a vývoj volebních výsledků jednotlivých politických stran a hnutí ve volbách do Poslanecké sněmovny PČR v Pardubickém kraji v letech 1996–2017	25
5.4.1 Volební účast.....	25
5.4.2 Vývoj volebních výsledků jednotlivých politických subjektů	31
5.4.2.1 Česká strana sociálně demokratická a vývoj jejich volebních výsledků ..	32
5.4.2.2 Křesťanská a demokratická unie – Československá strana lidová a vývoj jejich volebních výsledků	33
5.4.2.3 Komunistická strana Čech a Moravy a vývoj jejich volebních výsledků	
5.4.2.4 Občanská demokratická strana a vývoj jejich volebních výsledků	36

5.4.2.5	TOP 09 a vývoj jejich volebních výsledků.....	37
5.4.2.6	Česká pirátská strana a vývoj jejich volebních výsledků	38
5.4.2.7	ANO 2011 a vývoj jejich volebních výsledků.....	39
6.	Území volební podpory politických stran v čase	40
6.1	Volební podpora ČSSD.....	40
6.1.1	Území stabilní volební podpory ČSSD	46
6.2	Volební podpora KDU-ČSL	48
6.2.1	Území stabilní volební podpory KDU-ČSL.....	53
6.3	Volební podpora KSČM	55
6.3.1	Území stabilní volební podpory KSČM.....	60
6.4	Volební podpora ODS.....	62
6.4.1	Území stabilní volební podpory ODS	67
6.5	Volební podpora TOP 09	68
6.5.1	Území stabilní volební podpory TOP 09.....	71
6.6	Volební podpora Pirátů	72
6.6.1	Území stabilní volební podpory Pirátů.....	75
6.7	Volební podpora ANO	76
6.7.1	Území stabilní volební podpory ANO.....	78
6.8	Míra podobnosti území volební podpory vybraných politických stran	79
7.	Analýza multifaktorové podmíněnosti výsledků voleb	82
7.1	ČSSD.....	83
7.2	KDU-ČSL	84
7.3	KSČM	86
7.4	ODS.....	87
7.5	TOP 09	88
7.6	Piráti	89
7.7	ANO	90

8. Závěr.....	91
9. Summary.....	94

Zkratky

ANO	ANO 2011
ČR	Česká republika
ČSSD	Česká strana sociálně demokratická
ČSÚ	Český statistický úřad
KDU-ČSL	Křesťanská a demokratická unie - Československá strana lidová (název strany do 25. 6. 2019); KDU-ČSL (název strany od 25. 6. 2019)
KSČM	Komunistická strana Čech a Moravy
OF	Občanské fórum
ODS	Občanská demokratická strana
ORP	obec s rozšířenou působností
PČR	Parlament České republiky
PS PČR	Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky
Piráti	Česká pirátská strana
SO ORP	správní obvod obce s rozšířenou působností
SPD	Svoboda a přímá demokracie (název do 9. 3. 2016); Svoboda a přímá demokracie - Tomio Okamura (SPD) (název od 9. 3. 2016 do 21. 8. 2019); Svoboda a přímá demokracie (SPD) (název od 21. 8. 2019)
SPR-RSČ	Sdružení pro republiku-Republikánská strana Československa
STAN	„Nezávislí starostové pro kraj“ (název do 24. 2. 2009); „STAROSTOVÉ A NEZÁVISLÍ“ (název 24. 2. 2009 – 29. 6. 2011); STAROSTOVÉ A NEZÁVISLÍ (název od 29. 6. 2011)
SZ	Strana zelených
TOP 09	TOP 09
US-DEU	Unie svobody - Demokratická unie

- Úsvit** Úsvit přímé demokracie (název 19. 6. – 3. 7. 2013 a 2. 6. 2014 – 19. 8. 2015); Úsvit přímé demokracie Tomia Okamury (3. 7. 2013 – 2. 6. 2014); Úsvit - Národní Koalice (název od 19. 8. 2015)
- VV** Věci veřejné

1. Úvod

Nosným tématem diplomové práce je analýza vývoje volebních výsledků v obcích Pardubického kraje v rámci voleb do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky mezi lety 1996–2017. Pozornost je zaměřena na tradiční politické strany, které od začátku sledovaného období až do současné doby působí jako hlavní aktéři na české politické scéně a v průběhu let získávaly nejvýraznější podíly hlasů. Jsou jimi Česká strana sociálně demokratická (ČSSD), Křesťanská a demokratická unie – Československá strana lidová (KDU-ČSL), Komunistická strana Čech a Moravy (KSČM) a Občanská demokratická strana (ODS). Dále byly do analýzy zahrnuty politické strany a hnutí, které mají v současné době zastoupení v Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky a zároveň zde působí kontinuálně alespoň dvě volební období. Jedná se o hnutí ANO 2011 (ANO) a stranu TOP 09 (TOP09). Jako posledním subjektem byla do analýzy zahrnuta Česká pirátská strana (Piráti), která v posledním volebním období zaznamenala vysoký nárůst počtu hlasů, v roce 2017 přesáhla ve volbách podíl hlasů potřebný pro vstup do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky a její volební preference mají stoupající tendenci.

Volební výsledky, respektive chování voličů, jsou přímo i nepřímo podmíněny širokým spektrem faktorů, které ve společném působení utvářejí jednotlivé voličské preference. Jedním z hlavních faktorů rozdílnosti volebního chování obyvatel je časové a prostorové hledisko. Prostorová rozdílnost volebních výsledků je jedním z nejvýrazněji pozorovatelných jevů ve volební geografii. Rozdílnost vlivu jednotlivých typů prostoru, především venkovského a městského, je v kombinaci s dalšími faktory řazena do popředí zájmu. Druhým výrazným jevem je vliv časového faktoru. Volební chování může být z časového hlediska relativně stabilní, ale zároveň se může během krátkého časového horizontu velice rychle měnit.

Proto se v rámci práce budeme zaměřovat na volební zisky jednotlivých stran v obcích Pardubického kraje s ohledem na prostorovou diferenciaci – *území volební podpory* a v rámci časového hlediska – *území stabilní volební podpory*, dle metodiky Jehličky a Sýkory z roku 1991. Dalším předmětem zkoumání v rámci diplomové práce je vliv jednotlivých socioekonomických a demografických faktorů na volební chování obyvatel, respektive charakteristické rozdílnosti voličů jednotlivých politických stran.

2. Cíle práce a výzkumné otázky

Hlavním cílem diplomové práce je prostorová analýza volebního chování obyvatel Pardubického kraje ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky mezi lety 1996 a 2017. Analýza bude vytvářena v rámci všech obcí Pardubického kraje, výsledků voleb v jednotlivých letech a podílu získaných hlasů pro jednotlivé politické strany a hnutí, které jsou v analýze zahrnuty. Díky jejímu realizování budeme schopni odpovědět na hlavní výzkumnou otázku:

- *Jsou patrné regionální diference v rámci volební podpory mezi jednotlivými politickými subjekty?*

Prvořadým úkolem v rámci získávání odpovědí na výzkumné otázky je vytvoření prostorové a časové analýzy volebních výsledků. Po zpracování výstupů analýzy předpokládáme, že budeme schopni v rámci vymezeného prostoru Pardubického kraje rozpoznat jednotlivá území volební podpory pro každou politickou stranu a jejich vývoj v čase, díky kterému budeme schopni identifikovat území stabilní volební podpory. Uskutečněním této analýzy a jednotlivých kroků bychom měli získat odpověď na dílčí výzkumné otázky:

- *Jsou patrné změny území volební podpory jednotlivých politických subjektů v čase a prostoru?*
- *Lze identifikovat území s nadprůměrnou a podprůměrnou volební podporou jednotlivých politických subjektů za celé zkoumané období?*
- *Lze identifikovat míru podobnosti území volební podpory vybraných politických stran a jejich vývoj v čase?*

Dalším aspektem práce je zkoumání vlivů jednotlivých socioekonomických a demografických charakteristik obyvatel na volební podporu jednotlivých stran. Budou porovnány podíly hlasů jednotlivých politických stran s různými demografickými a socioekonomickými charakteristikami obyvatelstva obcí. Výsledkem této komparace bude odpověď na poslední dílčí výzkumnou otázku:

- *Je možné nalézt podmíněnost výsledků voleb jednotlivých politických subjektů v porovnání s demografickými a socioekonomickými charakteristikami obyvatel Pardubického kraje?*

3. Použité metody

K získání odpovědí na vytyčené výzkumné otázky budeme využívat prostředků prostorové a multifaktorové analýzy. Jako zdroj vstupních dat využijeme volebního portálu Českého statistického úřadu volby.cz, kde jsou shromážděny všechny výsledky voleb a referend konaných na území České republiky od roku 1990 do současnosti. Pro potřebu této práce se zaměříme pouze na výsledky voleb do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky na území Pardubického kraje konaných v letech 1996, 1998, 2002, 2006, 2010, 2013 a 2017. Pro potřeby porovnávání volebních výsledků v průběhu zkoumaného období jsou všechna data aplikována na současné administrativní rozdělení. V rámci zkoumaného období na území Pardubického kraje vznikly dvě obce a zanikly též dvě obce, detailnější popis viz kapitola 5.2. Volební výsledky ze zaniklých obcí byly přičteny k obcím (městům), ke kterým se připojily. U nově vzniklých obcí byla data odvozena dle dat z volebních okrsků obcí, ke kterým původně patřily. Na otázky týkající podmíněnosti volebního chování obyvatel použijeme data Českého statistického úřadu získaná v rámci pravidelně konaných cenzů, konkrétně z let 2001 a 2011. Veškeré mapové výstupy jsou vytvářeny v rámci programu ArcGIS 10.2.2 od společnosti ESRI s využitím digitální vektorové geografické databáze České republiky ArcČR 500. Všechna potřebná statistická data byla zpracována pomocí MS Excel, kde byly vytvořeny tabulky a grafy napomáhající lepšímu interpretování získaných poznatků.

Pro vytvoření prostorové analýzy volebních výsledků byla v rámci této práce zvolena analýza územní stability volební podpory autorů Petra Jehličky a Ludka Sýkory, kterou publikovali ve Sborníku České geografické společnosti v roce 1991. Ve své metodě vymezují dva typy oblastí *území volební podpory* a *území stabilní volební podpory*, pomocí nichž analyzují volební výsledky jednotlivých stran. Území volební podpory získáme seřazením obcí dle relativních volebních výsledků za jednotlivé politické strany či hnutí. Následně ze sestupně seřazených obcí nasčítáme absolutní počty hlasů pro danou stranu, nebo hnutí až po hranici 50 % všech hlasů získaných v rámci celého kraje. Obce, které jsou zahrnuty do nasčítaných 50 % hlasů, spadají do *území volební podpory* v daných volbách. Následujícím krokem je vymezení *území stabilní volební podpory* jednotlivých politických stran a hnutí, které

se vytvoří průnikem *území volební podpory* dané politické strany či hnutí za všechny volby ve sledovaném období od roku 1996 do 2017. (Jehlička, Sýkora 1991: 84)

Analýza multifaktorové podmíněnosti voleb pomůže nahlédnout do problematiky volebního chování obyvatel. Lze na něj nahlížet více různými pohledy, například z pohledu sociologie, regionální geografie, kulturní a historické geografie. V rámci této práce se zaměříme na volební chování obyvatel pohledem kulturní geografie, která předpokládá, že existující významné územní rozdíly ve volebním chování obyvatel nejsou náhodné. (Heřmanová, Chromý 2009: 55) Proměnné pro multifaktorovou analýzu vybíráme tak, abychom zachytili jak vlivy socioekonomických charakteristik obyvatel, tak i vliv prostředí na rozhodování voličů. Námi zvolenými proměnnými jsou nejvyšší dosažené vzdělání, ekonomická aktivita (respektive míra nezaměstnanosti), odvětví ekonomické činnosti, index stáří, religiozita, rodáctví. Doplňkovou proměnnou, která není zvolena z řady demografických ani socioekonomických charakteristik, je volební účast, na které se pokusíme potvrdit, či vyvrátit existenci závislosti vztahu mezi volebními zisky jednotlivých politických subjektů a již výše zmíněné volební účasti. Pomocí korelace jednotlivých proměnných s volebními zisky zvolených politických stran a hnutí získáme odpověď na výzkumnou otázku, zda lze nalézt podmíněnost volebních výsledků jednotlivých politických subjektů v porovnání s demografickými a socioekonomickými charakteristikami. K měření závislosti mezi volebními výsledky a námi zvolenými proměnnými použijeme Pearsonův korelační koeficient, který podle míry závislosti daných proměnných nabývá hodnot od -1 do 1. Maximální závislost mezi danými proměnnými nám značí korelační koeficient, který dosahuje absolutní hodnoty 1. Naopak absenci jakékoli závislosti potvrzuje korelační koeficient s hodnotou 0. Pokud korelační koeficient dosahuje absolutní hodnoty vyšší než 0,7, můžeme hovořit o silné závislosti. Střední závislost mezi námi zvolenými proměnnými značí hodnota korelačního koeficientu, která se nachází v intervalu absolutních hodnot 0,3–0,7. Slabá závislost je charakterizována korelačním koeficientem absolutní hodnoty menší než 0,3. Pokud je výsledek korelačního koeficientu kladný, jedná se o přímou závislost daných proměnných. Naopak při záporném korelačním koeficientu jsou dané proměnné v opozici, pokud hodnoty jedné proměnné stoupají, hodnoty druhé proměnné klesají. Jedná se o nepřímou závislost. (Kladivo 2013)

4. Výzkum voleb v politické geografii

4.1 Volební geografie

Volební geografie je jednou ze základních geografických subdisciplín. Mezi její nosná témata patří především výzkum prostorových aspektů a regionálních diferenciací v rozložení voličského potenciálu jednotlivých politických stran a hnutí (Buček, Plešivčák, Przybyla 2017: 181). Vývoj studia volební geografie, jako vědní disciplíny, je relativně mladou záležitostí. Nejvýraznějšími přispěvateli k danému tématu v rámci jejich prvopočátků ve 20. letech 20. století byli André Siegfried a Carl O. Sauer. Roku 1913 byla publikována studie „Tableau politique de la France de l'Ouest sous la Troisième République“, ve které André Siegfried porovnával kartograficky znázorněné volební výsledky s demografickými daty a fyzickogeografickými charakteristikami 15 departmentů v západní části Francie v období třetí francouzské republiky, vzniklé roku 1870. Zakladatel kulturní geografie Carl O. Sauer vydal studii „Geography and the Garrymander“ (1918 citováno podle Novák 2019) zabývající se problematikou vymezení volebních obvodů při volbách do Kongresu USA. Na příkladu třech států: Kentucky, Missouri a Tennessee demonstroval manipulování s hranicemi volebních obvodů podle předchozích volebních preferencí voličů. Systematické studium vědní disciplíny započalo ve 40. letech 20. století ve Spojených státech amerických. Centra studia a dalšího rozvoje volební geografie byla především na třech amerických univerzitách School of Columbia, School of Michigan a School of Rochester. Zaměřovali se především na zkoumání volebního chování z pohledu sociologie, psychologie a ekonomických věd. Průlom ve studiu volební geografie přinesla tzv. kvantitativní revoluce v humánní geografii v 60. letech 20. století, kdy se geografické výzkumy založené na popisných metodách snaží pomocí standardních statistických analýz odhalovat různé vztahy a zákonitosti. To vedlo ke zvýšení počtu geografických studií zaměřených na volby. (Madleňák 2010: 128) Období konce 70. let 20. století označuje O. Krulík za „renesanci politické geografie“, kdy se volební geografie dostávala do popředí zájmu (Novák 2019). Na našem území se téma volební geografie rozvíjí po roce 1989. První demokratické volby v roce 1990 odstartovaly zvyšující se zájem o studium volební geografie na našem území.

4.1.1 Volební chování

Klíčovým cílem volební geografie je zjistit, jaké faktory podmiňují volební rozhodování a jakou roli v rámci politické geografie hraje prostorový kontext (Bernard, Kostelecký, Šimon 2014: 241). Vědecké zkoumání volebního chování obyvatel vychází z výše zmíněných tří amerických center volební geografie. Prvním přístupem zaměřeným na sociologický pohled na zkoumání volebního chování vychází z práce „The People’s Choice“ (Lazarsfeld, Berelson, Gaudet 1944), která je spojená se School of Columbia. Autoři zde demonstrovali vliv sociálních faktorů na utváření volebních preferencí v souvislosti s předvolební kampaní amerických prezidentských voleb v roce 1940. (Novák, 2019) Dalšími hlavními pracemi v rámci sociologické školy volebního chování jsou „Voting“ (Berelson, Lazarsfeld, McPhee 1954) a „Personal Influence“ (Katz, Lazarsfeld 1955). (Buček, Plešivčák, Przybyla 2017: 160) Na psychologické aspekty volebního chování se zaměřovala School of Michigan, kde v rámci výzkumného projektu zaměřeného na sérii prezidentských voleb v USA vznikla v roce 1960 práce vytvořená Angusem Campbellem a dalšími autory „The American Voter“. Popisuje se zde stranická identifikace voliče jako dlouhodobý vztah voliče k preferovanému politickému subjektu, který není podmíněn členstvím. (Buček, Plešivčák, Przybyla 2017: 160) Třetí výchozí směr pro výzkum volebního chování byl vytvořen v rámci School of Rochester. Stěžejní práce „An Economic Theory of Democracy“, kterou v roce 1957 vytvořil Anthony Downs, se zaměřuje na využití teorie racionálního výběru, která se pokouší vysvětlit volební preference obyvatel pomocí ekonomických parametrů, jenž jsou nahlíženy z pohledu politické ekonomie. (Buček, Plešivčák, Przybyla 2017: 161)

V českém prostředí započal zájem o studium volebního chování obyvatel na počátku 90. let 20. století. Prvními autory, kteří svou pozornost ve vědeckých pracích zaměřují na volební chování, jsou Jehlička a Sýkora v roce 1991. Ve svém článku vyslovují hypotézu o možné souvislosti prostorového rozložení volebních výsledků ve volbách v roce 1990 s prostorovým rozložením volebních výsledků z dob první republiky. Na jejich práci postupně navazovali další autoři zabývající stabilitou rozložení volebních výsledků politických stran v regionech. (Bernard, Kostelecký, Šimon 2014) Chování voličů a jejich preference ovlivňuje především jejich sociální postavení, hodnotová a náboženská orientace a vzdělání (Vodička, Cabada 2007: 211).

5. Přehled voleb do Poslanecké sněmovny PČR v Pardubickém kraji v letech 1996–2017

5.1 Systém a zákony

V době příprav rozdělení Československé republiky na dva samostatné státy byla vydána ústava pro nově vznikající Českou republiku. Nová ústava vešla v platnost dne 1. 1. 1993. V rámci zákonodárné moci byl ustanoven dvoukomorový parlament skládající se z Poslanecké sněmovny a Senátu. Poslanecká sněmovna PČR má od svého ustavení 200 poslanců, kteří jsou voleni na dobu čtyř let na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva, podle zásady poměrného zastoupení (Ústava České republiky). Dvoukomorový parlament zaručuje větší stálost právního řádu, která je zajištěna usnášením každé komory zvlášť. (Baar, Rumpel, Šindler 1996) Zvoleným poslancem může být občan České republiky, který dosáhl věku 21 let a má právo volit. Volby v letech 1996 a 1998 probíhaly v rámci 8 volebních krajů, ve kterých se stranám rozdělovaly mandáty, podle zákona č. 247/1995 Sb., Zákon o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů, kdy se volební výsledky přepočítávaly na mandáty podle Hagenbach-Bischoffovy metody¹. Zásadní změna, jak z pohledu počtu volebních krajů, tak systému přepočtu volebních výsledků na mandáty, nastala přijetím zákona č. 204/2000 Sb., a jeho novely 37/2002. Tento zákon uváděl od 22. ledna 2002 v platnost D'Hondtovu metodu² přepočítávání volebních hlasů na mandáty a upravoval počet volebních krajů na 14. (Český statistický úřad 2020) Další novinkou, kterou reforma volebního zákona přinesla, bylo zavedení možnosti využití preferenčních hlasů. (Lebeda 2007) Mimo území České republiky mohou voliči hlasovat od roku 2002 na zastupitelských úřadech. Státní volební komise rozhodne formou losu, ke kterému volebnímu kraji se budou zahraniční hlasy připočítávat. V rámci všech voleb do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky od roku 2002 nebyl Státní volební komisí vylosován námi sledovaný

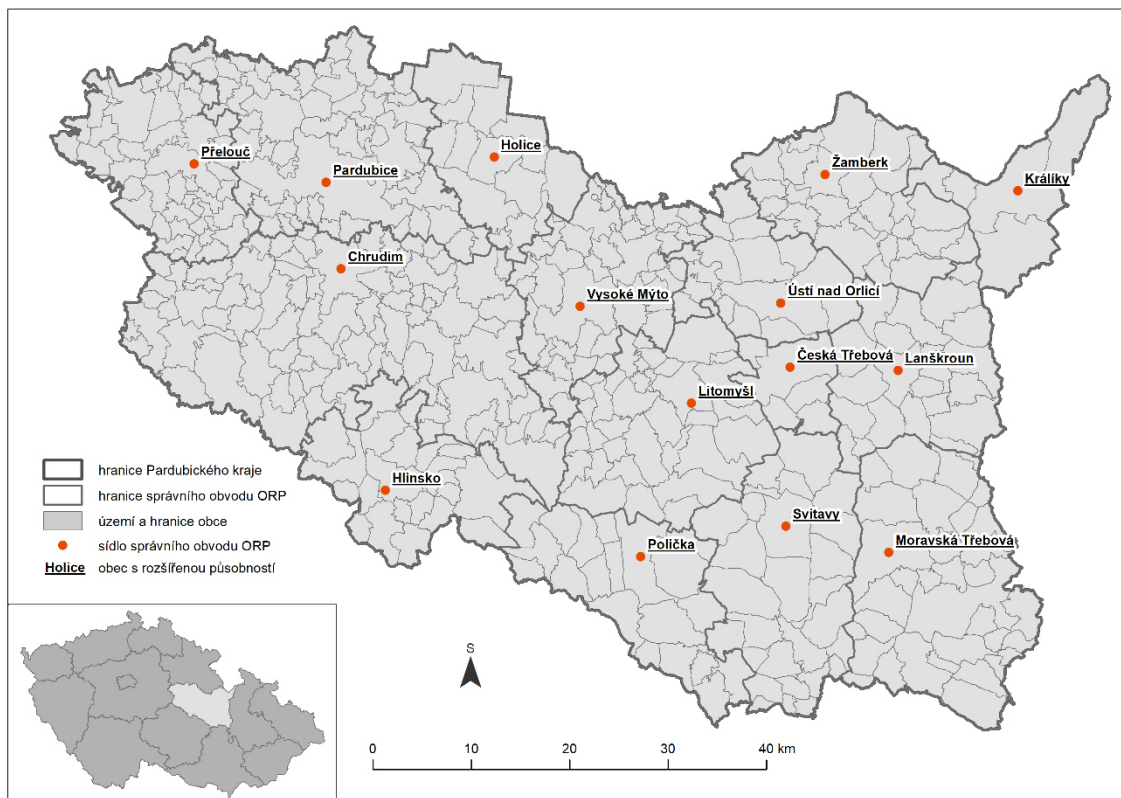
¹ Hagenbach-Bischoffova metoda: Její podstatou je zjištění volebního čísla dělením získaných hlasů počtem mandátů, zvětšeným o jeden. Strana pak získává tolik mandátů, kolikrát je v množství platných hlasů, které byly pro ni odevzdány, beze zbytku obsaženo takto získané volební číslo. Protože se tímto způsobem nepřidělí všechny mandáty, musí být součástí volebního systému také mechanismus rozdělení zbylých mandátů (2. skrutinium, za první republiky dokonce i 3. skrutinium) (Krejčí 2006: 70)

² D'Hondtova metoda: Hlasy strany jsou seřazeny podle počtu a první mandát získá ten, kdo má nejvíce hlasů. Dále jsou hlasy stran děleny dvěma, třemi atd., přičemž další mandát opět získá ten, kdo má nejvíce hlasů. Dělení pokračuje tak dlouho, dokud nejsou obsazeny všechny mandáty. (Krejčí 2006: 70)

Pardubický kraj. (Český statistický úřad 2016) Změny, které se v rámci základních parametrů volebního systému do Poslanecké sněmovny PČR od roku 1996 zavedly, byly podrobeny přezkumu u Ústavního soudu, který například v roce 2001 do jejich podoby výrazně zasáhl. (Antoš 2008) Poslední přezkum volebního zákona Ústavním soudem konstatoval neústavnost použití D'Hondtovy metody při současném rozdělení ČR do 14 volebních krajů a klauzule pro vstup koalic do Poslanecké sněmovny. (Ústavní soud 2021)

5.2 Stručná charakteristika Pardubického kraje

Pardubický kraj se nachází v severovýchodní části České republiky. Svou rozlohou 4 519 km² zaujímá 5,7 % rozlohy ČR a řadí se na páté místo v pořadí nejmenších krajů. Žije zde přes půl milionu obyvatel v rámci 451 obcí spadajících do 15ti správních obvodů obce s rozšířenou působností. (Český statistický úřad 2019).

Obrázek č. 1: Administrativní členění Pardubického kraje

Zdroj: ArcČR

Ve východní části kraje se nachází historická zemská hranice, která oddělovala Čechy od Moravy. Území kraje se z více než 80 % skládá z obcí s počtem obyvatel nižším než tisíc a 62 % obyvatel kraje je koncentrováno do 38 měst. (Český statistický úřad 2019: 5) Počet obcí v kraji prošel v průběhu času drobnými změnami. Na konci 90. let vznikly na území kraje dvě nové obce, které se osamostatnily od své původní obce – v roce 1998

osamostatnění obce Semanín od města Česká Třebová, a v roce 1999 osamostatnění obce Rabštejnská Lhota od obce Sobětuchy. (Škrobáčková 2007) V prvních letech 21. století naopak dvě obce zanikají. Jedná se o obec Domoradice, která se v roce 2003 připojuje k Vysokému Mýtu a obec Hostovice, která se připojuje ke krajskému městu v roce 2006. (Heřmánek 2015)

5.3 Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky

Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky navazuje na původní Českou národní radu, která existovala v letech 1969–1992 jako parlament České socialistické republiky a později České republiky v rámci československé federace. Poslední Česká národní rada zvolená v červnu 1992 na čtyřleté funkční období se 1. ledna 1993 spolu s osamostatněním České republiky na základě čl. 106 odst. 1 její ústavy transformovala na Poslaneckou sněmovnu Parlamentu České republiky. První samostatné volby do PS PČR proběhly proto až v roce 1996. (Vodička, Cabada 2007) Od té doby do současnosti proběhlo celkem 7 voleb do Poslanecké sněmovny PČR. Ty se konaly v letech 1996, 1998, 2002, 2006, 2010, 2013 a 2017. V řádném termínu se uskutečnilo pět z nich, kdy zvolení poslanci strávili v Poslanecké sněmovně čtyři roky, na které byli zvoleni. Ve dvou případech po předcházejících vládních krizích musely být prezidentem republiky vyhlášeny předčasné volby, a to v letech 1998 a 2013. Mezi hlavní politické subjekty, které se na české politické scéně v rámci Poslanecké sněmovny výrazněji prosadily, se řadí především Česká sociálně demokratická strana, Občanská demokratická strana, Komunistická strana Čech a Moravy a Křesťanská a demokratická unie Československá strana lidová. Ty všechny, s výjimkou v roce 2010 v případě KDU-ČSL, mají v Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky své zastoupení od prvních voleb v roce 1996 až do současnosti. Dalšími stranami, které prošly Poslaneckou sněmovnou, anebo v ní mají aktuálně své zastoupení, jsou Sdružení pro republiku-Republikánská strana Československa (SPR-RSČ), Občanská demokratická aliance (ODA), Unie svobody - Demokratická unie (US-DEU), Strana zelených (SZ), TOP 09, Věci veřejné (VV), ANO 2011, Úsvit přímé demokracie (Úsvit), Česká pirátská strana (Piráti) a Svoboda a přímá demokracie – Tomio Okamura (SPD).

5.3.1 Volby do poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 1996

První volby do PS PČR v samostatné České republice se konaly 31. května a 1. června 1996. Pro vstup politické strany do Poslanecké sněmovny bylo nutné získat minimálně 5 % všech platných hlasů, v případě dvoučlenných koalic 7 %, tříčlenných koalic 9 % a vícečlenných koalic 11 % platných hlasů. Takto stanovené hranice překonalo v roce 1996 celkem šest politických subjektů: ČSSD, ODS, KSČM, KDU-ČSL, SPR-RSČ a ODA. Vítěznou stranou se stala ODS, která s náskokem sedmi mandátů před ČSSD získala 68 poslaneckých křesel. (Kolář, Pecháček, Syllová 2002: 29) Sestavením vlády byl pověřen Václav Klaus, který vytvořil vládní koalici ODS (68 mandátů), ODA (13 mandátů) a KDU-ČSL (18 mandátů). Jelikož společně tvořili pouze 98 poslaneckých mandátů, byla pro umožnění vlády nutná podpora 61 poslanců ČSSD. Po odchodu ODA a KDU-ČSL se vládní koalice v lednu 1998 rozpadla a nastoupila úřednická vláda, kterou jako premiér vedl Josef Tošovský. (Český statistický úřad 2016) V důsledku koaliční krize byl přijat zákon č. 69/1998 Sb., o zkrácení volebního období Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky. Ten umožnil vyhlášení předčasných voleb, které ukončují volební období Poslanecké sněmovny dnem konání voleb. (Kolář, Pecháček, Syllová 2002: 29)

5.3.2 Volby do poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 1998

Předčasné volby se uskutečnily 19. a 20. června 1998. Pro vstup do sněmovny platila stejná pravidla, jako v roce 1996. Stranami v Poslanecké sněmovně se staly ČSSD (74 mandátů), ODS (63 mandátů), KSČM (41 mandátů), KDU-ČSL (20 mandátů) a US-DEU (19 mandátů). (Český statistický úřad 2016) Vedoucí představitel vítězné ČSSD, Miloš Zeman, získal pověření k sestavení vlády. Po neúspěšných jednáních o možnosti vytvoření vládní koalice byla 9. července 1998 podepsána mezi ČSSD a ODS „Smlouva o vytvoření stabilního politického prostředí v České republice“, tzv. opoziční smlouva. Zajišťovala nově vytvořené menšinové vládě ČSSD podporu ODS při vzniku a zároveň se signatáři zavázali k nevyvolání hlasování o nedůvěře vládě a při případném vyvolání hlasování jinou stranou k její podpoře. (Tabery 2006) Během tohoto volebního období proběhly značné změny ve způsobu parlamentních

voleb, především v rámci počtu volebních krajů a metody přepočtu získaných volebních hlasů na mandáty (viz též kapitola 5.1).

5.3.3 Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2002

Volby konané 14. a 15. června 2002 probíhaly podle nového zákona č. 204/2000 Sb., a jeho novely č. 37/2002, který ustanovoval nový přepočet hlasů na mandáty a hranice pro vstup do PS PČR. 5% hranice pro vstup samostatné politické strany zůstala nezměněná a hranice pro vstup vícečlenných koalic se vypočítávala násobením 5% hranice počtem subjektů v dané koalici, maximálně 20 %. V rámci těchto voleb bylo poprvé umožněno hlasování mimo území České republiky na zastupitelských úřadech a následně byly hlasy připočteny k Jihomoravskému kraji, který byl vylosován Státní volební komisí. Vítěznou stranou se stala ČSSD (70 mandátů) následována ODS (58 mandátů), KSČM (41 mandátů) a kolicí KDU-ČSL a US-DEU, které získaly 20 a 9 mandátů. (Český statistický úřad 2016) Sestavením vlády byl pověřen sociální demokrat Vladimír Špidla, který k vládní spolupráci přizval koalici KDU-ČSL a US-DEU. (Linek 2003) V průběhu volebního období se na pozici premiéra vystřídali další dva členové ČSSD – od srpna 2004 Stanislav Gross, od dubna 2005 Jiří Paroubek. (Český statistický úřad 2016)

5.3.4 Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2006

V pořadí čtvrté volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky byly vyhlášeny na 2. a 3. června 2006. Volební hlasy získané mimo území České republiky byly dle losování Státní volební komise přiřazeny k Jihočeskému kraji. (Český statistický úřad 2016) Po sérii vítězství ČSSD se do přední pozice vrátila ODS. Její náskok ovšem nebyl nikterak závratný, oproti druhé ČSSD získala pouze o 7 mandátů více. (Čaloud, Foltýn, Havlík, Matušková 2006: 133) Celkový zisk poslaneckých křesel pro jednotlivé politické strany byl následující: ODS (81 mandátů), ČSSD (74 mandátů), KSČM (26 mandátů), KDU-ČSL (13 mandátů) a Strana zelených, která se se ziskem 6 mandátů poprvé probjovala do PS PČR. Za vítěznou stranu byl sestavení vlády pověřen Mirek Topolánek, který stanul v čele vládní koalice složené z ODS a KDU-ČSL. V květnu roku 2009 byla v souvislosti s vyslovením nedůvěry vládě Mirka Topolánka Poslaneckou sněmovnou PČR

jmenována druhá úřednická vláda pod vedením Jana Fischera. (Český statistický úřad 2016)

5.3.5 Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2010

Volby do PS PČR se v roce 2010 uskutečnily 28. a 29. května. Jsou v dějinách samostatné České republiky prvními volbami, po kterých byla sestavením vlády pověřena politická strana, která se umístila až na druhém místě. Nejvyšší počet poslaneckých křesel získala ČSSD, konkrétně 56. V těsném závěsu s počtem 53 mandátů se umístila ODS, která společně s novými parlamentními politickými subjekty TOP 09 (41 mandátů) a VV (24 mandátů) vytvořila vládní koalici. V jejím čele stanul Petr Nečas z ODS. V opozičních poslaneckých lavicích společně s ČSSD zasedli také poslanci za KSČM, kteří získali 26 křesel. (Český statistický úřad 2016) Stranou, která se naopak po téměř stoleté parlamentní působnosti v dobách různých politických režimů neprobojovala do poslaneckých řad, byla KDU-ČSL. Její volební zisky se vždy pohybovaly okolo hranice 5 % nutných pro vstup do sněmovny. V roce 2010 její volební výsledek klesl na necelých 4,5 %, který jí cestu pro vstup do Poslanecké sněmovny znemožnil. (Balík 2010) Hlasy získané mimo území ČR byly přiřazeny Státní volební komisí k Jihočeskému kraji, který byl vybrán losováním již podruhé v naší historii. Po podání demise předsedy vlády Petra Nečase v roce 2013, nastupuje na post premiéra Jiří Rusnok, který byl společně s úřednickou vládou jmenován prezidentem republiky Milošem Zemanem. (Český statistický úřad 2016)

5.3.6 Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2013

Po vládních změnách byly vypsané v historii Poslanecké sněmovny již druhé předčasné volby, které se uskutečnily 25. a 26. října 2010. Státní volební komise vylosovala pro přiřazení volebních hlasů získaných mimo území České republiky Středočeský kraj. Politickými subjekty, které se díky volebnímu zisku dostaly do Poslanecké sněmovny jsou tradiční strany ČSSD (50 mandátů), ODS (16 mandátů), KDU-ČSL (14 mandátů), KSČM (33 mandátů), již v minulých volbách zastoupená TOP 09 (26 mandátů) a nové politické subjekty ANO 2011 (47 mandátů) a Úsvit přímé demokracie (14 mandátů). Sestavením vlády byl pověřen Bohuslav Sobotka

za ČSSD, který společně s ANO a KDU-ČSL vytvořil vládní koalici s nadpoloviční většinou tvořenou 111 poslaneckými mandáty. (Český statistický úřad 2016)

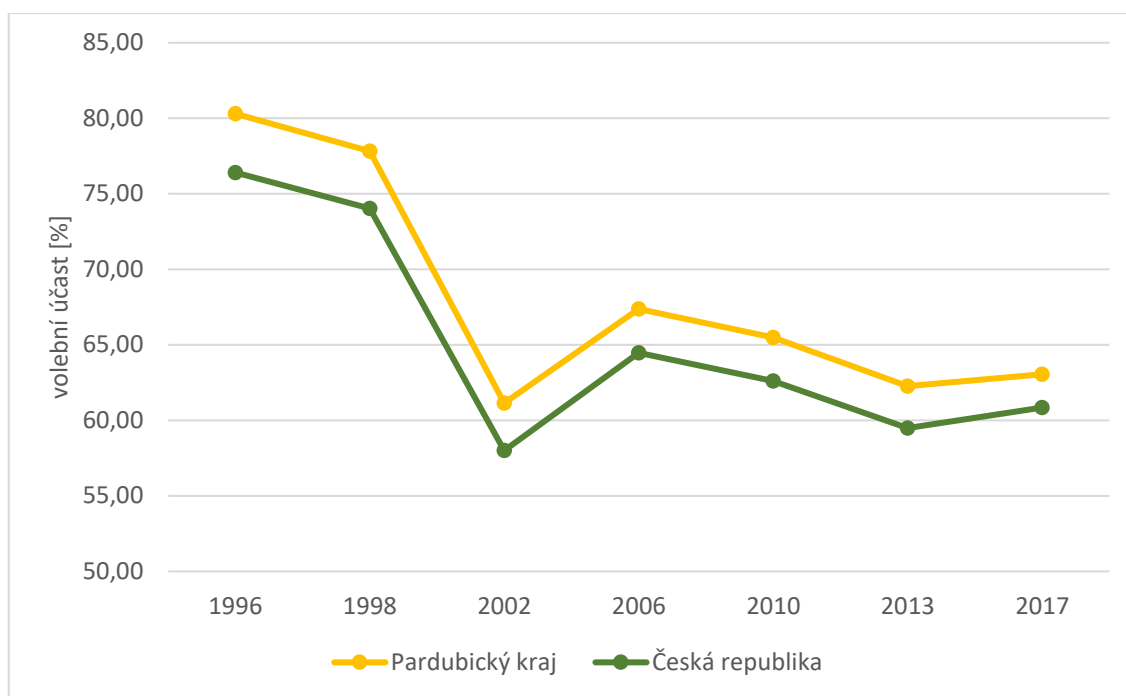
5.3.7 Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2017

Poslední námi sledované volby do Poslanecké sněmovny PČR se konaly v řádném termínu vyhlášeném prezidentem republiky dne 20. a 21. října 2017. Na základě losování, které prováděla Státní volební komise, byly výsledky hlasování v zahraniční příčteny ke Středočeskému kraji. Do Poslanecké sněmovny se proboujvalo historicky nejvíce politických subjektů v celkovém počtu 8. Nejvyšší volební zisky zaznamenalo hnutí ANO, které získalo 78 poslaneckých křesel, následovala s větším odstupem ODS s 25 mandáty, dále se do sněmovny nově proboujvali Piráti se ziskem 22 poslaneckých křesel, stejně jako SPD. Po 15 mandátech získaly politické strany ČSSD a KSČM. Počet 10 poslaneckých mandátů si udržela KDU-ČSL, 7 mandátů získala TOP 09 a 6 mandátů obdrželo nové hnutí STAROSTOVÉ A NEZÁVISLÍ. (Český statistický úřad 2018) Pověření k sestavení vlády získal od prezidenta republiky předseda hnutí ANO Andrej Babiš. Po složitých vyjednáváních získala menšinová koalice ANO a ČSSD za podpory KSČM důvěru sněmovny. (Drašar 2019)

5.4 Volební účast a vývoj volebních výsledků jednotlivých politických stran a hnutí ve volbách do Poslanecké sněmovny PČR v Pardubickém kraji v letech 1996–2017

5.4.1 Volební účast

Volební účast je základní ukazatel míry politické participace občanů (Buček, Plešivčák, Przybyla 2017: 173) Při pozorování vývoje volební účasti obyvatel Pardubického kraje v čase si může povšimnout postupného poklesu zájmu obyvatel o volební účast. V porovnání s celorepublikovou volební účastí ve volbách do Poslanecké sněmovny PČR můžeme sledovat totožný vývoj daných křivek (viz obrázek č. 2). Volební účast v Pardubickém kraji je v rámci celého sledovaného období přibližně o 3 procentní body vyšší, než volební účast v rámci celé České republiky.

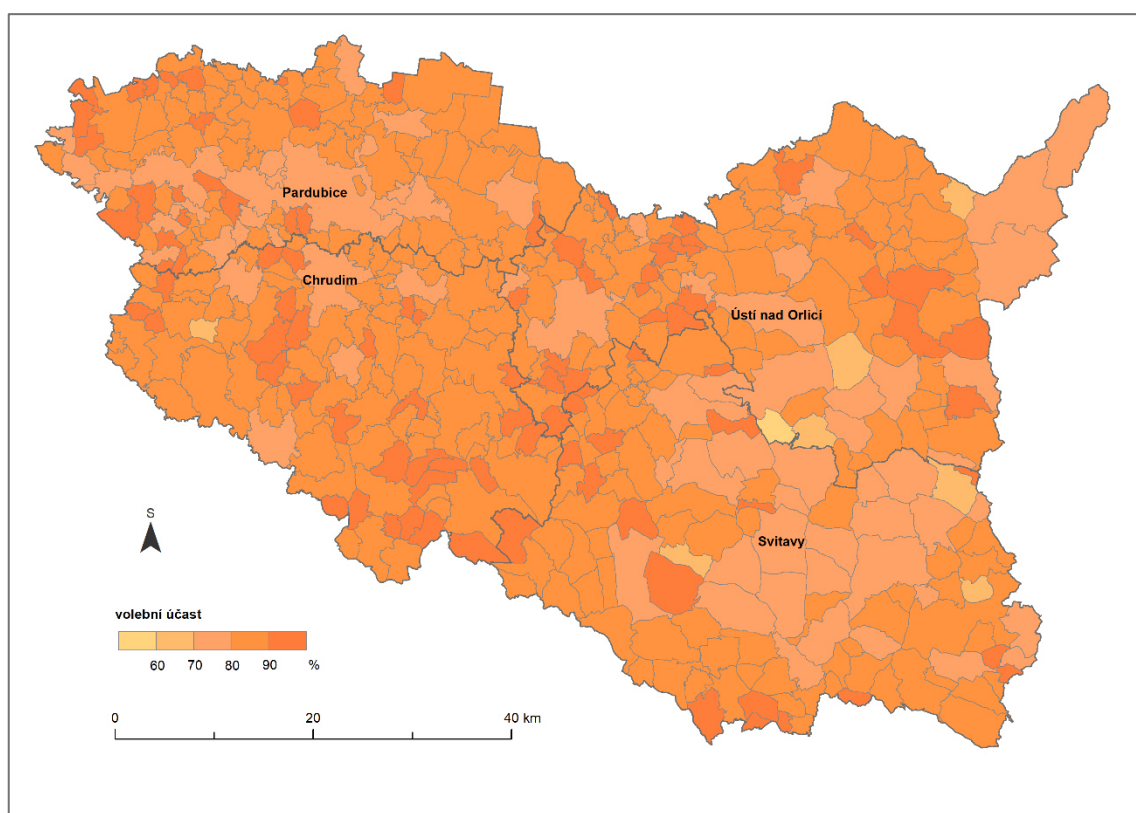

Obrázek č. 2: Srovnání vývoje volební účasti ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v letech 1996 až 2017 za Pardubický kraj a Českou republiku

Zdroj: Český statistický úřad

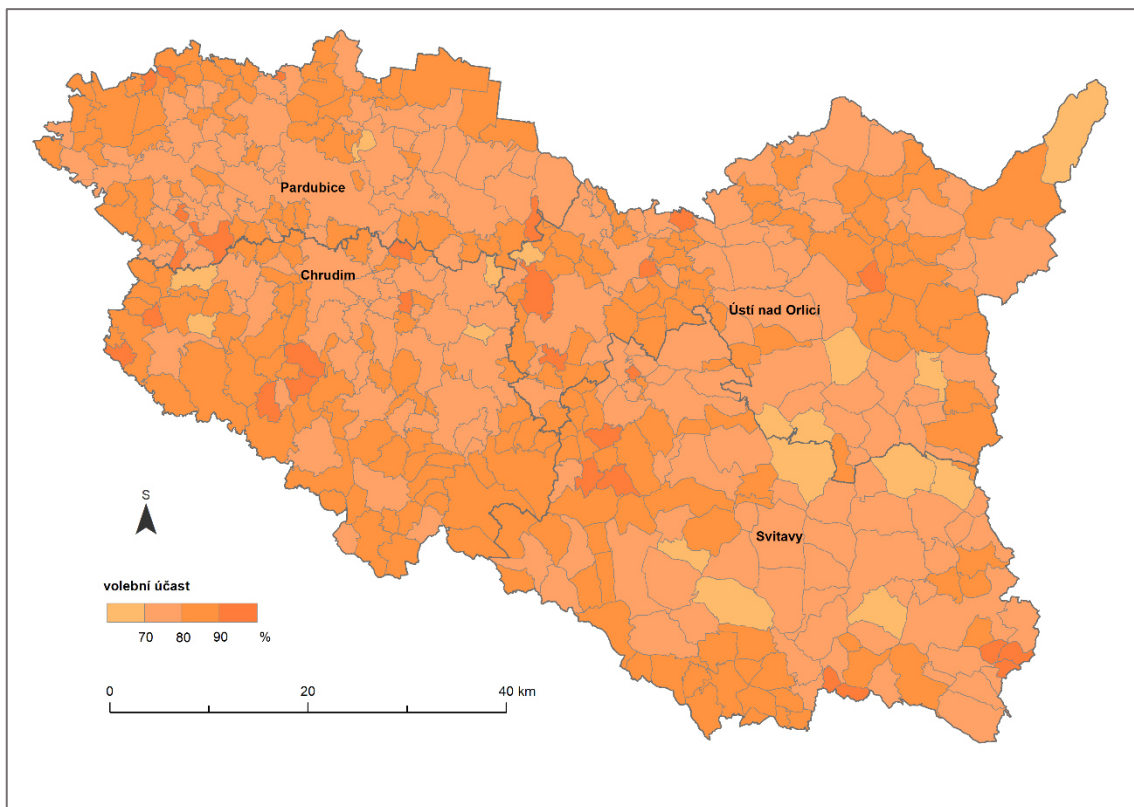
Nejvyšší volební účast v rámci dlouhodobého srovnání můžeme pozorovat ve volbách do Poslanecké sněmovny PČR v roce 1996 (viz obrázek č. 3). Celková volební účast v kraji byla 80,3 %. Volební účast se v rámci jednotlivých obcí kraje pohybovala v rozmezí od 58 do 100 %. V případě 101 obcí dosáhla volební účast hodnot vyšších než 90 %. Jedná se převážně o obce s nízkým počtem obyvatel, které jsou částečně koncentrovány v okrese Chrudim, západní části okresu Pardubice a západním cípu okresu Ústí nad Orlicí. Všechna okresní města mají volební účast nižší než jejich zázemí, nacházející se v intervalu 60–70 %. Stejně tak široké zázemí okresního města Svitavy, na které navazují obce s nejnižší zaznamenanou volební účastí v kraji. V rámci voleb do PS PČR v roce 1998 můžeme pozorovat mírný pokles volební účasti ve srovnání s rokem 1996 (viz obrázek č. 4). Zvýšil se počet obcí, ve kterých se volební účast pohybovala v rozmezí 70–80 %. Tyto hodnoty se nejčastěji vyskytovaly v obcích koncentrovaných v zázemí okresních měst, stejně jako při přechozích volbách, ale jejich území se značně rozšířilo. Nejnižší hodnoty volební účasti jsou převážně situovány v obcích ve východní části Pardubického kraje v okrese Svitavy a Ústí nad Orlicí. Počet obcí, ve kterých volební účast přesáhla hranici 90 % rapidně klesla oproti volbám v roce 1996 pouze na 1/3. Až na výjimky se všechny tyto obce nacházejí na okrajích, nikoliv v centrech okresů. Nejnižší

výsledky volební účasti za Pardubický kraj byly zjištěny ve volbách do PS PČR v roce 2002 (viz obrázek č. 5). V rámci celého Pardubického kraje se k volbám dostavilo pouze 61,14 % oprávněných voličů. Rekordně nejnižší volební účast v rámci celé České republiky překonala nejpesimističtější očekávání a stala se velkým překvapením celých voleb (Linek, Mrklas, Seidlová, Sokol 2003: 99). Pouze v pěti obcích byla volební účast vyšší než 90 %, konkrétně Přepychy, Holotín, Mikulovice, Nová Ves u Jarošova a Chotovice. V posledních dvou zmíněných obcích byla zaznamenána 100% volební účast. Střední hodnota volební účasti v obcích Pardubického kraje byla 64,98 %.

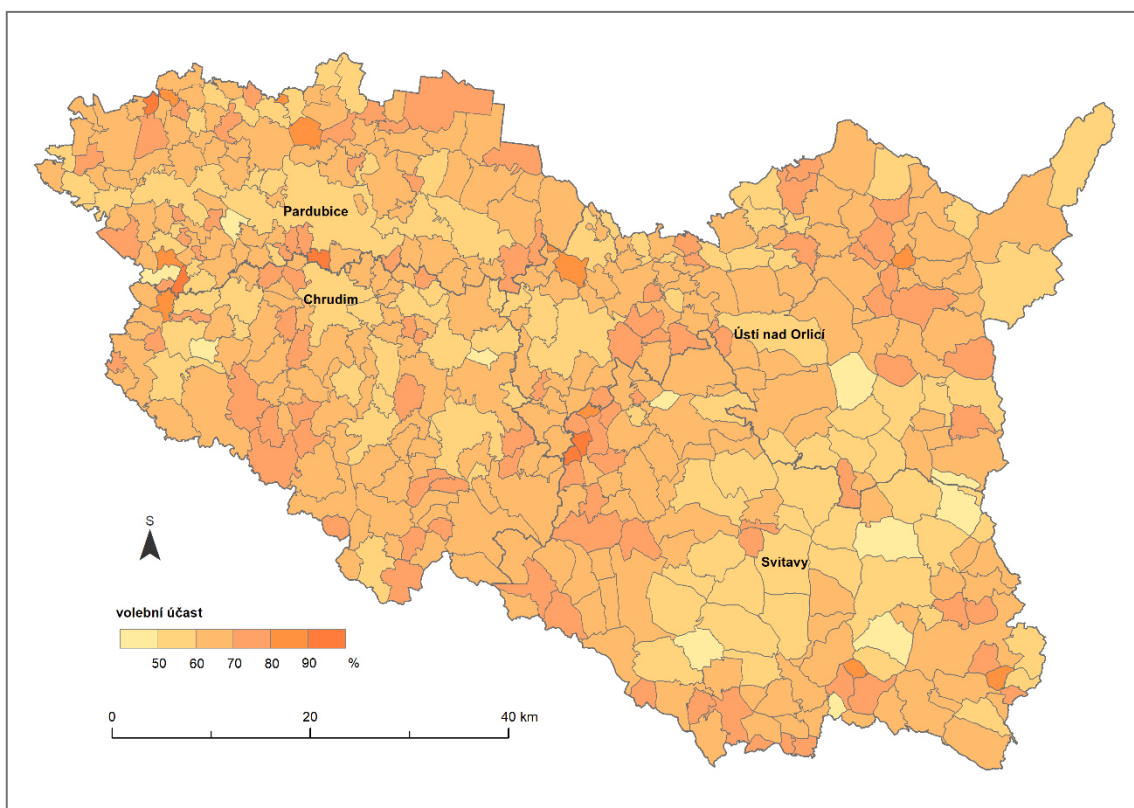
Obrázek č. 3: Volební účast ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 1996

Zdroj: Český statistický úřad, ArcČR 500

Obrázek č. 4: Volební účast ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 1998

Zdroj: Český statistický úřad, ArcČR 500

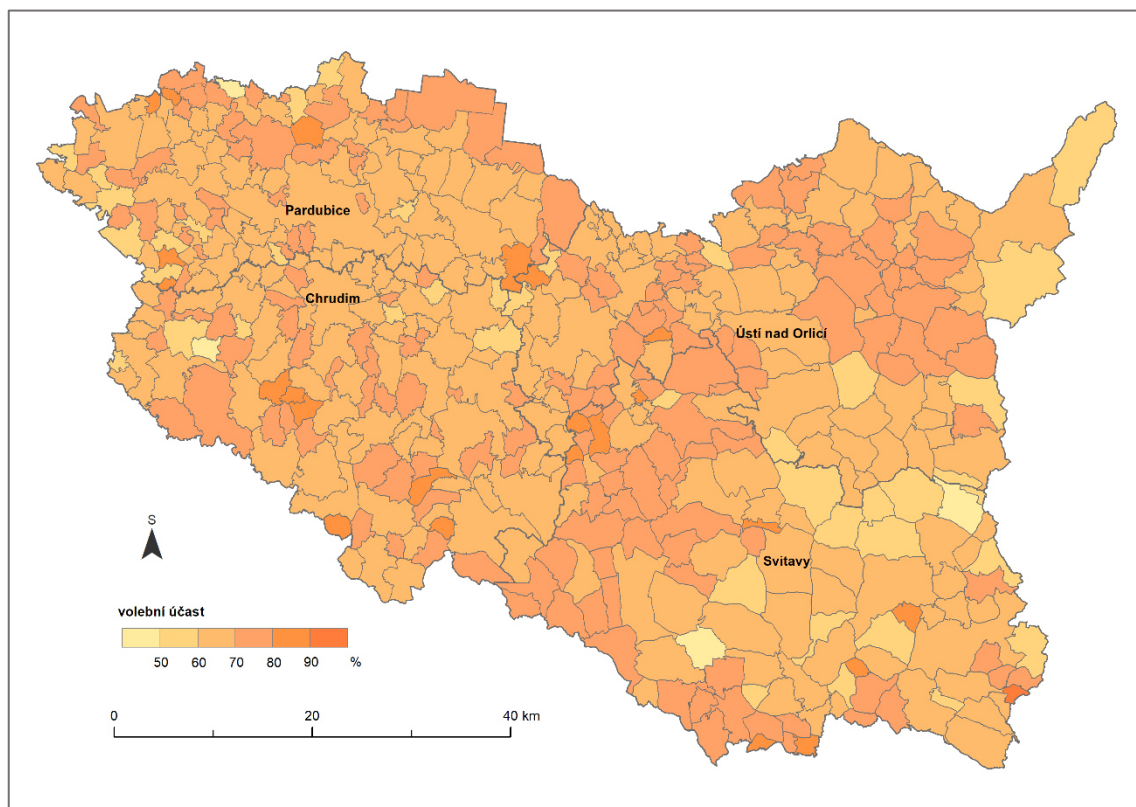

Obrázek č. 5: Volební účast ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2002

Zdroj: Český statistický úřad, ArcČR 500

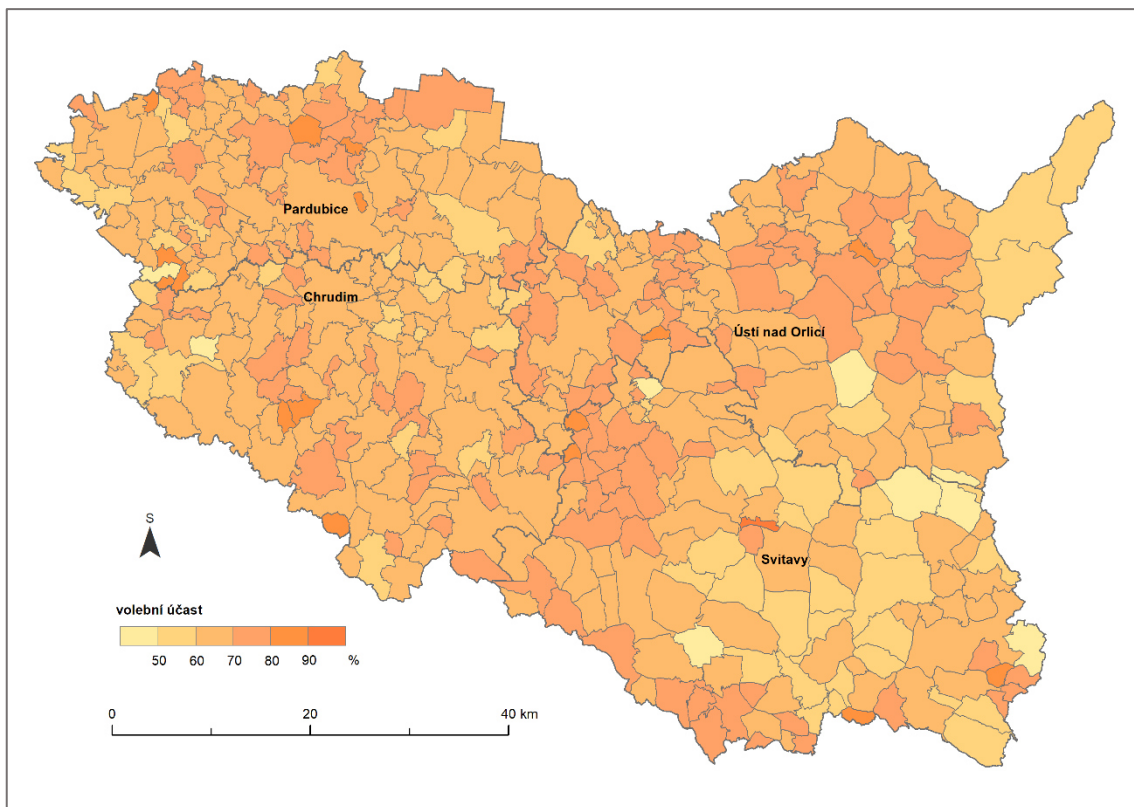
Oproti předchozím volbám v roce 2002 se volební účast při volbách do Poslanecké sněmovny PČR v roce 2006 zvýšila (viz obrázek č. 6). Při srovnání celkových výsledků volební účasti za celé území kraje, lze pozorovat nárůst o 6 procentních bodů. Jak je možno vidět při porovnání obrázků č. 5 a č. 6, snížila se četnost hodnot volební účasti, která se blíží maximální, či minimální zjištěné hodnotě, tj. minimální – 45,94 %, maximální – 92,85 %. V převážné většině obcí se volební účast pohybovala v rozmezí 60–80 %. Tyto volby byly prvními, ve kterých se v žádné obci Pardubického kraje nedostavilo k volbám 100 % oprávněných voličů.

Od roku 2006 získává křivka volební účasti klesající tendenci. Rozložení koncentrace volební účasti v obcích se v rámci let 2010 a 2013 mírně měnilo (viz obrázek č. 7 a č. 8). Hlavním charakteristickým rysem je klesající volební účast v celém území. Celkový počet oprávněných voličů se postupně od roku 1996 navyšuje, ale zároveň klesá ochota českých voličů své volební právo využít. (Balík 2010: 234) Od voleb v roce 2013 můžeme sledovat úplné vymizení obcí, ve kterých by volební účast přesáhla 90 %. V roce 2017 se volební účast oproti předcházejícímu volebnímu roku mírně zvýšila.

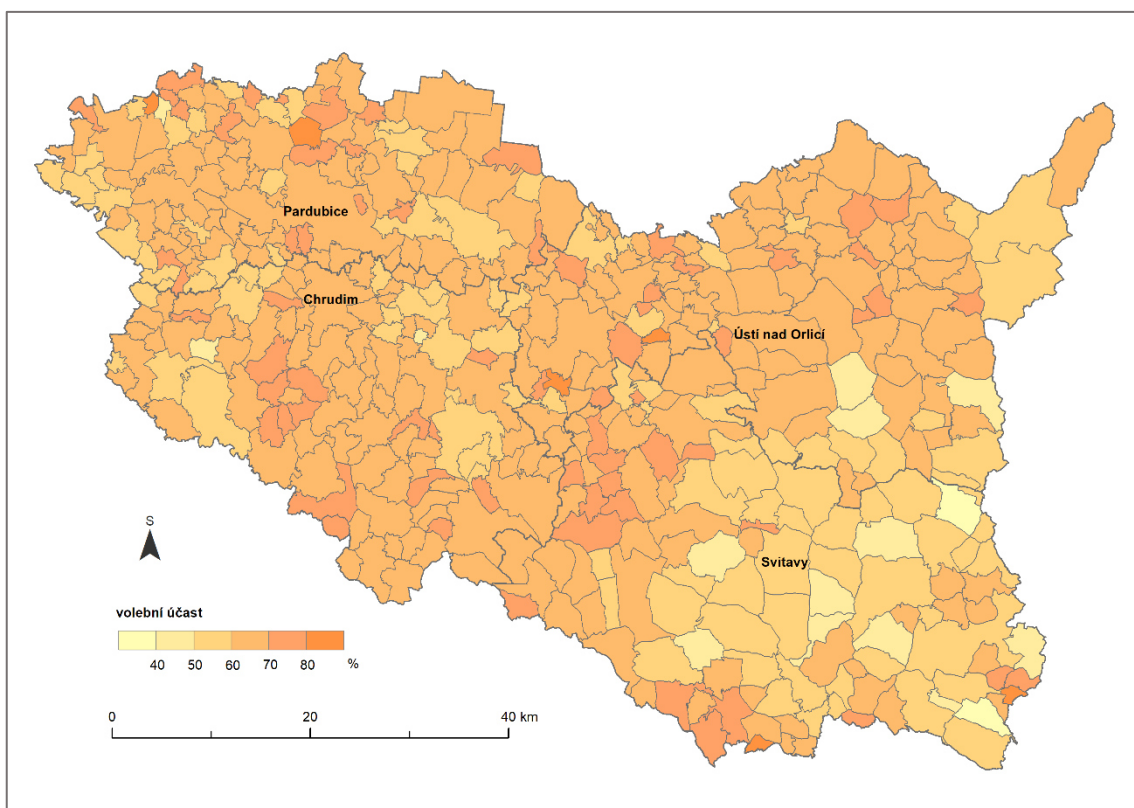
Obrázek č. 6: Volební účast ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2006

Zdroj: Český statistický úřad, ArcČR 500

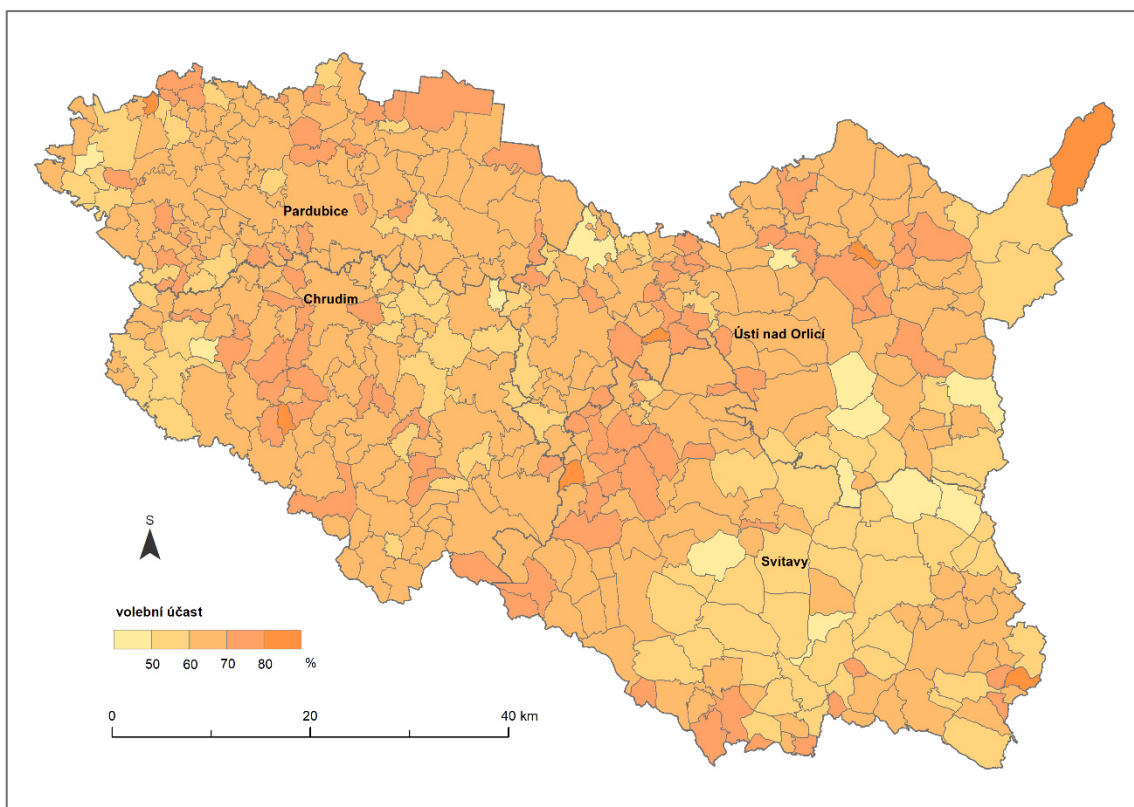
Obrázek č. 7: Volební účast ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2010

Zdroj: Český statistický úřad, ArcČR 500

Obrázek č. 8: Volební účast ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2013

Zdroj: Český statistický úřad, ArcČR 500

Obrázek č. 9: Volební účast ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2017

Zdroj: Český statistický úřad, ArcČR 500

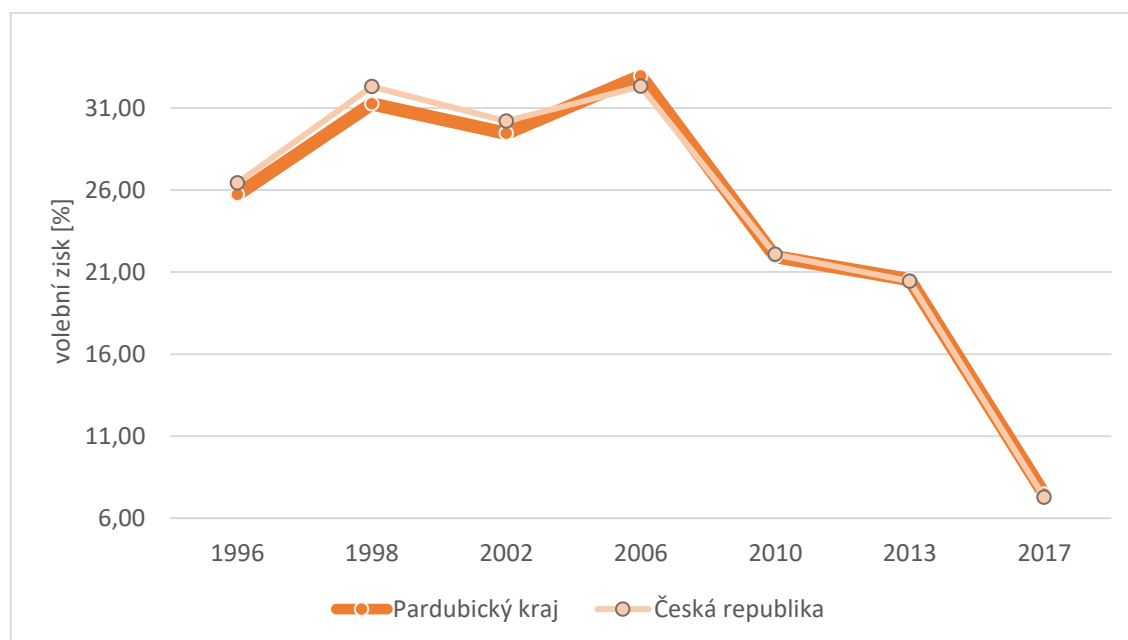
5.4.2 Vývoj volebních výsledků jednotlivých politických subjektů

Jak již bylo zmíněno v úvodu, tato práce se zabývá analýzou 7 politických subjektů, ČSSD, KDU-ČSL, KSČM, ODS, Piráti, TOP 09 a ANO a jejich volebních výsledků. Tyto politické subjekty byly vybrány na základě několika kritérií. Zásadní pro výběr byla doba, kterou daná politická strana, či hnutí strávilo v poslanecké sněmovně. Čtyři z vybraných politických stran jsou zastoupeny v PS PČR déle než pět volebních období. Jsou to ČSSD, KSČM a ODS, které jsou zastoupeny v Poslanecké sněmovně PČR kontinuálně od roku 1996 a KDU-ČSL, která byla v PS PČR zastoupena v šesti volebních obdobích. Jedinými volbami, kde nezískala potřebný podíl volebních hlasů pro vstup do sněmovny, byl rok 2010. Druhým kritériem pro výběr byl soulad s aktuálním složením poslanecké sněmovny, přičemž strany musely splnit podmínku kandidatury alespoň ve dvou po sobě následujících volbách. Po uplatnění těchto výše zmíněných podmínek byly pro analýzu vybrány politické subjekty TOP 09, ANO 2011, které v roce 2013 i 2017 byly součástí Poslanecké sněmovny a Piráti, kteří v roce 2013 neúspěšně kandidovali a v roce 2017 se do Poslanecké sněmovny probojovali.

5.4.2.1 Česká strana sociálně demokratická a vývoj jejich volebních výsledků

Česká strana sociálně demokratická je levicovou politickou stranou, která vznikla již v 19. století a tím se řadí mezi nejstarší politické strany u nás. Je jednou z mála sociálnědemokratických stran ve státech bývalého sovětského bloku, která nevznikla reformováním komunistické strany. Po druhé světové válce byla krátkou dobu součástí Národní fronty, ale po komunistickém převratu v roce 1948 byla násilně sloučená s KSČ. (Cabada, Šanc 2005: 171) Největších úspěchů, pocházejících z povolebních vyjednávání, dosáhla ČSSD v letech 1998, 2002, 2013 a 2017, kdy byla součástí vlády. V prvních třech výše zmíněných volebních obdobích zastávali její představitelé funkci ministerského předsedy. S výjimkou roku 1998, kdy se jednalo o menšinovou vládu, byla ČSSD členem vládních koalic.

Volební výsledky ČSSD v Pardubickém kraji téměř kopírují celostátní výsledky. Kromě prvních tří termínů volebních let, kdy se krajské volební zisky pro stranu pohybují zhruba o 1 procentní bod pod celostátní úrovní, se dá hovořit o totožných výsledcích. Pouze v roce 2006 přesáhla výraznějším způsobem krajská podpora ČSSD podporu celostátní, což je zároveň ve stejném roce, kdy se ČSSD nestala celostátním vítězem voleb.

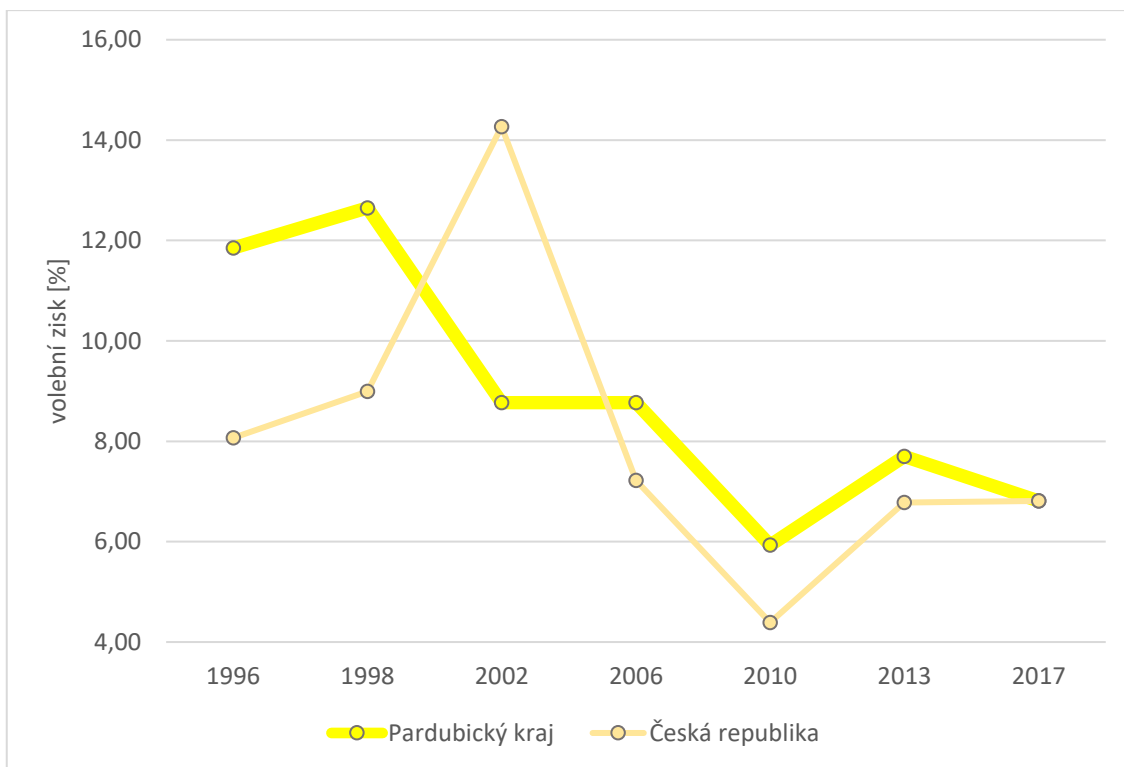
Obrázek č. 10: Vývoj volebních zisků ČSSD ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v letech 1996 až 2017 za Pardubický kraj a Českou republiku

Zdroj: Český statistický úřad

5.4.2.2 Křesťanská a demokratická unie – Československá strana lidová a vývoj jejich volebních výsledků

Počátky KDU-ČSL se pojí převážně s Československou stranou lidovou, jejíž oficiální vznik se datuje do roku 1919. Můžeme ji zařadit mezi středopravicové strany. Během druhé světové války byl předsedou exilové vlády lidovec Jan Šrámek, který je spjat s počátky ČSL. Po únorovém převratu v roce 1948 byla Československá strana lidová jednou ze dvou nekomunistických stran, kterým byla umožněna i nadále činnost, aktivity strany ale byly výrazně omezeny a podléhaly přísné kontrole a byla součástí Národní fronty. (Cabada, Šanc 2005) Po sametové revoluci bylo pro stranu nejvýznamnějším krokem sloučení Československé strany lidové a Křesťanské a demokratické unie, které šly společně do voleb v roce 1992. (Mihola, Pehr 2019)

Volební zisky KDU-ČSL v Pardubickém kraji můžeme označit za nadprůměrné. Téměř ve všech volebních letech převyšovaly krajské procentuální zisky celostátní výsledky. V roce 1996 tvořil rozdíl téměř 4 procentní body a přes 3,5 procentních bodů v roce 1998. Jediným volebním rokem, kdy celostátní zisky KDU-ČSL převyšovaly zisky krajské, byl rok 2002. Volební zisk KDU-ČSL v Pardubickém kraji klesl na hodnotu 8,77 %, což je o téměř o 4 procentní body níže, než v předchozích volbách. Naopak celostátní zisky pro stranu v roce 2002 vzrostly oproti roku 1998 o více než 5 procentních bodů na hodnotu 14,27 %. Hlavním důvodem pro tuto skutečnost může být fakt, že ve volbách v roce 2002 kandidovala KDU-ČSL v koalici s US-DEU, což mohlo způsobit zvýšení podpory v oblastech, které nejsou pro lidovce typické, a naopak snížit podporu v tradičních oblastech podpory. V roce 2010 klesla celostátní podpora pod hranici 5 % a lidovci se do sněmovny nedostali, přestože v rámci Pardubického kraje dosáhli podpory téměř 6 %. Od roku 2006 se rozdíly mezi volebními zisky v rámci celé České republiky a Pardubického kraje snižují a ve volbách v roce 2017 byly již téměř totožné (viz obrázek č. 11).

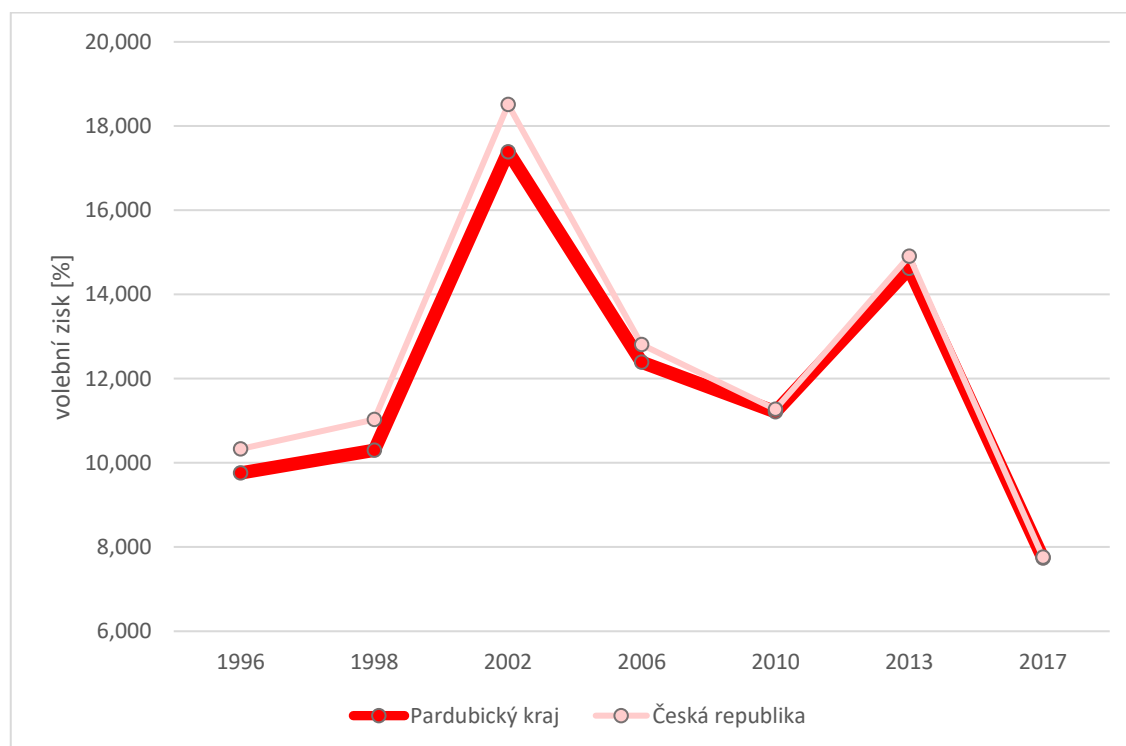
Obrázek č. 11: Vývoj volebních zisků KDU-ČSL ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v letech 1996 až 2017 za Pardubický kraj a Českou republiku

Zdroj: Český statistický úřad

5.4.2.3 Komunistická strana Čech a Moravy a vývoj jejich volebních výsledků

Komunistická strana Čech a Moravy vznikla jako přímý nástupce krajně levicové Komunistické strany Československa, která byla od roku 1948 u moci. Vlastní vznik KSČM proběhl po sametové revoluci v roce 1990 na ustavujícím sjezdu. (Malíř, Marek 2005) Strana neprošla procesem transformace, ani ze svého názvu nevynechala slovo „komunistická“, čímž se liší od ostatních komunistických stran bývalého východního bloku, které se většinou transformovaly do sociálně demokratických subjektů (Cabada, Šanc 2005: 164).

V začátcích námi sledovaného období se volební výsledky v rámci Pardubického kraje a České republiky mírně lišily. Až do roku 2010 je patrný pokles volebních zisků KSČM v Pardubickém kraji oproti celostátnímu srovnání, ale postupem času se tento rozdíl zmírňuje. Nejvyšších zisků KSČM dosáhla v letech 2002, kdy v Pardubickém kraji obdržela téměř 17,5 % a v roce 2013 se ziskem více než 14 %. Naopak nejnižší volební výsledky můžeme sledovat v posledních volbách, které se konaly v roce 2017, kdy KSČM klesla volební podpora v rámci celé republiky i v rámci Pardubického kraje pod hranici 8 %.

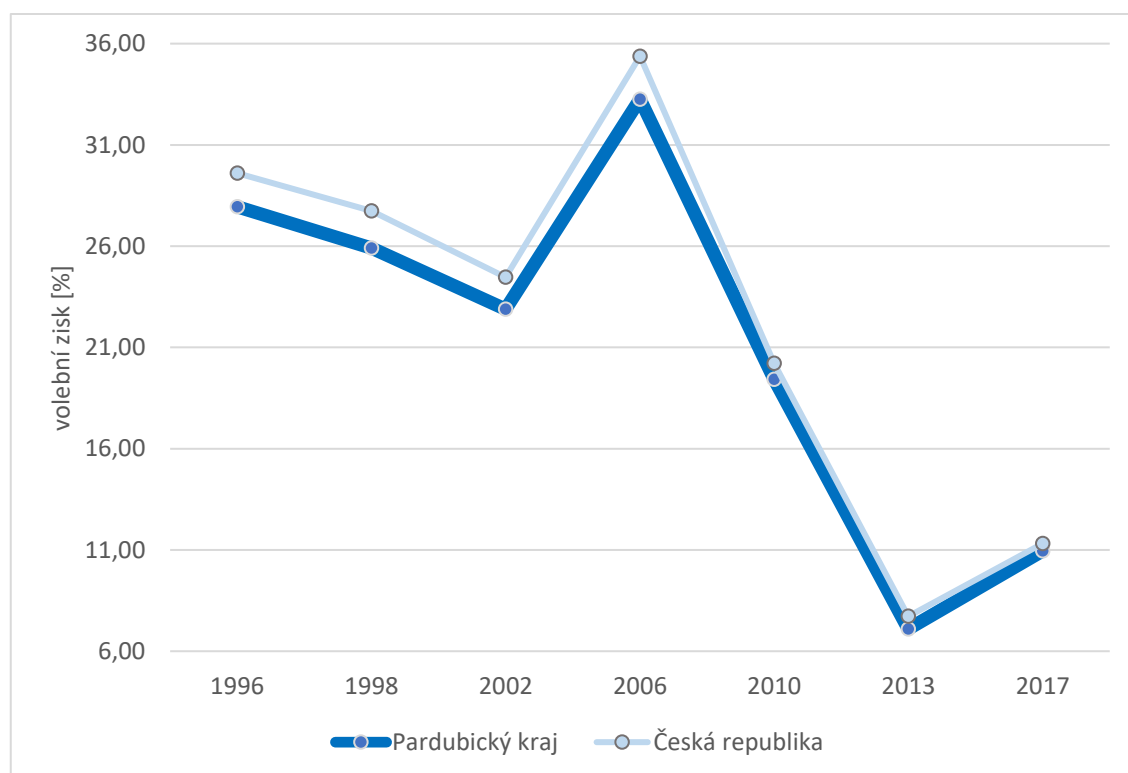
Obrázek č. 12: Vývoj volebních zisků KSČM ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v letech 1996 až 2017 za Pardubický kraj a Českou republiku

Zdroj: Český statistický úřad

5.4.2.4 Občanská demokratická strana a vývoj jejich volebních výsledků

Občanská demokratická strana vznikla jako nástupnická strana po rozpadu OF v roce 1991. Řadí se mezi nejsilnější pravicové strany u nás. (Cabada, Šanc 2005) V roce 1996, 2006 a 2010 byla ODS součástí vlády a její tehdejší představitelé zastávali post premiéra. V roce 1996 vládli společně s ODA a KDU-ČSL, v roce 2006 s KDU-ČSL a v roce 2010 s TOP 09 a VV. (Český statistický úřad 2016)

Nejlepších výsledků se ODS dočkala v roce 2006, kdy s těsným výsledkem před ČSSD zvítězila. V rámci Pardubického kraje byly výsledky nadprůměrné, s tendencí snižování rozdílů mezi výsledky krajskými a celostátními. Nejnižší volební zisky si ODS připsala ve volbách v roce 2013, kdy se její výsledky celostátní i krajské blížily hodnotě 7 %. Oproti svému nejlepšímu výsledku v roce 2006 se zisky ODS propadly o téměř 25 procentních bodů. Takovýto pokles zaznamenáváme pouze u ČSSD mezi lety 2006 a 2017.

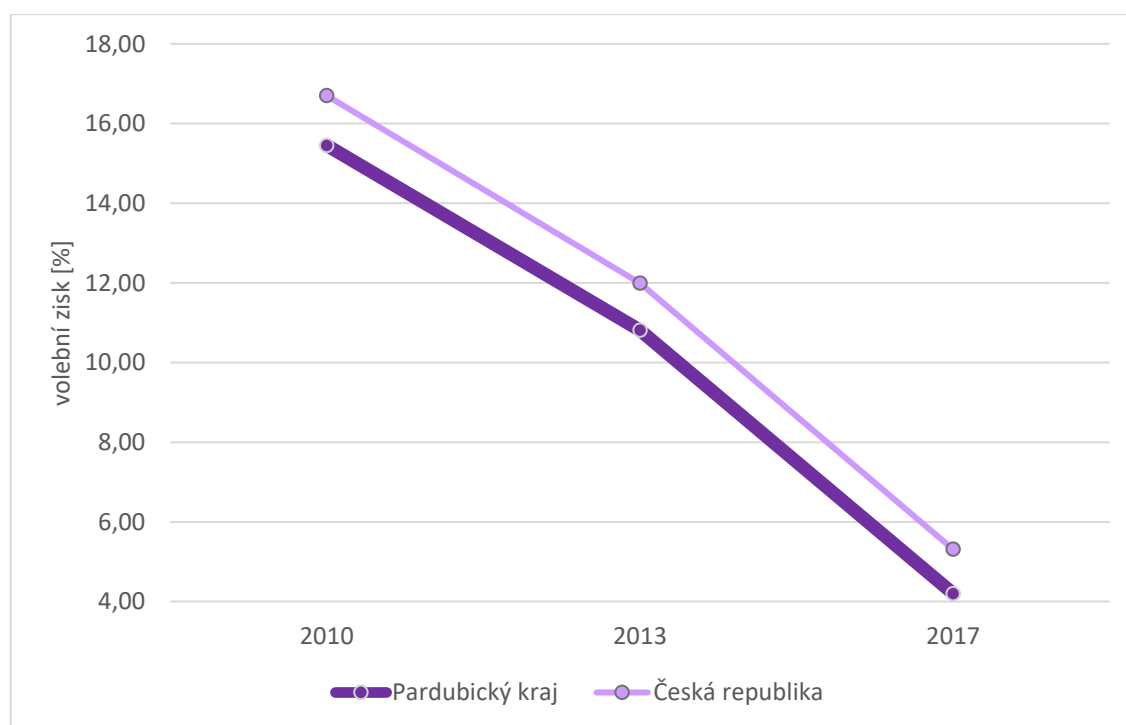
Obrázek č. 13: Vývoj volebních zisků ODS ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v letech 1996 až 2017 za Pardubický kraj a Českou republiku

Zdroj: Český statistický úřad

5.4.2.5 TOP 09 a vývoj jejich volebních výsledků

Historie strany TOP 09 je úzce spjatá s politickou stranou KDU-ČSL a jejich postavení v rámci politického spektra je velice podobné. V souvislosti s vnitrostranickou krizí KDU-ČSL vystupuje řada členů ze strany v čele s Miroslavem Kalouskem. Ti roku 2009 oficiálně zakládají politickou stranu TOP 09, která společně s hnutím Starostové a nezávislí kandidovala v roce 2010 do Poslanecké sněmovny (nešlo ale o formální koalici, aby se uskupení vyhnulo vyššímu volebnímu prahu). (Kratochvílová 2014: 28)

V rámci prvních voleb, kterých se TOP 09 účastnila s podporou hnutí STAN v roce 2010, získala strana značný úspěch v podobě zisku 16,7 % na celostátní úrovni. V rámci Pardubického kraje byl její zisk o téměř 2,5 procentních bodů nižší. Přibližně stejný rozdíl ve volebním zisku TOP 09, v rámci celé České republiky a Pardubického kraje, můžeme pozorovat v celém jejím dosavadním působení. Volební zisk v roce 2017 klesl, oproti prvnímu vystoupení ve vrcholné politice, o téměř 10 procentních bodů. Výsledky za Pardubický kraj dokonce klesly pod hranici 5 %. Ve volbách v roce 2017 však už kandidovala TOP 09 samostatně bez hnutí STAN, které do voleb postavilo vlastní kandidátku.

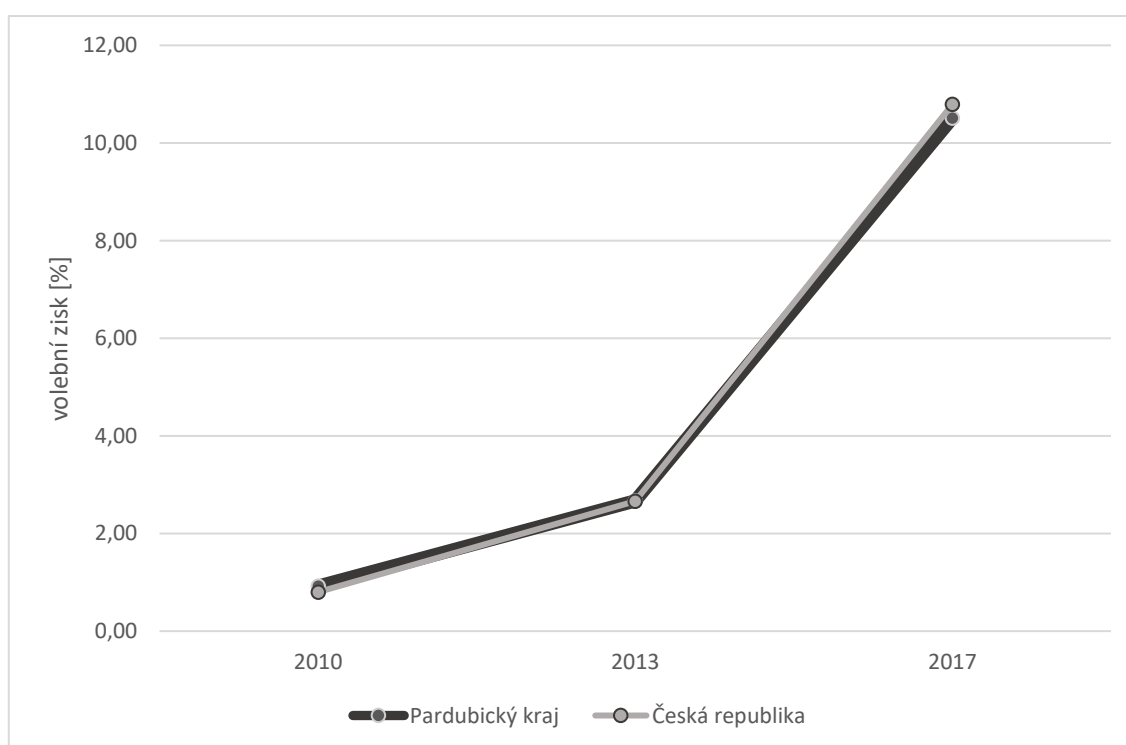

Obrázek č. 14: Vývoj volebních zisků TOP 09 ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v letech 2010 až 2017 za Pardubický kraj a Českou republiku

Zdroj: Český statistický úřad

5.4.2.6 Česká pirátská strana a vývoj jejich volebních výsledků

Česká pirátská strana vznikla v roce 2009 a jejím hlavním tématem bylo původně hlavně svobodné šíření informací a jejich zásadní význam v moderní společnosti (Nekudova 2014: 15) Inspirací pro vznik strany byla švédská pirátská strana, která vznikla v reakci na zpřísnění švédského autorského zákona (Langerová 2020: 42) Při prvním pokusu o vstup do Poslanecké sněmovny získala strana v roce 2010 v celostátním měřítku 0,8 % hlasů. Zisk hlasů v rámci Pardubického kraje byl ve srovnání s celostátní úrovní o 0,12 procentních bodů vyšší. V průběhu let popularita Pirátů pozvolna rostla, ve druhých volbách v roce 2013 stoupla jejich volební podpora na 3 %. Značný nárůst volební podpory můžeme pozorovat mezi lety 2013 a 2017. Volební podpora se mezi jednotlivými volebními termíny zvýšila na více než trojnásobek. V roce 2017 se Piráti dostávají do Poslanecké sněmovny PČR a získávají své místo mezi sněmovními politickými stranami.

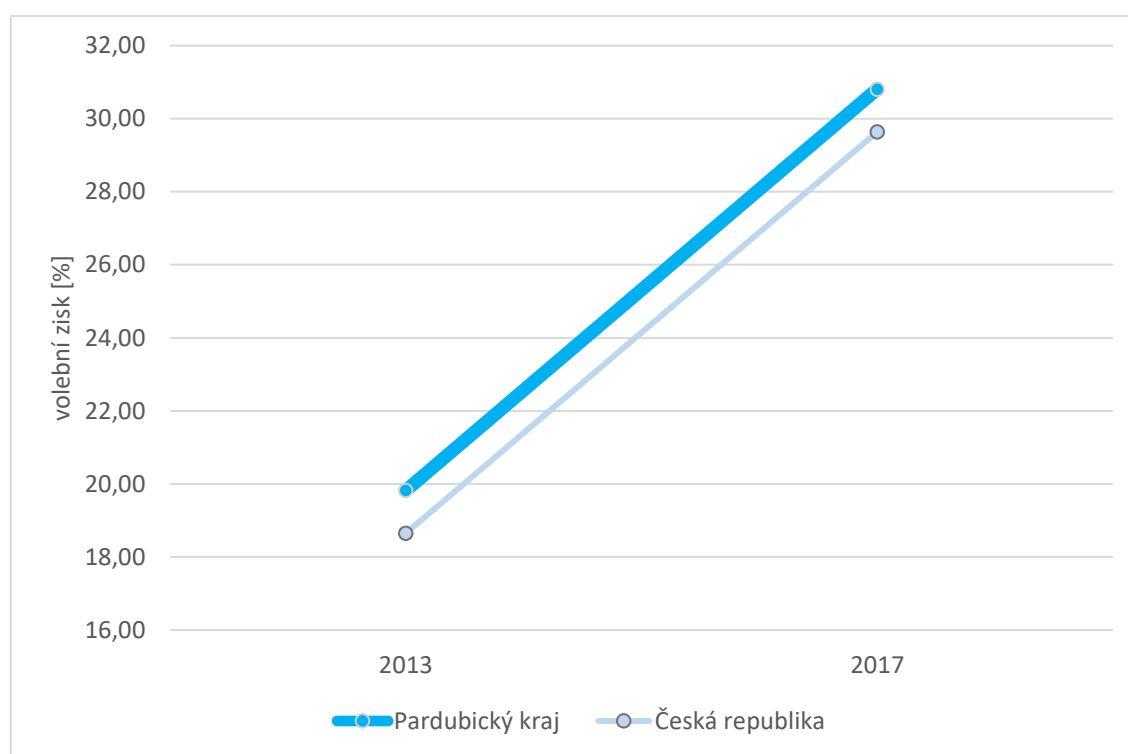
Obrázek č. 15: Vývoj volebních zisků Pirátů ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v letech 2010 a 2017 za Pardubický kraj a Českou republiku

Zdroj: Český statistický úřad

5.4.2.7 ANO 2011 a vývoj jejich volebních výsledků

Hnutí ANO 2011 vzniklo v souvislosti s občanským sdružením Akce nespokojených občanů, které stejně jako politické hnutí vzniklo v roce 2011. Hlavním představitelem hnutí je Andrej Babiš, který do české politiky vstoupil s programem boje proti údajně systematické korupci ve státní správě. (Bajerová 2015)

Ve volbách v roce 2013 získalo hnutí ANO v Pardubickém kraji téměř 20 % volebních hlasů, což bylo o necelé 2 procentní body více než v celostátním prostoru. Tento rozdíl se opakoval také ve volbách 2017, kdy byl celostátní výsledek hnutí ANO nejvyšší ze všech kandidujících politických subjektů. V rámci Pardubického kraje přesáhl volební zisk hnutí hranici 30 %. V roce 2013 bylo hnutí ANO společně s KDU-ČSL součástí vládní koalice, kterou vedla ČSSD v čele s Bohuslavem Sobotkou. V roce 2017 se do čela vládní koalice postavil Andrej Babiš za hnutí ANO společně s ČSSD s podporou KSČM.

Obrázek č. 16: Vývoj volebních zisků ANO ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v letech 2013 a 2017 za Pardubický kraj a Českou republiku

Zdroj: Český statistický úřad

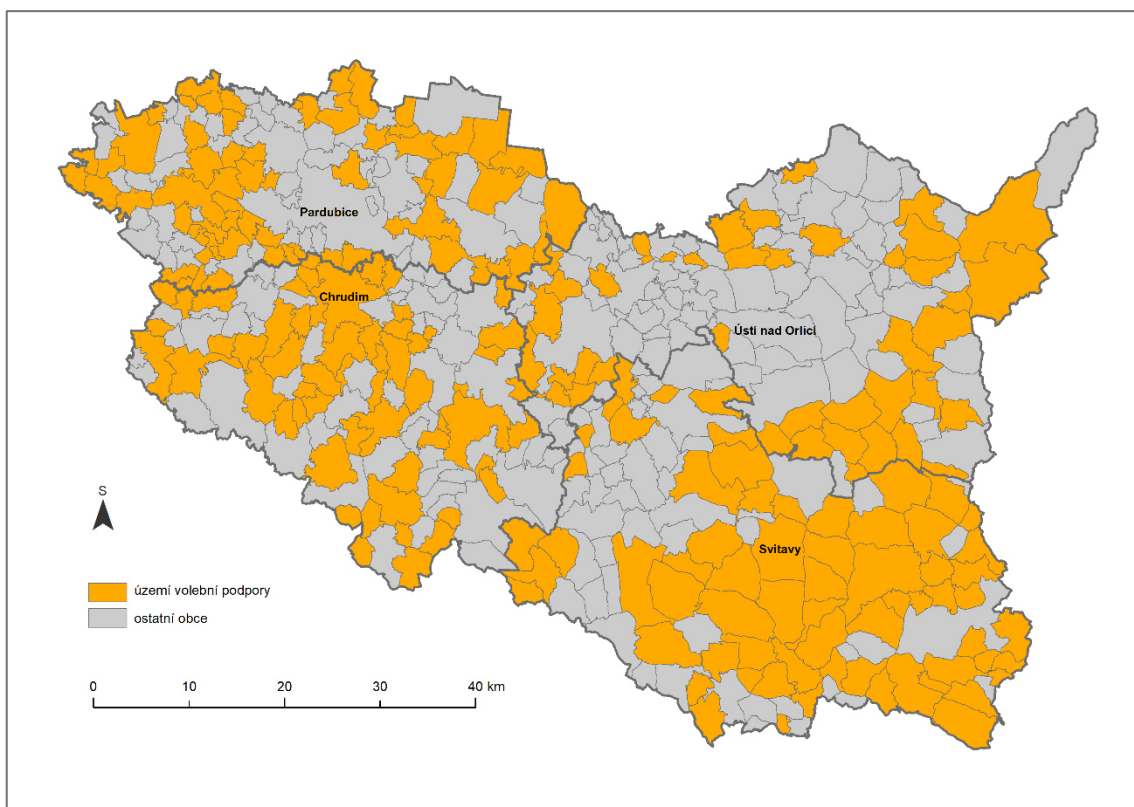
6. Území volební podpory politických stran v čase

Hlavní pozornost v této kapitole zaměříme na politické subjekty, které jsme vybrali na základě námi stanovených kritérií na začátku této práce. Budeme sledovat vývoj území volební podpory jednotlivých politických subjektů od počátku voleb do Poslanecké sněmovny PČR do posledních konaných voleb na území Pardubického kraje. U každého vybraného politického subjektu bude také na závěr kapitoly popsáno území stabilní volební podpory, kterou získal v průběhu let. Analýza je vytvářena na základě článku Petra Jehličky a Lud'ka Sýkory, který byl publikován v roce 1991 v rámci Sborníku České geografické společnosti.

6.1 Volební podpora ČSSD

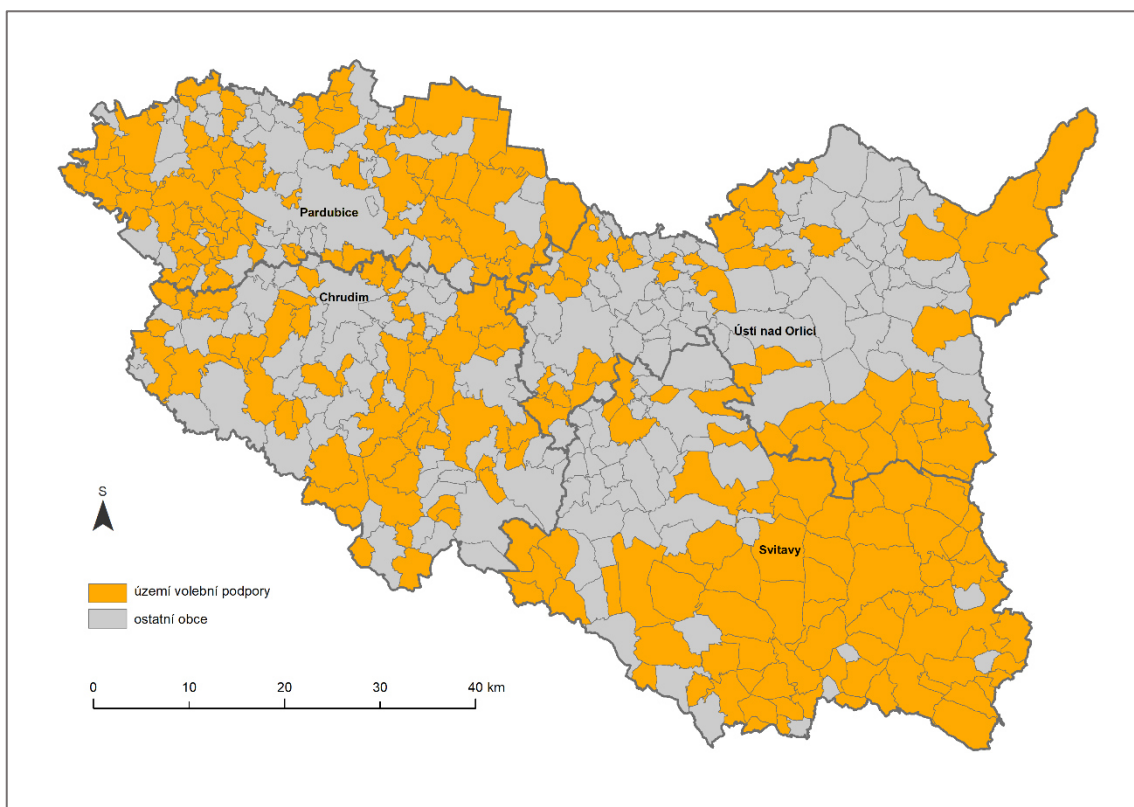
V prvních volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 1996 získala ČSSD na území současného Pardubického kraje 25,73 % hlasů. Byl to druhý nejvyšší výsledek získaný v rámci těchto voleb. Území volební podpory, které reprezentuje 50% volební zisk pro ČSSD za celý kraj, můžeme rozdělit na dvě části. (viz obrázek č. 17) První z nich tvoří téměř kompaktní oblast obcí ve východní části kraje. Převážně se jedná o obce východním a jižním směrem navazující na okresní město Svitavy. Na tuto část navazuje souvislý pruh obcí, táhnoucí se od hranice okresů Svitavy a Ústí nad Orlicí severovýchodním směrem. Druhou oblastí, s méně koncentrovaným zastoupením obcí v rámci území volební podpory ČSSD, je západní část Pardubického kraje. Jedná se o obce v okrese Chrudim a v okrese Pardubice. V rámci okresu Chrudim je území volební podpory zastoupené nesouvislou oblastí rozprostřenou převážně v zázemí města Chrudim, včetně jeho samého a jižním směrem od něj. V okrese Pardubice se jedná převážně o území obcí na Přeloučsku a Holicku.

V roce 1998 se ČSSD stala celostátním vítězem předčasných voleb. V území odpovídajícímu současnému Pardubickému kraji její úspěch dosáhl 31,26 %. Území volební podpory ČSSD v roce 1998 charakterizují převážně tři hlavní centra volební podpory (viz obrázek č. 18). Největší oblast území volební podpory se nachází severovýchodním a jihovýchodním směrem od města Svitavy, které je její součástí. Jedná se o podobnou oblast podpory, jako v předcházejícím volebním roce. Druhá oblast volební podpory se v pásovitém rozložení nachází v místě od jihozápadní hranice okresu Chrudim, východně od okresního města, směrem do východní části

Obrázek č. 17: Území volební podpory ČSSD ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 1996

Zdroj: Český statistický úřad, ArcČR 500

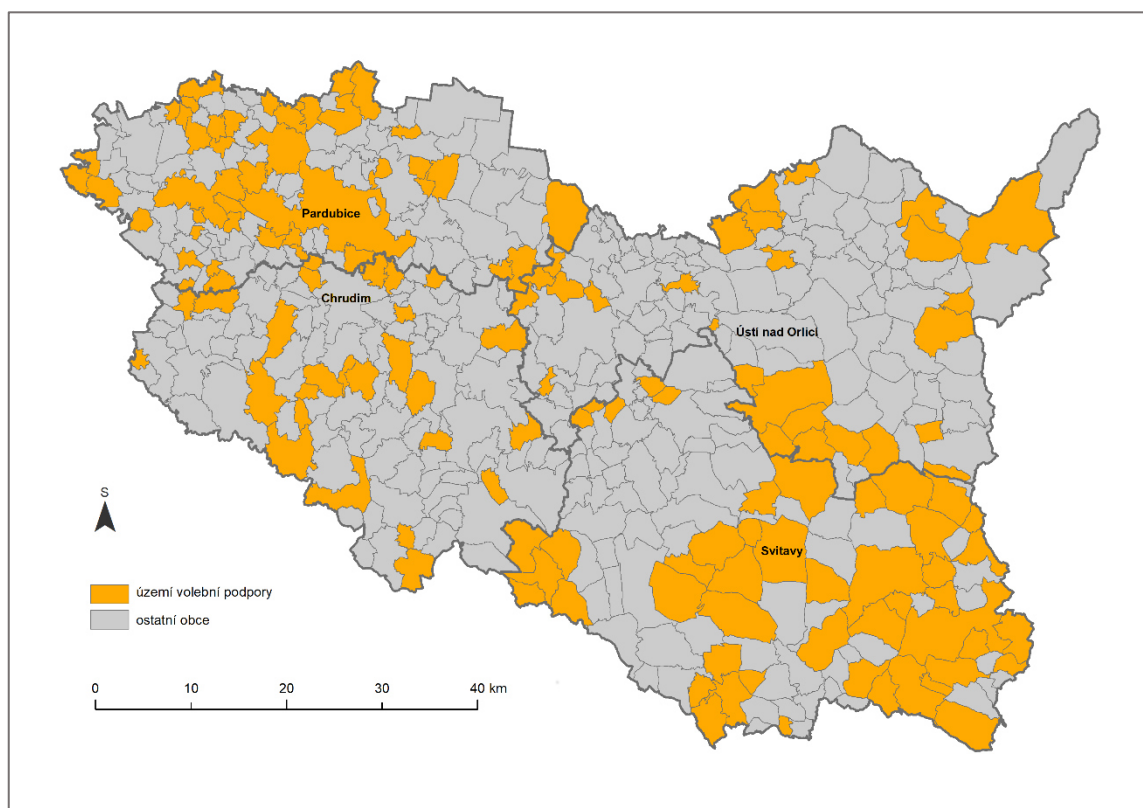

Obrázek č. 18: Území volební podpory ČSSD ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 1998

Zdroj: Český statistický úřad, ArcČR 500

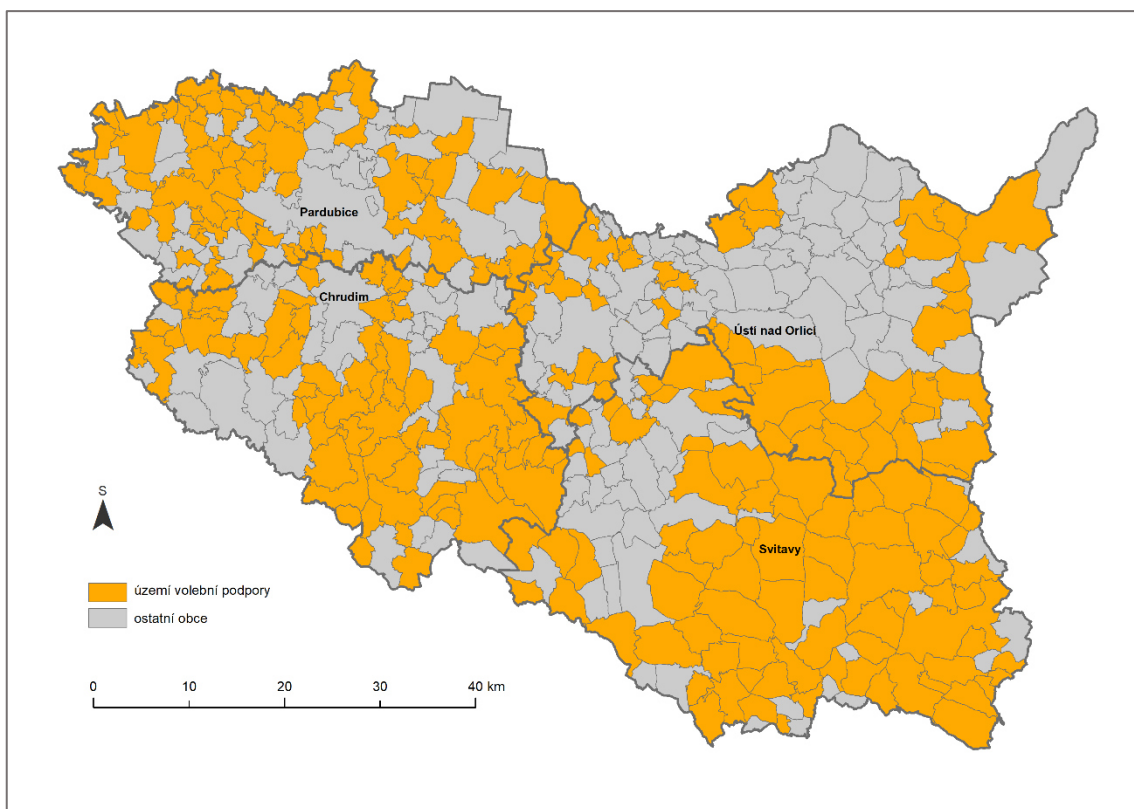
okresu Pardubice až k hranici s Královéhradeckým krajem. Třetí významnou oblastí je Přeloučsko, které je také zahrnuto v rámci území volební podpory ČSSD, ale oproti předcházejícímu volebnímu roku je jeho území mírně pozmeněno.

Volební rok 2002 přináší značné změny oproti předcházejícím letům (viz obrázek č. 19). I přes celostátní vítězství ČSSD na celostátní úrovni i nejvyšším procentuálním ziskům v rámci kraje, se území volební podpory značně zmenšilo. Stále můžeme pozorovat koncentraci volební podpory v obcích na Svitavsku, ale výrazný úbytek pozorujeme v okrese Chrudim. Mimo oblast území podpory ČSSD se dostalo širší zázemí města Chrudim, které bylo v předchozích volebních letech do volební podpory zahrnuto. Tato změna je ale spíše než změnou volebního chování obyvatel Chrudimska způsobena faktem, že do volebního jádra strany se poprvé dostalo krajské město Pardubice, které zajistilo straně 19,25 % z celkového počtu hlasů v Pardubickém kraji.

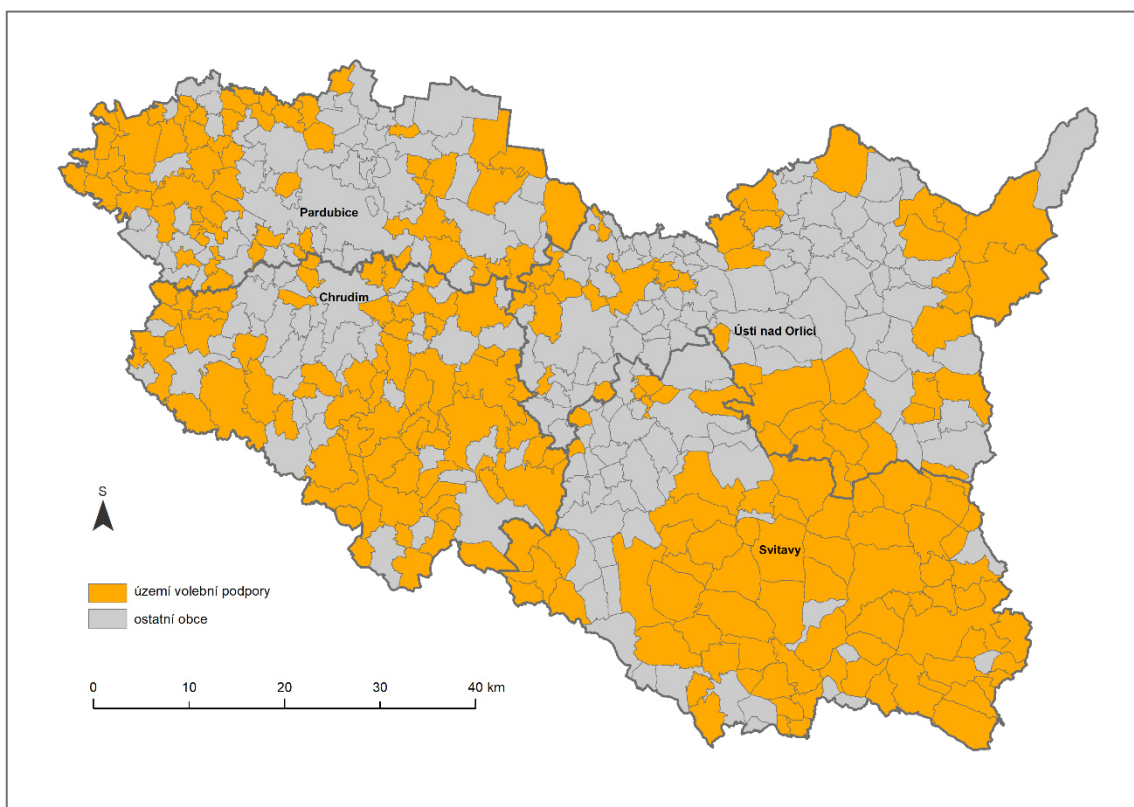
Obrázek č. 19: Území volební podpory ČSSD ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2002

Zdroj: Český statistický úřad, ArcČR 500

Obrázek č. 20: Území volební podpory ČSSD ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2006

Zdroj: Český statistický úřad, ArcČR 500

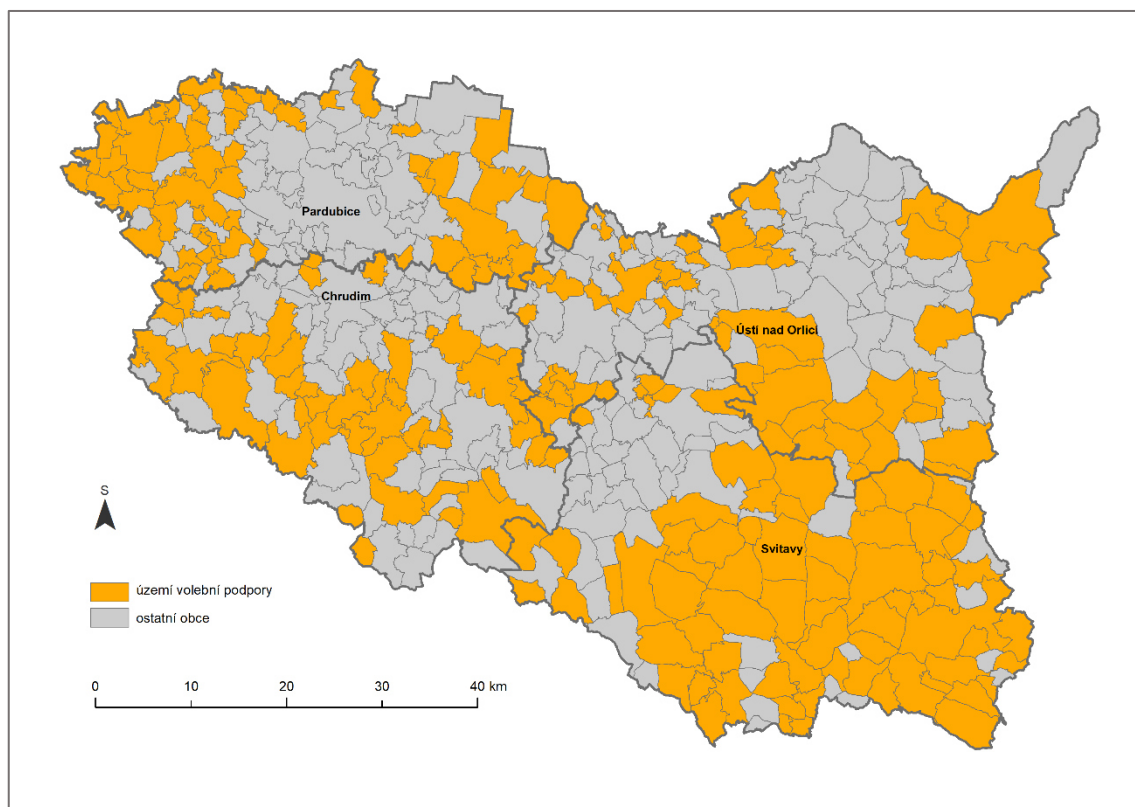

Obrázek č. 21: Území volební podpory ČSSD ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2010

Zdroj: Český statistický úřad, ArcČR 500

V roce 2006 se ČSSD v Pardubickém kraji umístila na druhém místě s procentuálním ziskem 32,95 %. Nejsilnější podporu můžeme pozorovat v okrese Svitavy, který s výjimkou obcí v západní části a jednotkami obcí na jihovýchodě, tvoří kompaktní území. Na ně přímo navazuje oblast jižní části okresu Ústí nad Orlicí (viz obrázek č. 20). Dalším viditelnějším místem silné volební podpory ČSSD je východní část okresu Chrudim. Stálým místem volební podpory je též Přeloučsko v západní části okresu Pardubice. Volební podpora naopak nedosahuje vyšších výsledků v okresních městech s jedinou výjimkou, kterou je město Svitavy. Protože Pardubice zůstaly mimo jádro, situace v roce 2006 se velmi podobá stavu v letech 1996 a 1998.

Podobně jako v roce 2006 vypadá území volební podpory v roce 2010 (viz obrázek č. 21). V Pardubickém kraji získává ČSSD 21,95 % a s těsným náskokem se na celostátním území stává vítězem. Nejviditelnějšími změnami v rámci území volební podpory, je ztráta území v oblasti severovýchodně od Pardubic a v oblasti západní části hranice mezi okresy Svitavy a Ústí nad Orlicí.

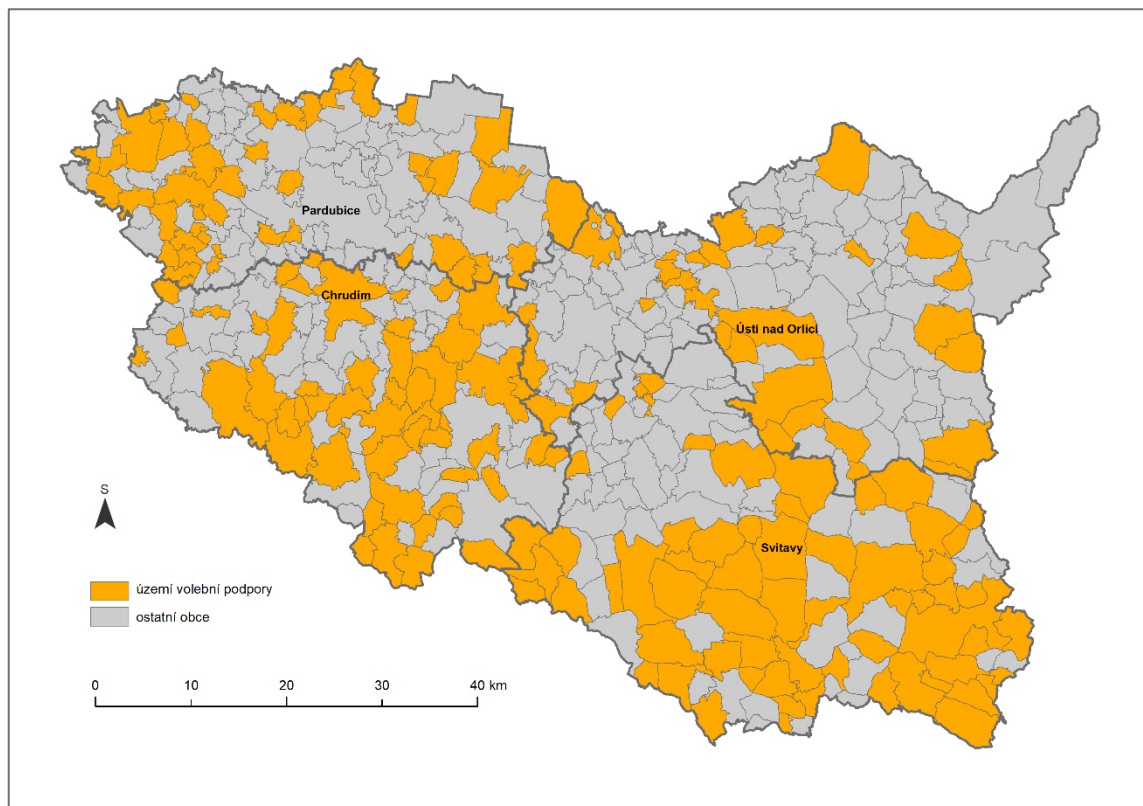
Obrázek č. 22: Území volební podpory ČSSD ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2013

Zdroj: Český statistický úřad, ArcČR 500

V roce 2013 získala ČSSD téměř stejný výsledek v celostátních volbách, jako na území Pardubického kraje – 20,5 %. Hlavní oblast volební podpory zůstává

koncentrována v okrese Svitavy. Zásadní úbytky oblastí se silnou volební podporou se nacházejí v okolí města Pardubice a v okrese Chrudim v obcích, které se nacházejí v jeho východní části. Další z oblastí, kterou můžeme zařadit mezi oblasti s volební podporou, je severovýchodní část okresu Ústí nad Orlicí. Již od roku 1996 se zde průběžně vyskytují obce s volební podporou ČSSD, jejichž rozložení se v průběhu let mízně proměňuje.

Volby v roce 2017 přinesly pro ČSSD velký pokles volební podpory. Ve všech předcházejících volbách byl její výsledek vždy dvouciferný a přesahoval hranici 20 %. Při posledních konaných volbách se snížila volební podpora strany na celostátní úrovni na 7,27 % a v Pardubickém kraji o dvě desetiny výše. Hlavní oblast podpory se stále nachází v okolí města Svitavy, avšak její kompaktnost již není taková, jako v předcházejících letech (viz obrázek č. 23). Svým vzhledem se blíží rozložení území volební podpory v roce 2002 (viz obrázek č. 19). Silnější oblast volební podpory můžeme též pozorovat v obcích okresu Chrudim, kde se koncentruje převážně v centrální části.

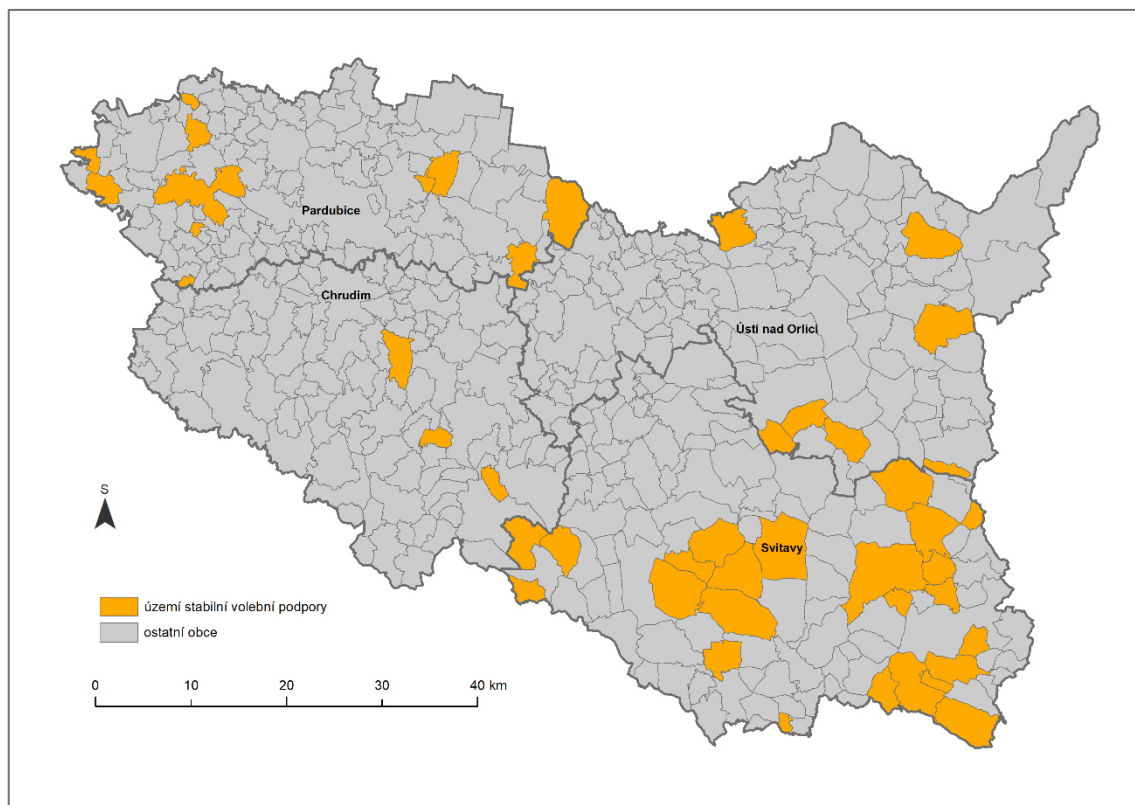

Obrázek č. 23: Území volební podpory ČSSD ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2017

Zdroj: Český statistický úřad, ArcČR 500

6.1.1 Území stabilní volební podpory ČSSD

Volební podpora ČSSD se v průběhu volebních let dynamicky proměňovala. V jednotlivých volebních letech byla patrná rozšířená volební podpora v území, která se koncentrovala v obcích převážně na Svitavsku, ve východní části okresu Chrudim a v západní části okresu Pardubice. Jelikož se volební podpora v čase mírně přesouvala, území stabilní volební podpory nepokrývá tak velkou část kraje (viz obrázek č. 24).

Obrázek č. 24: Území stabilní volební podpory ČSSD ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v letech 1996–2017

Zdroj: Český statistický úřad, ArcČR 500

Největší koncentrace stabilní volební podpory ČSSD je viditelná v oblasti okresu Svitavy. Volební podpora se zde koncentruje převážně do obcí s větším katastrálním územím v čele s městem Svitavy. V rámci celého okresu Svitavy je stabilní volební podpora zaznamenána ve 24, což je nejvyšší počet ve srovnání s ostatními okresy. Druhým okresem s největším zastoupením obcí v rámci stabilní volební podpory je okres Pardubice, kde je koncentrace podpory soustředěna především ve městě Přelouč a jeho okolí, dále pak ve východní části okresu reprezentované městem Horní Jelení. Okres Ústí nad Orlicí zastupují ve stabilní volební podpoře 7 jednotlivých obcí, které se nacházejí ve východní části okresu. V okrese Chrudim

byla volební podpora v jednotlivých letech nejvíce proměnlivá, proto jsou v území stabilní volební podpory zahrnuty pouze tři obce Zaječice, Prosetín a Otradov.

V tabulce č. 1 můžeme pozorovat míru podobnosti území volební podpory ČSSD v jednotlivých volebních letech. Hlavním trendem v míře podobnosti území volební podpory ČSSD v průběhu let je výrazně vyšší míra podobnosti u po sobě jdoucích letech. Naopak nejmenší míra podobnosti se nachází u voleb, které mají mezi sebou větší časový rozestup. Nejvýraznější podobnost vykazují roky 1996 a 1998, 2006 a 2010, 2010 a 2013, kdy korelační koeficienty dosahují hodnot nad 0,5. Nejmenší míra podobnosti je zaznamenána v roce 2017 v souvislosti s roky 1996, 1998 a 2002, kdy korelační koeficient nestoupnul nad hodnotu 0,2.

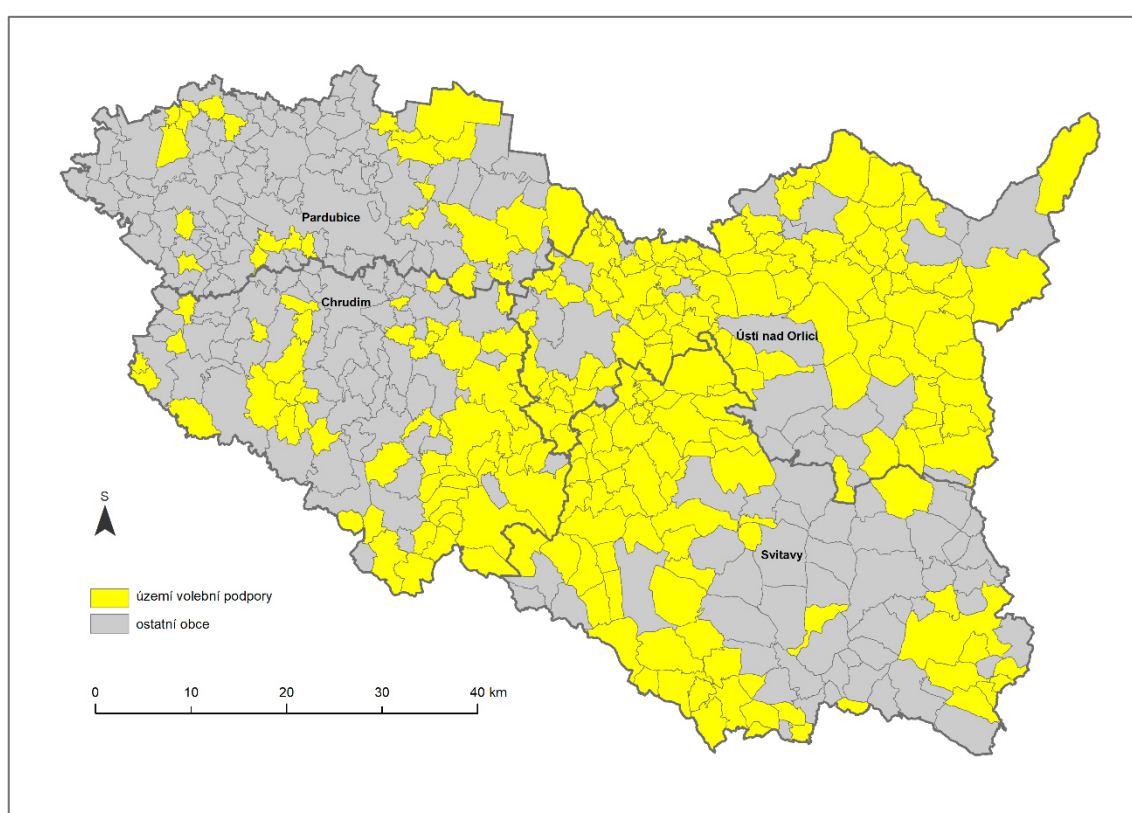
Tabulka č. 1: Korelační matice podobnosti území volební podpory ČSSD v letech 1996-2017

ČSSD	1996	1998	2002	2006	2010	2013	2017
1996	x	0,51122	0,33822	0,34712	0,31890	0,24999	0,15642
1998	0,51122	x	0,36572	0,41711	0,38956	0,35753	0,18917
2002	0,33822	0,36572	x	0,41128	0,36107	0,29616	0,15288
2006	0,34712	0,41711	0,41128	x	0,51464	0,45445	0,23323
2010	0,31890	0,38956	0,36107	0,51464	x	0,51165	0,33384
2013	0,24999	0,35753	0,29616	0,45445	0,51165	x	0,38258
2017	0,15642	0,18917	0,15288	0,23323	0,33384	0,38258	x

Zdroj: vlastní zpracování v MS Excel

6.2 Volební podpora KDU-ČSL

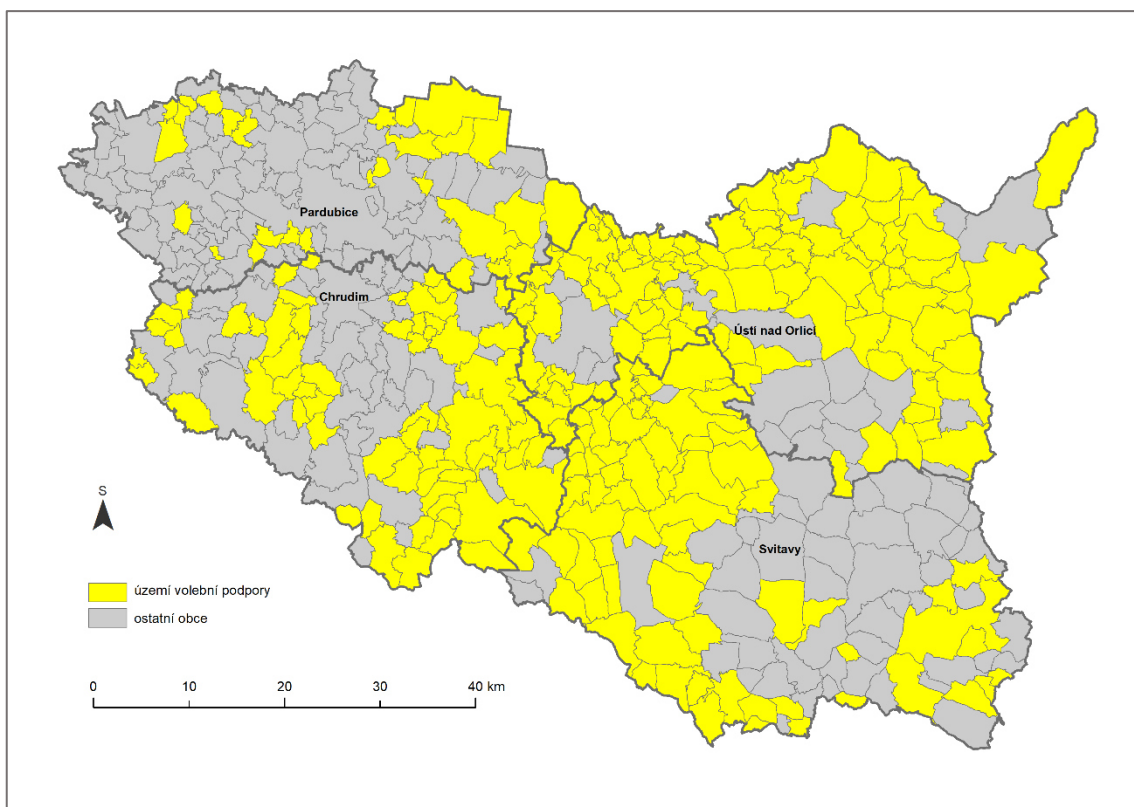
V celostátním měřítku získala KDU-ČSL v roce 1996 8,1 % volebních hlasů, což je o téměř 4 procentní body méně, než v obcích územně schodných se současným rozložením Pardubického kraje, kde získala 11,85 %. Největší zastoupení územní volební podpory můžeme pozorovat v oblasti hranic okresů Chrudim, Svitavy a Ústí nad Orlicí (viz obrázek č. 25). Jedná se především o obce s malým katastrálním územím, které se nachází mimo hlavní centra okresních měst, s výjimkou zázemí města Ústí nad Orlicí, na které navazuje území volební podpory ve východní části okresu.

Obrázek č. 25: Území volební podpory KDU-ČSL ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 1996

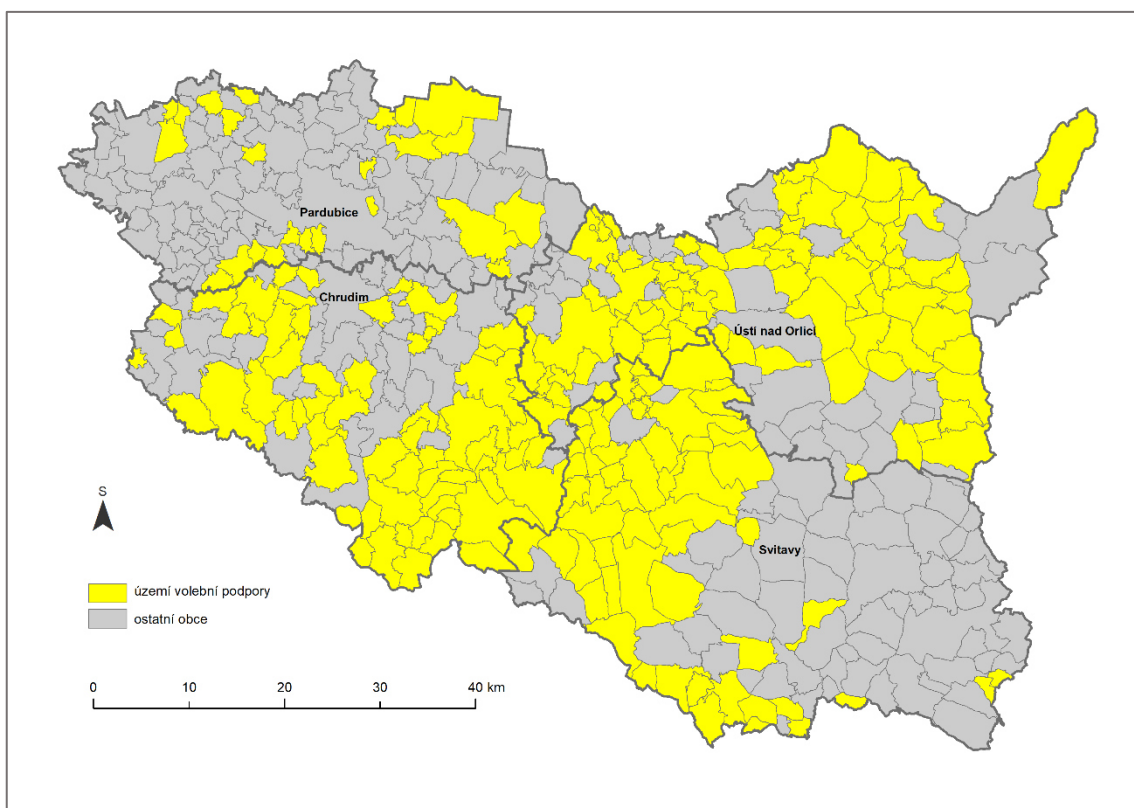
Zdroj: Český statistický úřad, ArcČR 500

Volební zisky v roce 1998 byly pro KDU-ČSL ve znamení jistého nárůstu oproti předchozím volbám. Strana získala na území současného kraje 12,65 % volebních hlasů a v celostátním měřítku 9 %. Území volební podpory doznalo mírných územních změn v rozložení a drobné rozšíření svého území (viz obrázek č. 26). Hlavní koncentrace podpory zůstává v oblastech, které můžeme nazvat vnitřními periferiemi Pardubického kraje. Jedná se především o venkovská území, bez výskytu větších měst.

Obrázek č. 26: Území volební podpory KDU-ČSL ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 1998

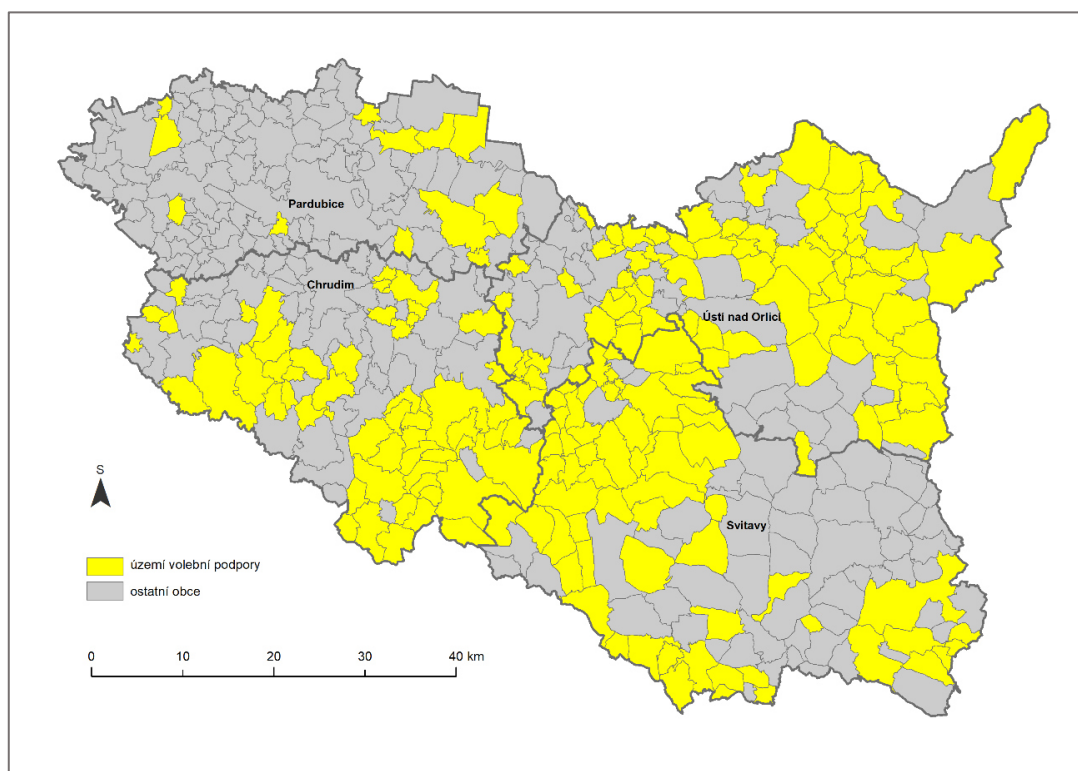
Zdroj: Český statistický úřad, ArcČR 500

Obrázek č. 27: Území volební podpory KDU-ČSL ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2002

Zdroj: Český statistický úřad, ArcČR 500

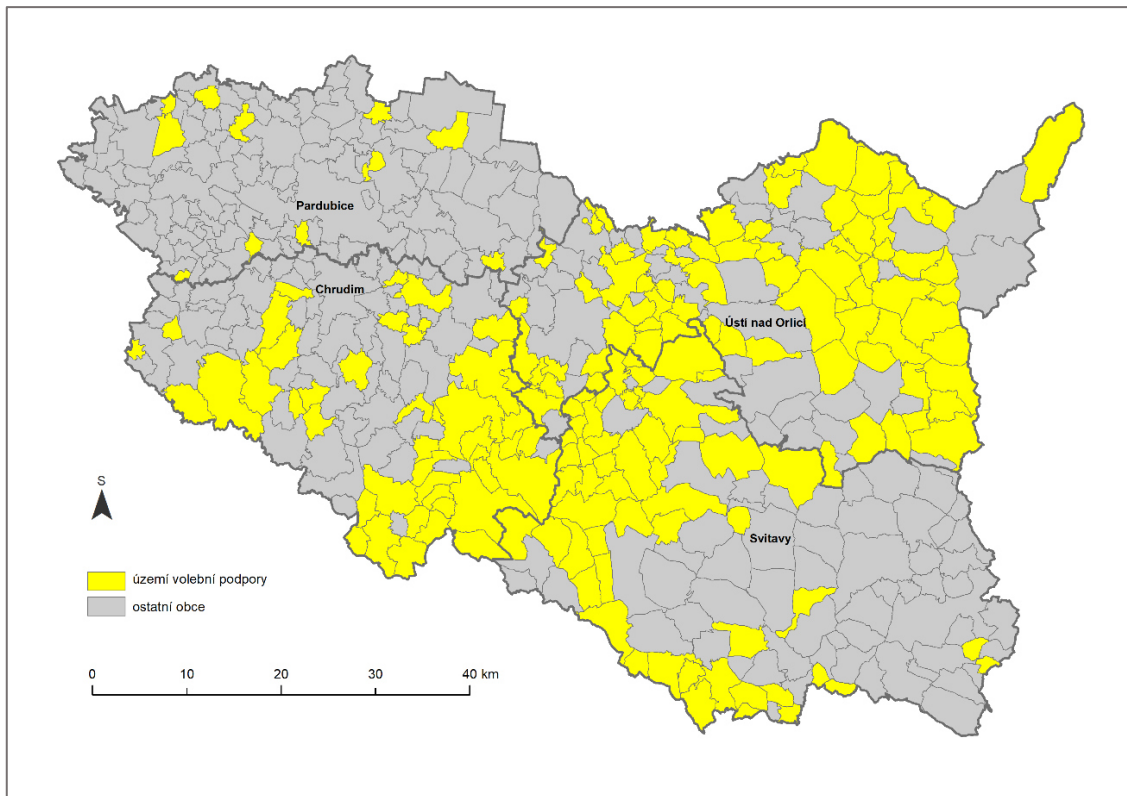
V roce 2002 kandidovala KDU-ČSL ve volbách do Poslanecké sněmovny PČR v koalici společně s US-DEU. Celostátní výsledek koalice byl 14,27 %, který byl jediným dvouciferným výsledkem pro KDU-ČSL v celém sledovaném období. Když se zaměříme na rozložení území volební podpory (viz obrázek č. 27), můžeme pozorovat mírný posun směrem na západ. Oproti předcházejícím letům ztrácí strana podporu v obcích na východě okresu Svitavy, naopak se zvyšuje koncentrace obcí s výraznější podporou na jihozápadě okresu Chrudim. Hlavním vlivem může být především spojení s Uníí svobody, díky které se podařilo zaujmout voliče ve středně velkých městech. Relativní neúspěch koalice právě v Pardubickém kraji lze ale celkově interpretovat i tak, že spojení se spíše liberální a městskou US-DEU část tradičních voličů strany nepřijala.

Obrázek č. 28: Území volební podpory KDU-ČSL ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2006

Zdroj: Český statistický úřad, ArcČR 500

KDU-ČSL získala ve volbách v roce 2006 v Pardubickém kraji celkem 8,77 % volebních hlasů. Na obrázku č. 28 můžeme pozorovat značnou fragmentaci původně kompaktního území volební podpory strany v centrální části Pardubického kraje. Ubývá volební podpora v oblasti západní části okresu Ústí nad Orlicí. Stálá volební podpora KDU-ČSL se nachází v jihovýchodní části okresu Chrudim, kde navazuje na oblast severozápadní část okresu Svitavy. Třetí největší oblastí s volební podporou je severovýchodní část okresu Ústí nad Orlicí.

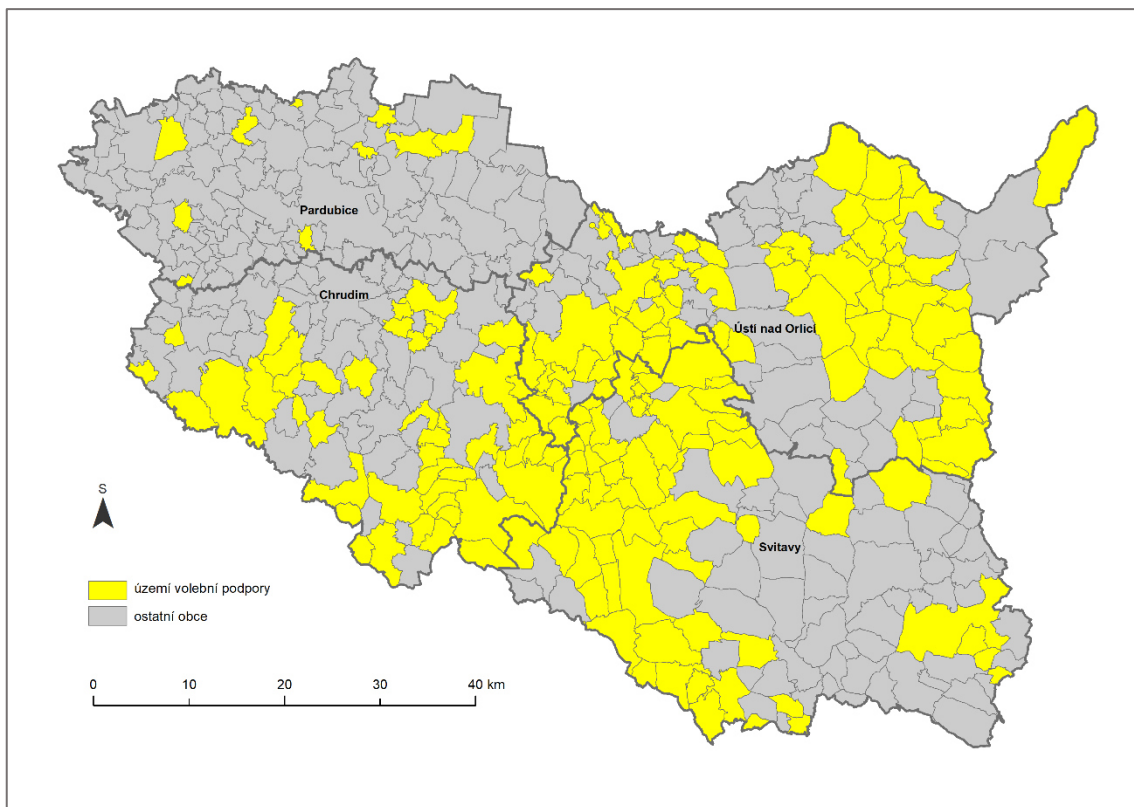

Obrázek č. 29: Území volební podpory KDU-ČSL ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2010

Zdroj: Český statistický úřad, ArcČR 500

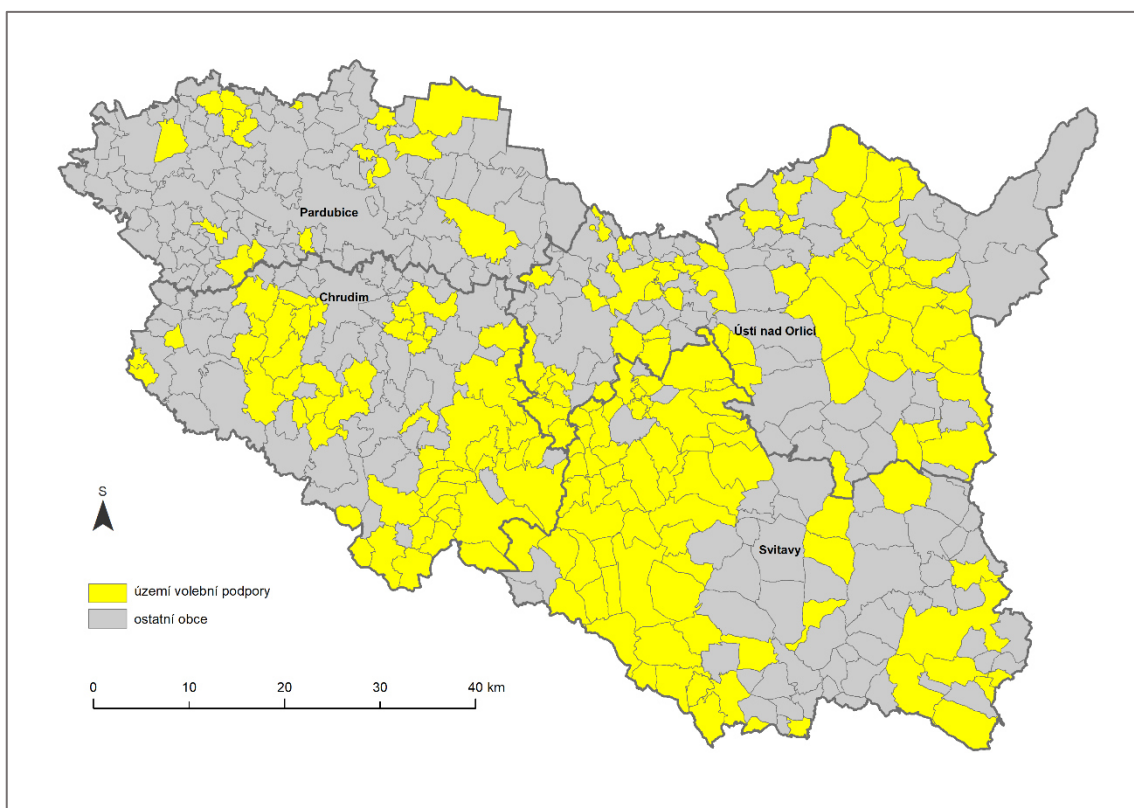
V roce 2010 KDU-ČSL získala v celostátním prostoru pouze 4,39 %, z čeho vyplývá, že se do Poslanecké sněmovny neprobojovala. Tomuto faktu odpovídá i území volební podpory strany v Pardubickém kraji, kde KDU-ČSL získala 5,93 % volebních hlasů (viz obrázek č. 29). Až na drobné výjimky téměř vymizelo území volební podpory v okrese Pardubice. Též oblast v okolí města Svitavy značí absenci územní volební podpory. Stálými oblastmi podpory je oblast hranic okresů Chrudim, Svitavy a Ústí nad Orlicí. Dále můžeme hovořit o oblasti podpory východním směrem od města Ústí nad Orlicí, kde se volební podpora KDU-ČSL stále projevuje.

V roce 2013 územní volební podpory KDU-ČSL v Pardubickém kraji opět vytváří kompaktnější oblasti (viz obrázek č. 30). V těchto volbách se strana opět vrátila mezi sněmovní strany, díky volebnímu výsledku 6,78, který je o 1 procentní bod nižší, než její volební zisk v rámci kraje. Volební podpora se opět koncentruje v již dříve zmíněných hlavních centrech, kterými jsou pomezí okresů Chrudim, Svitavy, Ústí nad Orlicí a východní část posledního zmíněného okresu. Neopomenutelnou oblastí podpory je obec Seč a její nejbližší okolí, které již od začátku námi sledovaného období vykazuje výraznou volební podporu straně.

Obrázek č. 30: Území volební podpory KDU-ČSL ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2013

Zdroj: Český statistický úřad, ArcČR 500

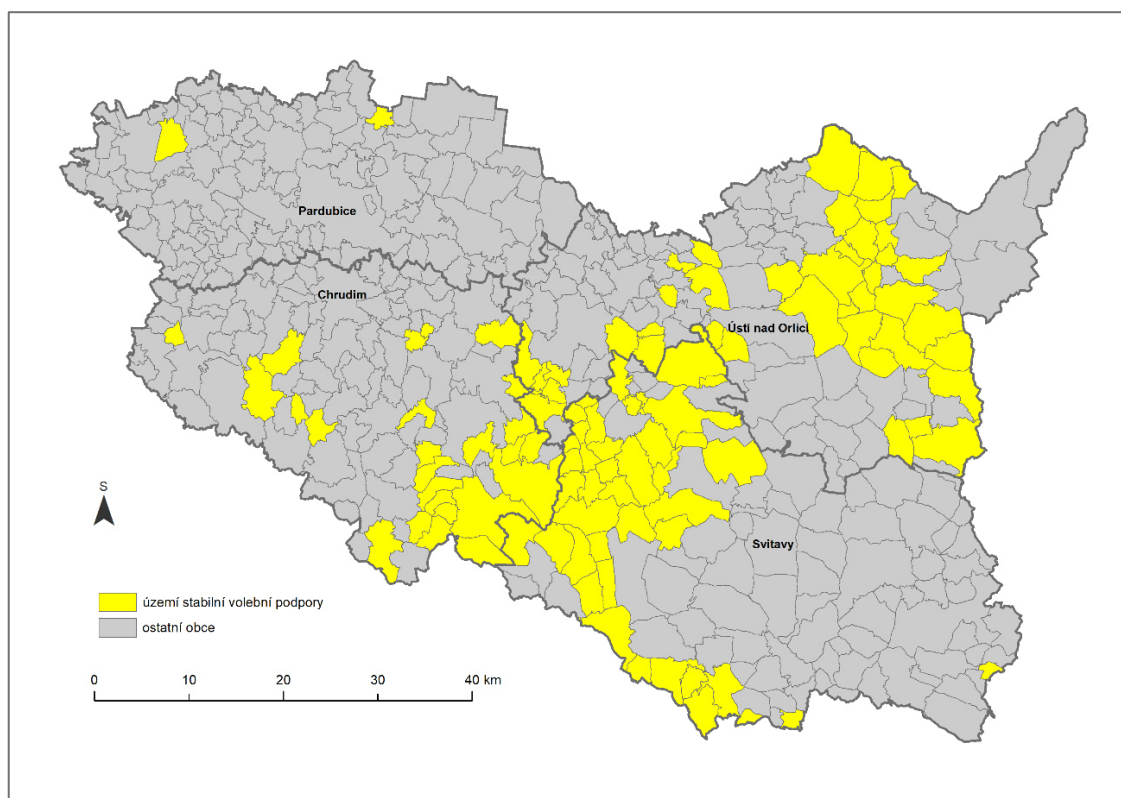
Obrázek č. 31: Území volební podpory KDU-ČSL ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2017

Zdroj: Český statistický úřad, ArcČR 500

Volby do Poslanecké sněmovny v roce 2017 přinesly KDU-ČSL těsný zisk pro vstup do sněmovny, pouhých 5,8 % a 6,81 % volebních hlasů v Pardubickém kraji. Mimo hlavní oblasti území volební podpory, které byly pravidelně zmiňovány při popisu území volební podpory v předcházejících letech, se rozšiřuje jeho území v oblastech jihozápadním směrem od města Chrudim a v oblasti východního cípu okresu Svitavy (viz obrázek č. 31).

6.2.1 Území stabilní volební podpory KDU-ČSL

Stabilní volební podpora KDU-ČSL je značně koncentrovaná především do střední a severovýchodní části kraje (viz obrázek č. 32). Jedná se o území obcí v západní části okresu Svitavy, které dále vybíhá směrem podél jihozápadní hranice. Navazuje na oblast v jihovýchodní části okresu Chrudim. V něm se také nacházejí další osamostatněná místa spadající do území stabilní podpory. Východní část okresu Ústí nad Orlicí je významným centrem stabilní podpory KDU-ČSL. Obce se stabilní volební podporou strany se s výjimkou dvou z nich (Bukovina nad Labem a Strašov) v okrese Pardubice nevyskytují. Charakterizujícími znaky území stabilní volební podpory jsou převážně periferní oblasti kraje s výskytem obcí s malým katastrálním územím.

Obrázek č. 32: Území stabilní volební podpory KDU-ČSL ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v letech 1996–2017

Zdroj: Český statistický úřad, ArcČR 500

Nejvýraznější podobnost mezi jádry volební podpory zaznamenáváme v souvislosti s lety 1996 a 1998, kdy korelační koeficient dosahoval hodnoty 0,95559. Celkově můžeme konstatovat, že existuje střední až silná korelační závislost mezi jádry volební podpory KDU-ČSL v celém sledovaném období. Korelační koeficient v žádné z vazeb neklesnul pod hodnotu 0,5. Při porovnání podobnosti území volební podpory v celém sledovaném období s výsledky ostatních tradičních stran vidíme v případě KDU-ČSL nejvýraznější podobnost.

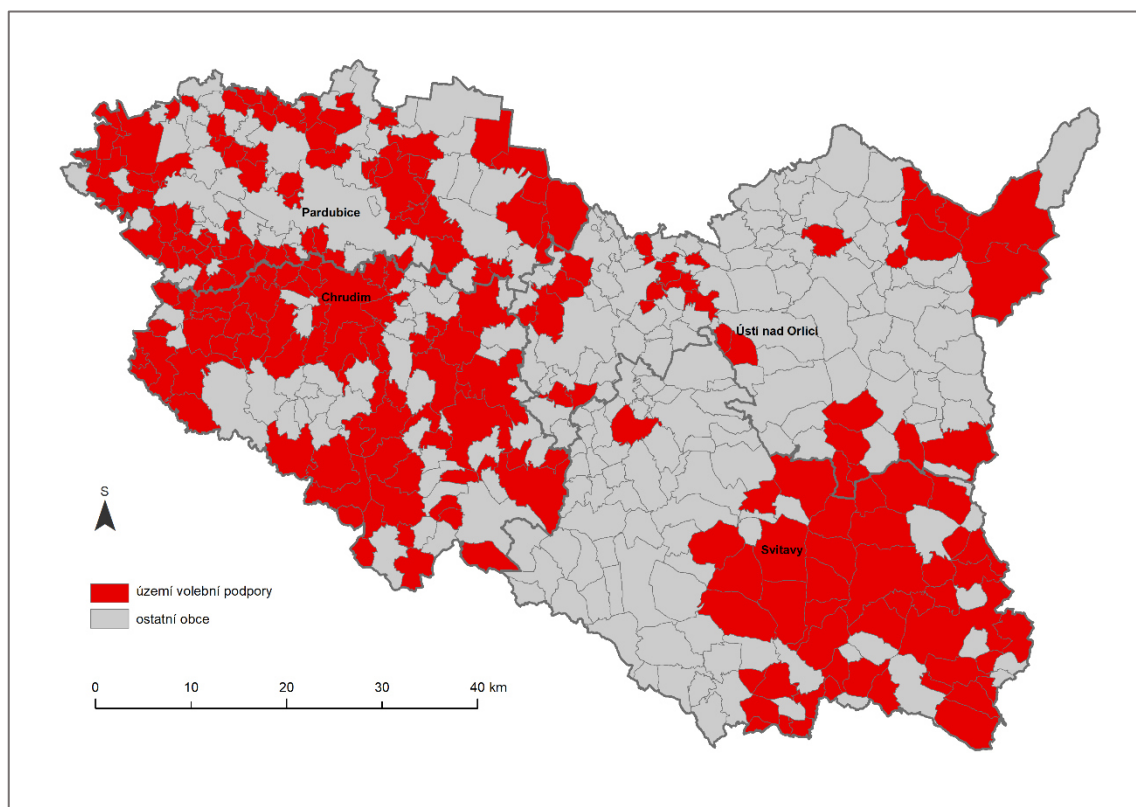
Tabulka č. 2: Korelační matice podobnosti území volební podpory KDU-ČSL v letech 1996–2017

KDU-ČSL	1996	1998	2002	2006	2010	2013	2017
1996	x	0,95559	0,61178	0,70884	0,65048	0,60131	0,55047
1998	0,95559	x	0,56738	0,66412	0,62324	0,57405	0,52341
2002	0,61178	0,56738	x	0,68212	0,68955	0,58558	0,57351
2006	0,70884	0,66412	0,68212	x	0,70252	0,65233	0,57027
2010	0,65048	0,62324	0,68955	0,70252	x	0,67950	0,58089
2013	0,60131	0,57405	0,58558	0,65233	0,67950	x	0,69603
2017	0,55047	0,52341	0,57351	0,57027	0,58089	0,69603	x

Zdroj: vlastní zpracování v MS Excel

6.3 Volební podpora KSČM

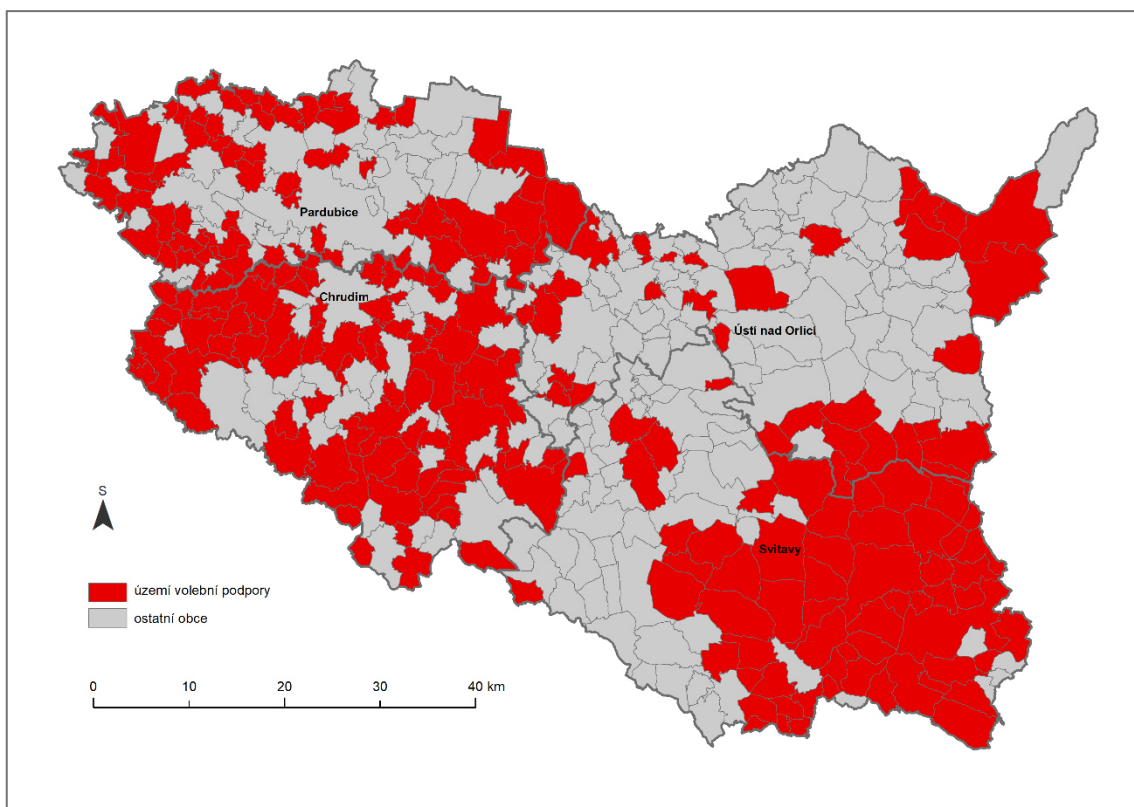
Volební podpora KSČM dosahovala v roce 1996 na území současného Pardubického kraje 9,76 % volebních hlasů. Koncentrace 50 % všech získaných hlasů v rámci kraje je situováno do oblasti východní části okresu Svitavy, severovýchodního cípu okresu Ústí nad Orlicí a v okresech Chrudim a Pardubice, ve kterých se území volební podpory rozprostírá v nesouvislých oblastech. Nejsouvislejší území volební podpory se rozprostírá jihovýchodním směrem od Města Svitavy, které je jeho součástí (viz obrázek č. 33).

Obrázek č. 33: Území volební podpory KSČM ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 1996

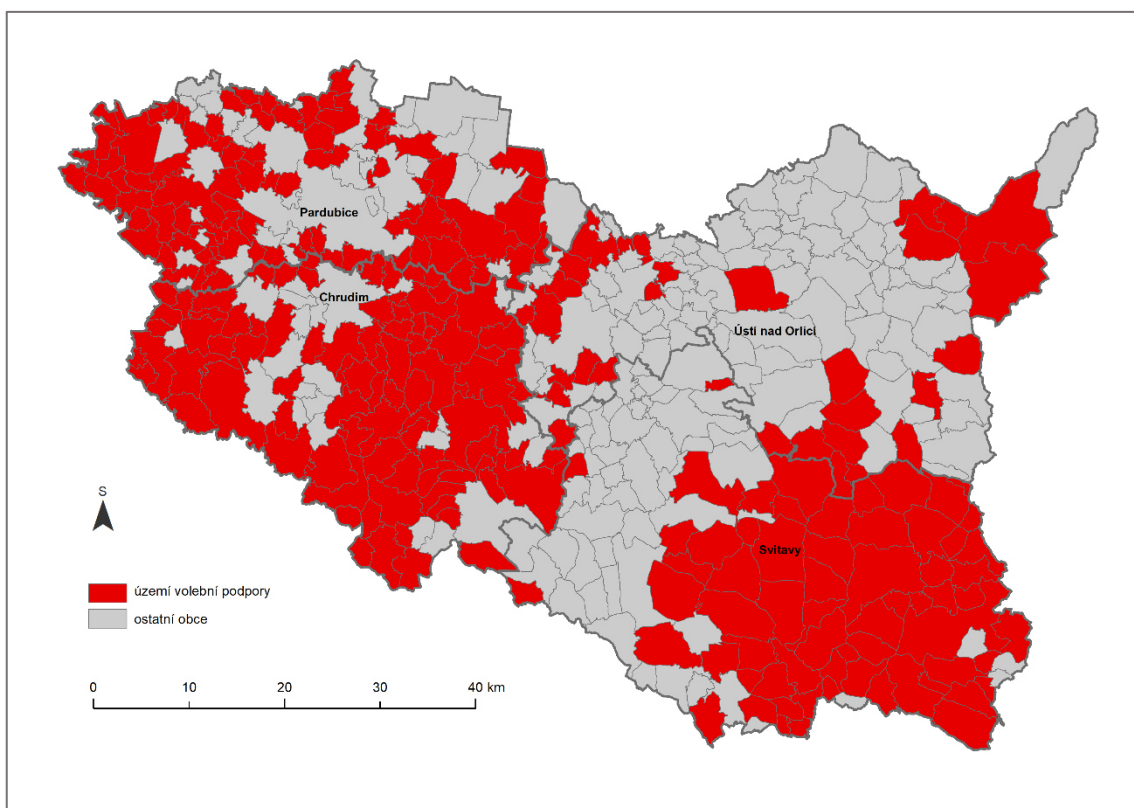
Zdroj: Český statistický úřad, ArcČR 500

V roce 1998 byla podpora KSČM na území současného Pardubického kraje 10,3 %. Hlavní koncentrace volební podpory byla soustředěna do jihovýchodu kraje, kde tvořila kompaktní blok. Další centra volební podpory byla soustředěna do oblastí menších měst a jejich zázemí, jako jsou Hlinsko, Heřmanův Městec, Skuteč, Chrast, Horní Jelení, Králíky (viz obrázek č. 34).

Obrázek č. 34: Území volební podpory KSČM ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 1998

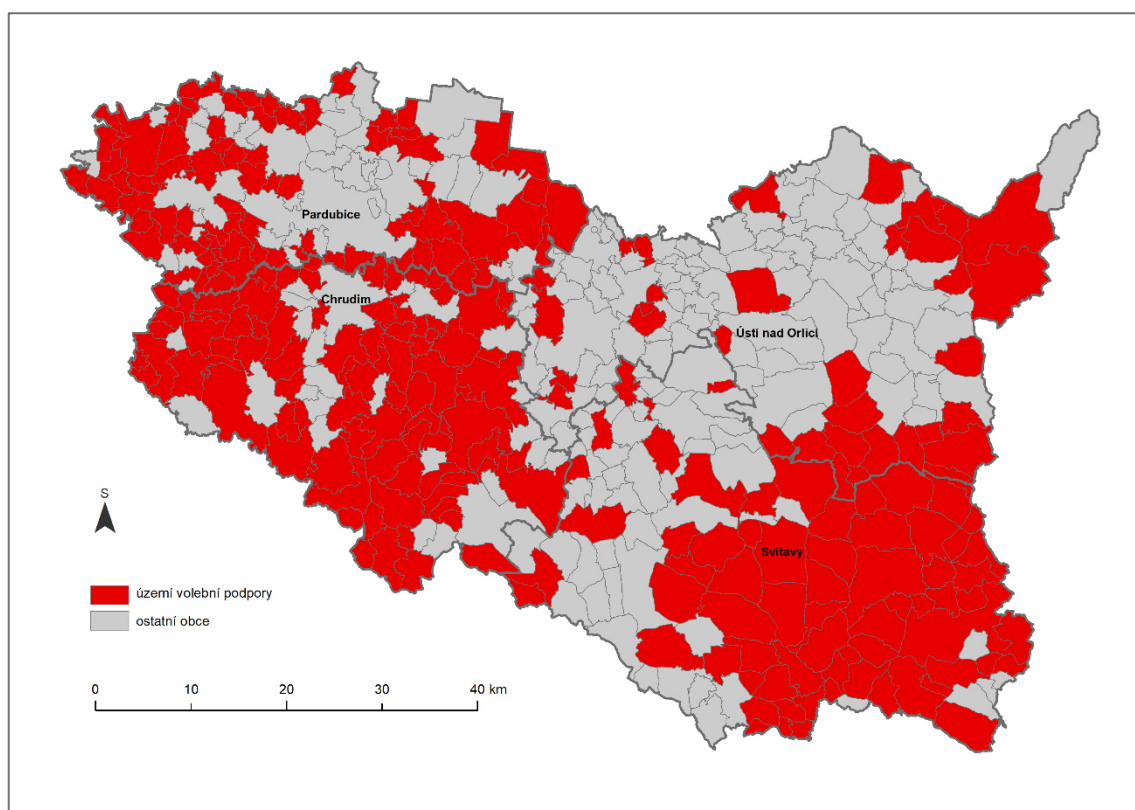
Zdroj: Český statistický úřad, ArcČR 500

Obrázek č. 35: Území volební podpory KSČM ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2002

Zdroj: Český statistický úřad, ArcČR 500

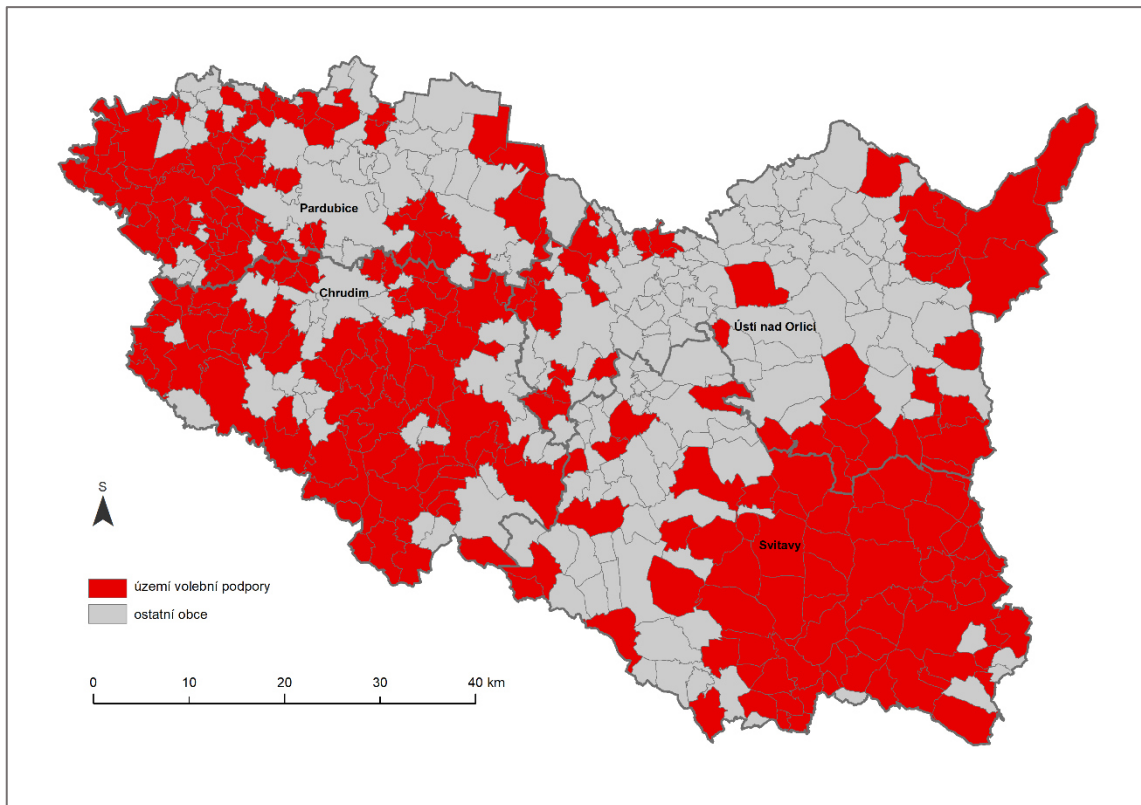
Volební rok 2002 přinesl KSČM v prostoru Pardubického kraje 17,39 % volebních hlasů, v rámci celostátních výsledků se jednalo o 18,51 % volebních hlasů. Území volební podpory zabíralo značnou část kraje (viz obrázek č. 35). Mimo území volební podpory můžeme zařadit západní část okresu Svitavy, okres Ústí nad Orlicí, s výjimkou okolí města Králíky a jižní část sousedící s okresem Svitavy, dále okolí města Pardubice a okolí města Chrudim.

Obrázek č. 36: Území volební podpory KSČM ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2006

Zdroj: Český statistický úřad, ArcČR 500

Volební zisky v roce 2006 byly pro KSČM v rámci Pardubického kraje a České republiky téměř totožné s pouhým rozdílem 0,5 procentního bodu ve prospěch výsledků v rámci celé republiky, ve které získala strana 12,81 % volebních hlasů. Volební podpora se ve srovnání s předchozím rokem mírně lišila. Největší centra volební podpory na Svitavsku a Chrudimsku jsou stále tvořena značným množstvím obcí. Celý obraz volební podpory KSČM se mírně fragmentuje (viz obrázek č. 36). Přibývá osamostatněných obcí, které jsou součástí území volební podpory, ale nejsou připojeny k žádnému většímu bloku podporujících obcí. Jedná se především o oblast středu Pardubického kraje. Samotné největší koncentrovaná území podpory vykazují jistý úbytek z řad některých obcí.

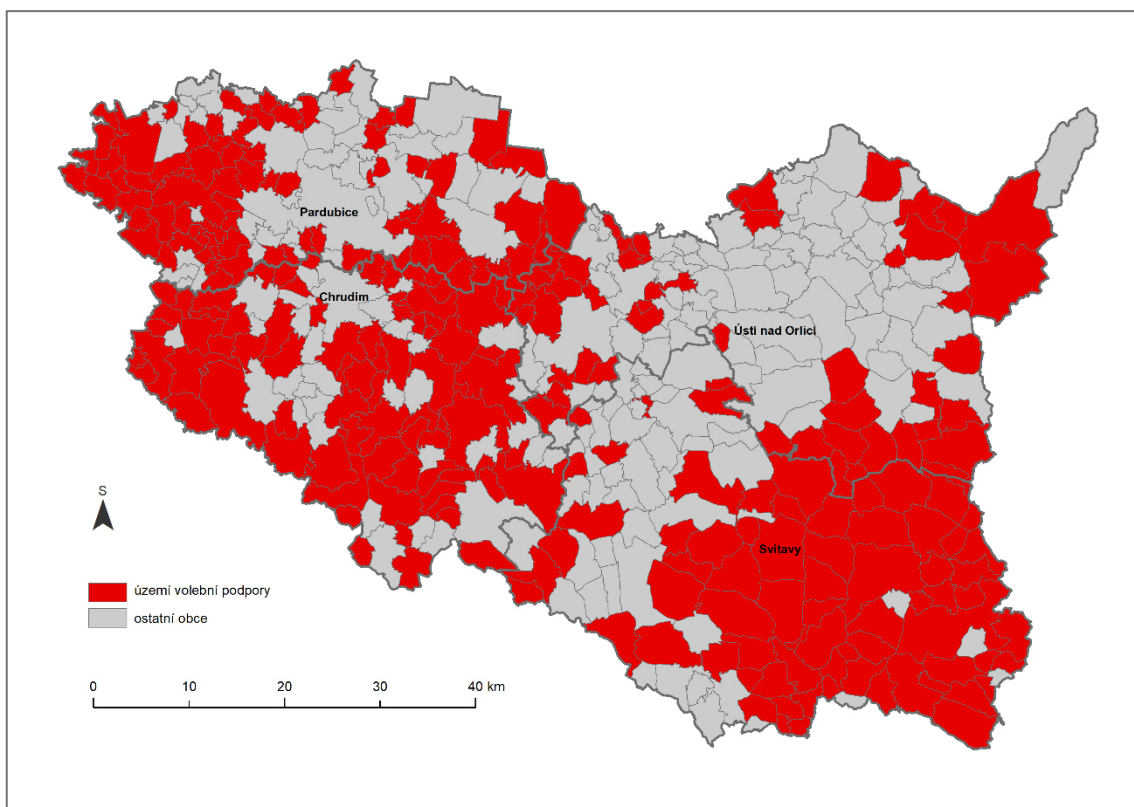

Obrázek č. 37: Území volební podpory KSČM ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2010

Zdroj: Český statistický úřad, ArcČR 500

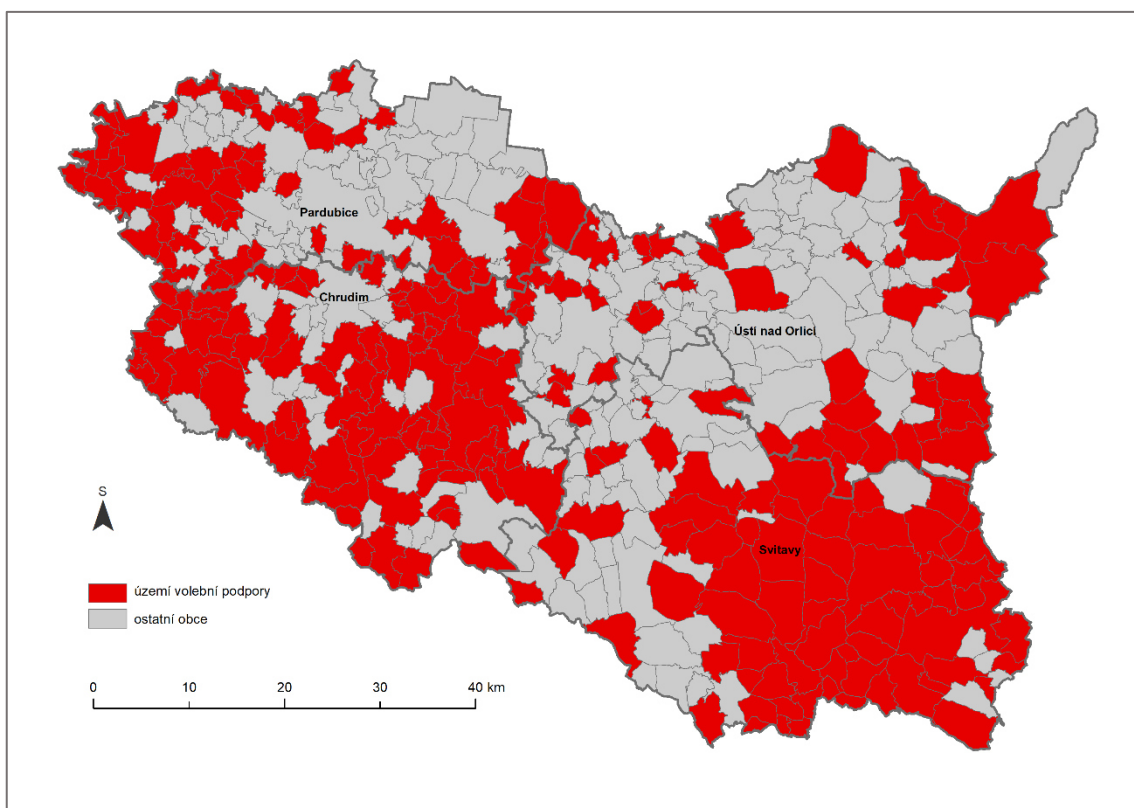
V roce 2010 získala KSČM téměř totožný volební výsledek 11,2, jak na celostátní úrovni, tak i v prostředí Pardubického kraje. Rozložení volební podpory je charakteristické dvěma způsoby (viz obrázek č. 37). V rámci východní části kraje můžeme pozorovat dvě celistvé oblasti v okolí města Králíky a na východě okresu Svitavy. Naopak v západní části vidíme volební podporu, která se koncentruje v okolí menších měst jako jsou Třemošnice, Přelouč, Hlinsko, Skuteč, Chrast, Hrochův Týnec a Holice.

Volební podpora KSČM v roce 2013 vzrostla v Pardubickém kraji na 14,62 %. Její rozložení kopíruje vývoj volební podpory v předcházejících letech (viz obrázek č. 38). Okolí východně od Svitav opět tvoří největší celistvou oblast podpory strany společně s městem Králíky a jeho okolím. Západní část kraje vykazuje také vysokou míru volební podpory, která je v území koncentrována do mozaikovitého zastoupení, které spojují především menší města, jako v případě roku 2010. Taktéž je to patrné i v případě voleb v roce 2017, kdy KSČM získala v Pardubickém kraji 7,74 % (viz obrázek č. 39).

Obrázek č. 38: Území volební podpory KSČM ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2013

Zdroj: Český statistický úřad, ArcČR 500

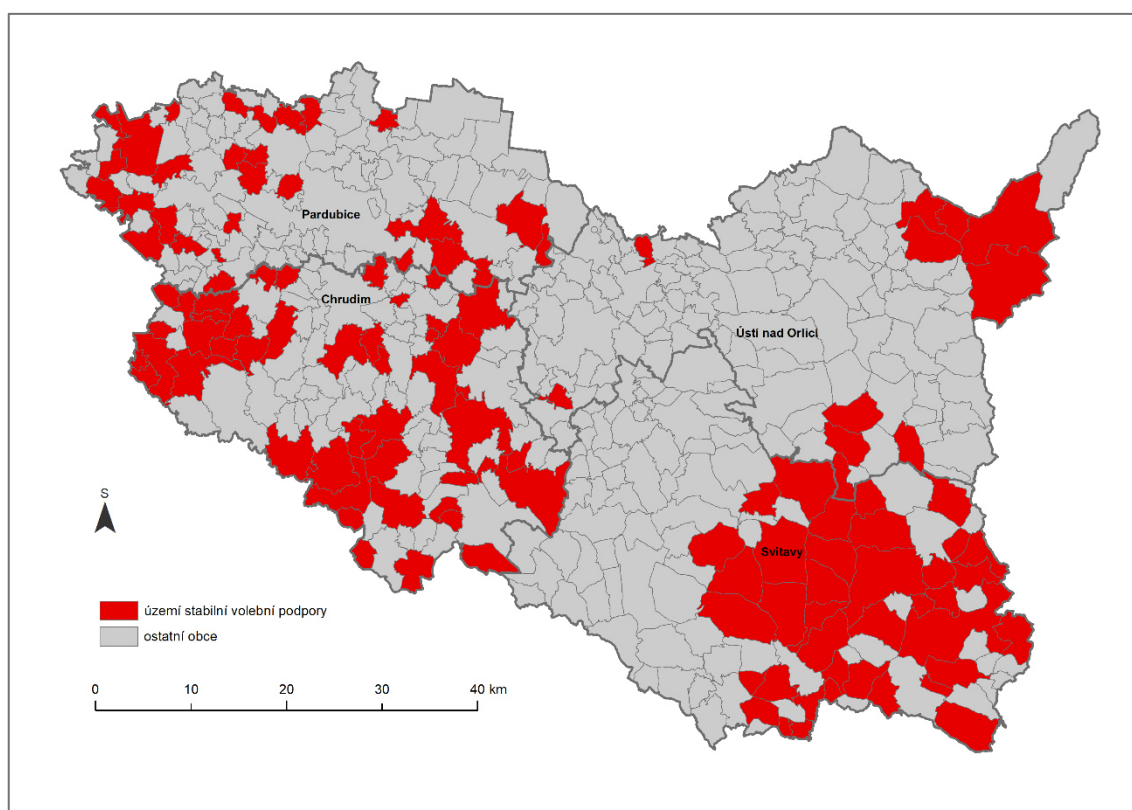

Obrázek č. 39: Území volební podpory KSČM ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2017

Zdroj: Český statistický úřad, ArcČR 500

6.3.1 Území stabilní volební podpory KSČM

Pro území stabilní volební podpory KSČM jsou charakteristická menší města a jejich nejbližší zázemí (viz obrázek č. 40). V západní části Pardubického kraje je stabilní volební podpora výrazná především v rámci okresu Chrudim, kde se váže především do okolí měst Třemošnice, Hlinsko, Proseč, Skuteč, Chrast, Slatiňany a obec Chroustovice, kde dále pokračuje směrem do okolí Dolní Rovně. V okrese Pardubice je koncentrace území stabilní volební podpory situována v západní části, kde se vyskytuje především v okolí města Přelouč. Ve východní části kraje je území stabilní volební podpory umístěno ve městě Králíky a jeho bezprostředním zázemí na severovýchodě kraje a v jihovýchodní části, kde se v okolí Svitav vytvořilo téměř kompaktní území stabilní volební podpory KSČM. Do jeho území se řadí například města Svitavy, Moravská Třebová, Městečko Trnávka, Jevíčko a jejich okolí.

Obrázek č. 40: Území stabilní volební podpory KSČM ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v letech 1996–2017

Zdroj: Český statistický úřad, ArcČR 500

Při srovnání území volební podpory KSČM v průběhu let vidíme středně silnou korelační závislost mezi všemi roky. Hodnoty korelačních koeficientů se pohybují v rozmezí hodnot od 0,4 po téměř 0,7. Nejsilnější závislosti můžeme stejně, jako u ČSSD a KDU-ČSL pozorovat v případech po sobě následujících let. Výjimku pozorujeme v souvislosti s lety 1998 a 2006, kdy je mezi nimi zachycena největší vzájemná podobnost v porovnání s ostatními roky, které po sobě nenásledují. Po KDU-ČSL je v případě KSČM zjištěna druhá nejvýraznější podobnost území volební podpory v celém sledovaném období.

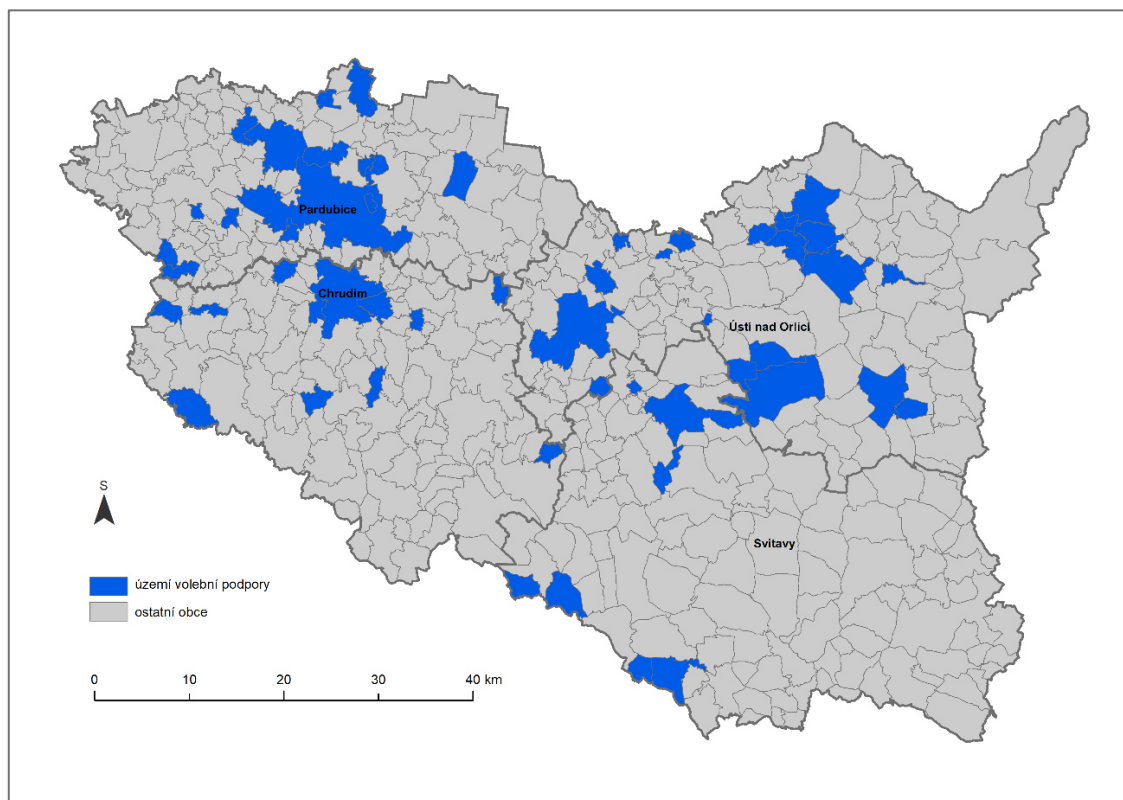
Tabulka č. 3: Korelační matice podobnosti území volební podpory KSČM v letech 1996–2017

KSČM	1996	1998	2002	2006	2010	2013	2017
1996	x	0,69805	0,52036	0,51797	0,50243	0,50290	0,40195
1998	0,69805	x	0,60831	0,65847	0,57549	0,55218	0,45434
2002	0,52036	0,60831	x	0,62537	0,64571	0,57045	0,46716
2006	0,51797	0,65847	0,62537	x	0,65009	0,64643	0,52576
2010	0,50243	0,57549	0,64571	0,65009	x	0,69524	0,60491
2013	0,50290	0,55218	0,57045	0,64643	0,69524	x	0,58941
2017	0,40195	0,45434	0,46716	0,52576	0,60491	0,58941	x

Zdroj: vlastní zpracování v MS Excel

6.4 Volební podpora ODS

V roce 1996 získala ODS ve sněmovních volbách v obcích současného Pardubického kraje volební podporu 27,94 %. Území, na kterém se nachází 50 % získaných hlasů pro stranu jsou koncentrovány především v severní části Pardubického kraje (viz obrázek č. 41). Nejvýraznějším centrem je oblast měst Pardubice a Chrudim a jejich blízké zázemí. Výrazné zastoupení mají také obce v okrese Ústí nad Orlicí, kde se podpora koncentruje převážně ve městech Vysoké Mýto, Česká Třebová, Žamberk, Letohrad, Lanškroun a jejich bezprostředním okolí. V okrese Svitavy jsou výraznými centry volební podpory Litomyšl, Bystré, Telecí a Březiny. Oproti předešlým zkoumaným stranám je volební jádro ODS výrazně koncentrovanější, což je dáno výraznější podporou strany ve městech kontrastující s menší odezvou na její program na venkově.

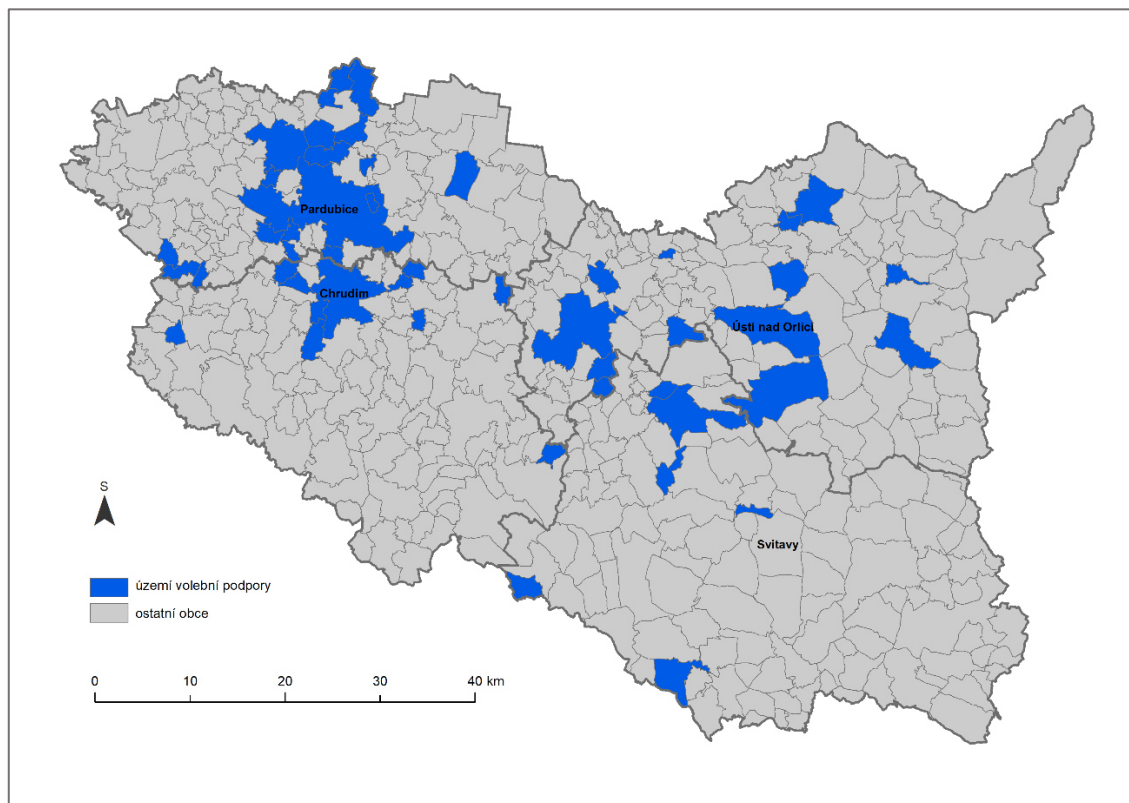

Obrázek č. 41: Území volební podpory ODS ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 1996

Zdroj: Český statistický úřad, ArcČR 500

Volební podpora ODS v roce 1998 oproti předchozímu volebnímu roku mírně poklesla na 25,9 %, v rámci území současného Pardubického kraje. Území volební podpory stále tvoří především větší města na severu kraje (viz obrázek č. 42). V okrese Pardubice se volební podpora rozšiřuje od krajského města severním směrem až na hranice s Královéhradeckým krajem. V okrese Ústí nad Orlicí se do

volební podpory ODS připojuje i okresní město, a naopak klesá volební podpora ve městech Letohrad a Lanškroun (zde ale jde spíše o sekundární důsledek faktu, že do jádra se dostalo populačně silnější Ústí nad Orlicí). V rámci jižní části kraje zaujímají místo v území volební podpory města Chrudim a Litomyšl.

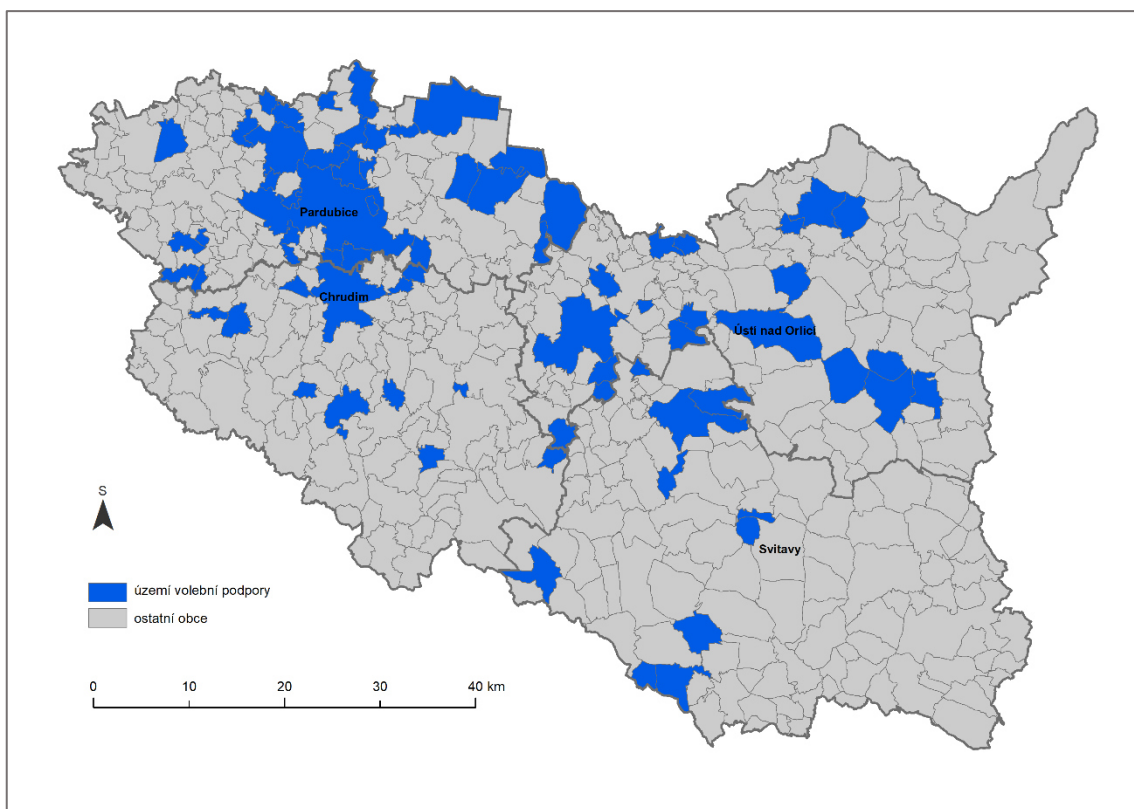

Obrázek č. 42: Území volební podpory ODS ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 1998

Zdroj: Český statistický úřad, ArcČR 500

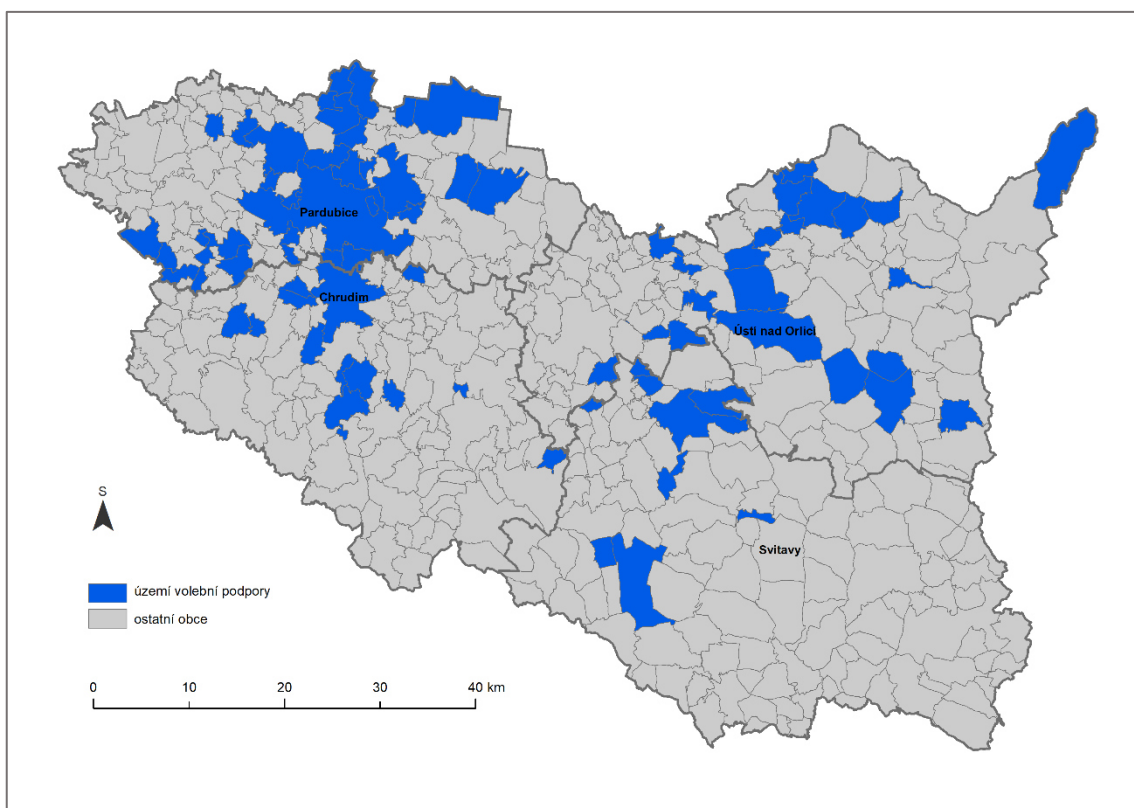
Volební rok 2002 přinesl ODS volební podporu ve formě 22,89 % volebních hlasů za Pardubický kraj. Hlavní rozšíření území volební podpory oproti předcházejícím letům můžeme pozorovat v oblastech při severní hranici kraje (viz obrázek č. 43). Mezi nová místa s volební podporou se řadí Býšť, Horní Ředice, Holice, Poběžovice u Holic, Horní Jelení a Jaroslav, všechny v rámci okresu Pardubice. Dále mezi výrazné změny nárůstu volební podpory dochází v oblasti ve středu okresu Chrudim, konkrétně v Nasavrkách a jejich blízkém okolí.

Rok 2006 se pro ODS nesl ve znamení vítězství ve volbách na celostátní úrovni, kde získala svůj nejvyšší volební zisk 35,38 %. V rámci Pardubického kraje byla volební podpora 33,26 % volebních hlasů z poloviny koncentrována v území volební podpory (viz obrázek č. 44). V území podpory jsou zastoupena především města Pardubice, Lázně Bohdaneč, Holice, Chrudim, Ústí nad Orlicí, Žamberk, Litomyšl, Nasavrky, jejich zázemí a nově i město Polička a sousedící Široký Důl.

Obrázek č. 43: Území volební podpory ODS ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2002

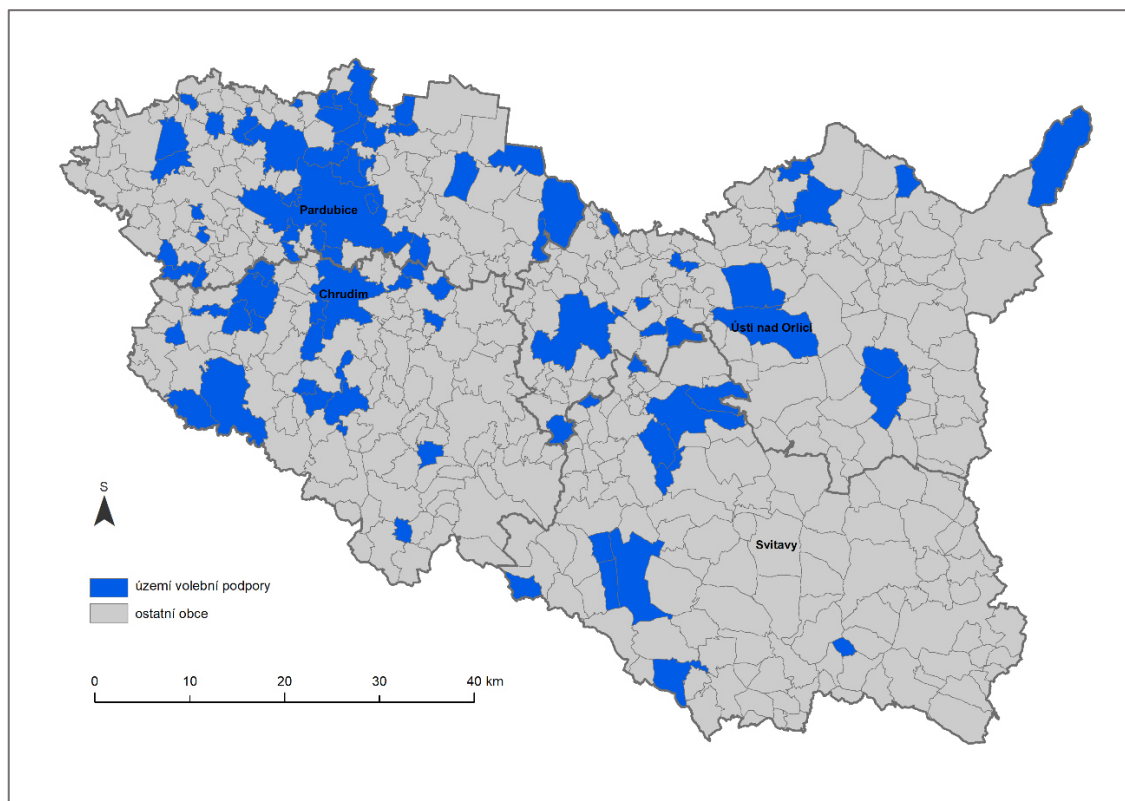
Zdroj: Český statistický úřad, ArcČR 500

Obrázek č. 44: Území volební podpory ODS ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2006

Zdroj: Český statistický úřad, ArcČR 500

ODS získala v roce 2010 v rámci Pardubického kraje 19,42 % volebních hlasů, což je téměř o 14 procentních bodů méně než v předcházejícím volebním období. Území volební podpory se rozšířilo o oblasti v jižní části kraje (viz obrázek č. 45). Četněji jsou zastoupeny obce, které k žádnému z dříve uvedených center podpory nepřiléhají. Jejich výskyt můžeme pozorovat především v oblasti západní části okresu Ústí nad Orlicí a západní částí okresu Pardubice a Chrudim. Novými oblastmi volební podpory jsou Heřmanův Městec, Seč, Vysoké Mýto a Dolní Morava.

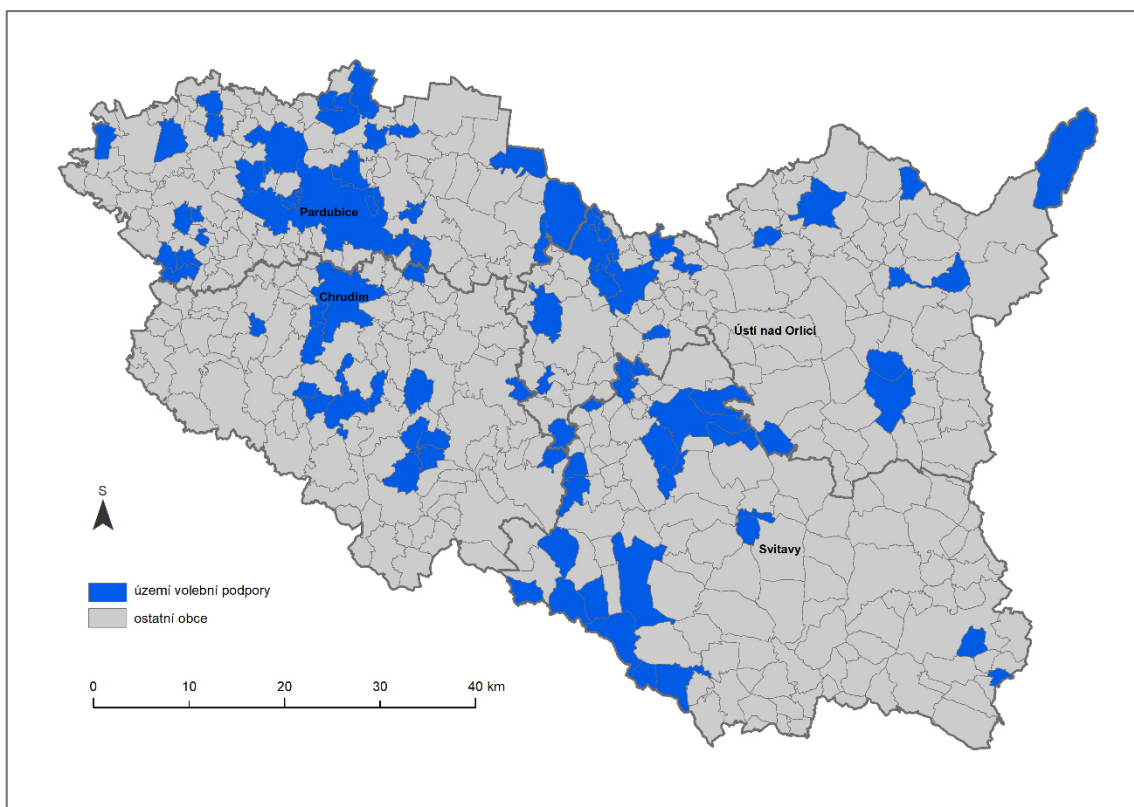

Obrázek č. 45: Území volební podpory ODS ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2010

Zdroj: Český statistický úřad, ArcČR 500

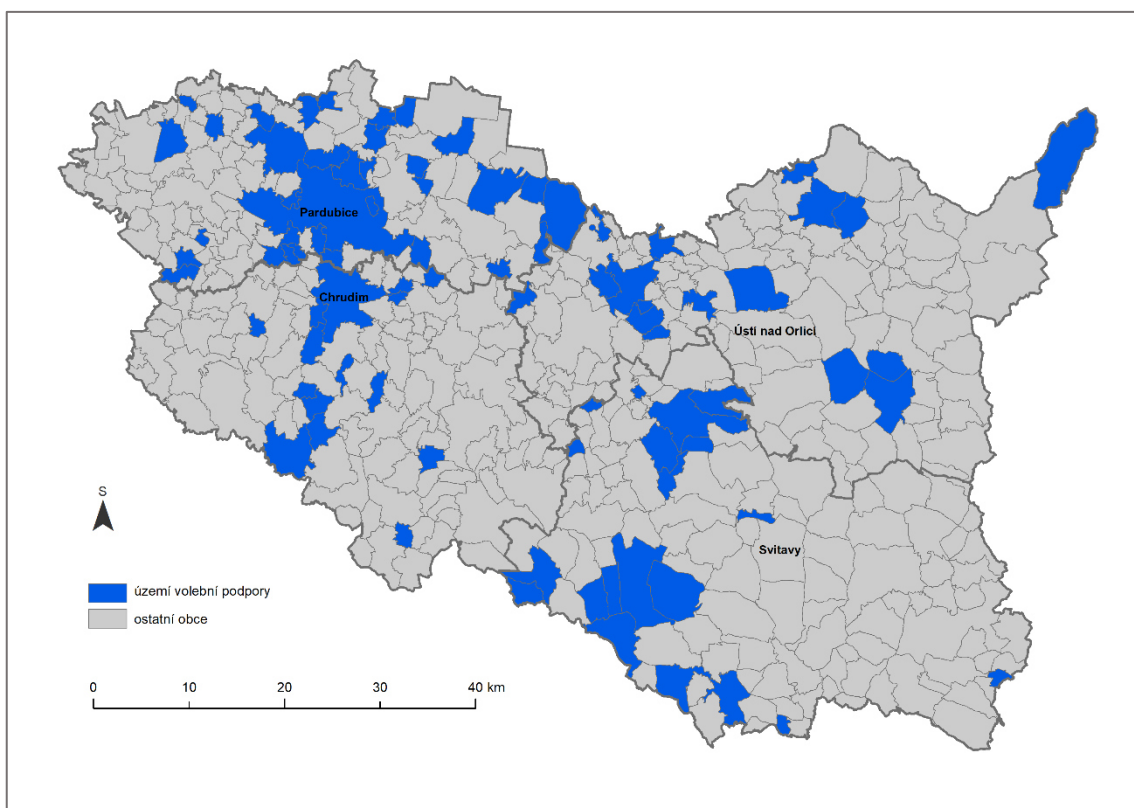
V roce 2013 zažila ODS největší volební ztrátu. V Pardubickém kraji si připsala pouze 7,1 % a v celostátním měřítku pouze o 0,62 procentních bodů více. Tento fakt se promítl i v rozložení území volební podpory (viz obrázek č. 46). Ta se částečně přesunula do středu kraje (z jádra odpadlo Ústí nad Orlicí, a proto vzrostl podíl menších měst), kde se koncentruje v severní a jižní části v okolí krajských hranic. Podpora kolem měst Pardubice a Chrudim se mírně snížila a přeskupila.

V roce 2017, kdy ODS získala v Pardubickém kraji 10,96 % hlasů se území volební podpory podobá předchozímu roku a koncentruje se především v oblasti Pardubic, Chrudimi, Litomyšle, Poličky, Horního Jelení, Lanškrouna a Žamberku (viz obrázek č. 47). Další výraznější místo podpory se nachází ve středu okresu Chrudim.

Obrázek č. 46: Území volební podpory ODS ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2013

Zdroj: Český statistický úřad, ArcČR 500

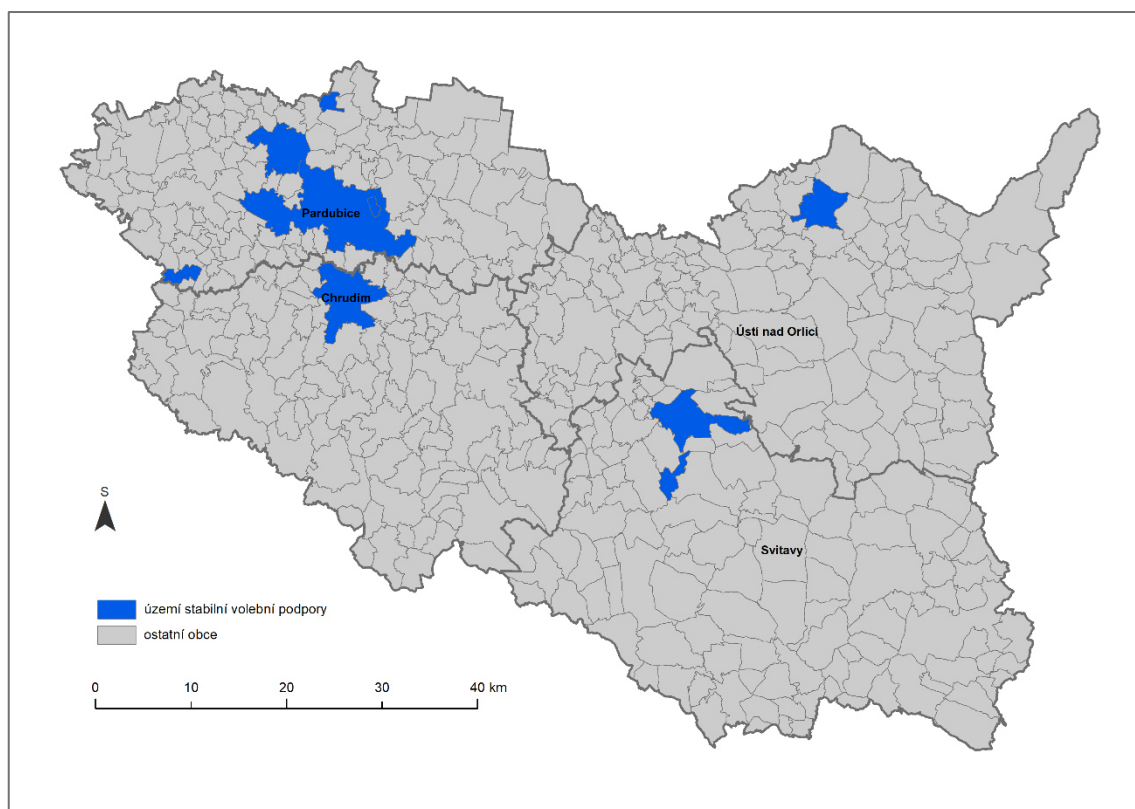

Obrázek č. 47: Území volební podpory ODS ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2017

Zdroj: Český statistický úřad, ArcČR 500

6.4.1 Území stabilní volební podpory ODS

Volební podpora ODS se v rámci celého sledovaného období koncentrovala především do velkých měst a jejich zázemí. Výjimku z tohoto pravidla tvoří město Svitavy, které můžeme díky předchozí analýze politických stran ČSSD a KSČM označit za levicově orientované. Volební podpora v okolí Ústí nad Orlicí se v rámci jednotlivých let přesouvala mezi městy Česká Třebová a Ústí nad Orlicí, takže tato oblast nespadá do území stabilní volební podpory. Nejvýraznějšími místy, které do území stabilní volební podpory ODS náleží, jsou města Pardubice, Chrudim a dále na ně navazující Lázně Bohdaneč. V rámci východní části Pardubického kraje se do území stabilní volební podpory řadí Litomyšl a Žamberk. Výjimku mezi výše zmíněnými městy tvoří dvě obce, ve kterých můžeme o stabilní volební podpoře ODS hovořit. Jsou jimi Turkovice, které leží na jihozápadě okresu Pardubice a Podůlšany, nacházející se severně od Pardubic na hranici s Královéhradeckým krajem.

Obrázek č. 48: Území stabilní volební podpory ODS ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v letech 1996–2017

Zdroj: Český statistický úřad, ArcČR 500

V porovnání s podobností území volební podpory ostatních tradičních stran můžeme v případě území volební podpory ODS hovořit o druhé nejméně výrazné podobnosti. Všechny korelační koeficienty se nacházejí v rozmezí hodnot od 0,18 až po 0,52. Korelační koeficienty stejně jako u ostatních analyzovaných tradičních stran vykazují nejvýraznější podobnost v případě časově blízkých voleb. Jednou z výjimek je podobnost území volební podpory ODS v roce 2010 s územím volební podpory v roce 2002.

Tabulka č. 4: Korelační matice podobnosti území volební podpory ODS v letech 1996–2017

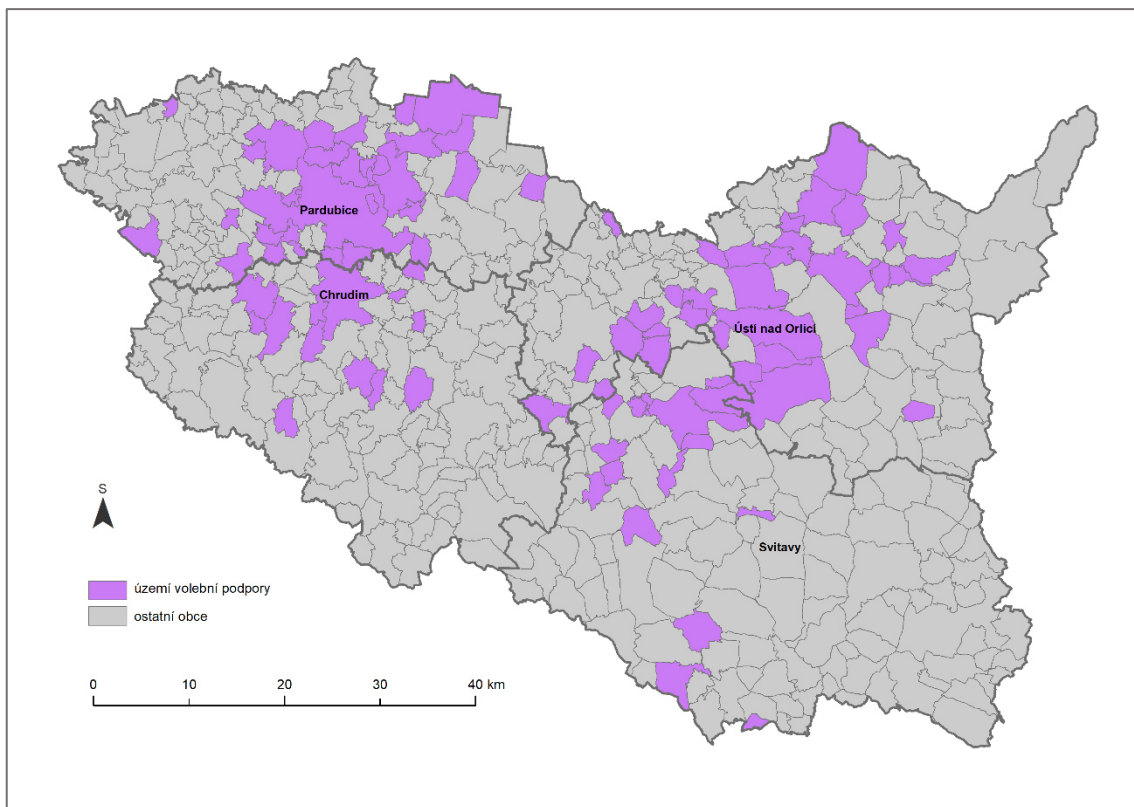
ODS	1996	1998	2002	2006	2010	2013	2017
1996	x	0,50575	0,33546	0,26760	0,29782	0,26182	0,18394
1998	0,50575	x	0,51699	0,46378	0,39656	0,21014	0,22273
2002	0,33546	0,51699	x	0,52069	0,51652	0,34387	0,35126
2006	0,26760	0,46378	0,52069	x	0,49968	0,32984	0,33699
2010	0,29782	0,39656	0,51652	0,49968	x	0,46341	0,48327
2013	0,26182	0,21014	0,34387	0,32984	0,46341	x	0,40944
2017	0,18394	0,22273	0,35126	0,33699	0,48327	0,40944	x

Zdroj: vlastní zpracování v MS Excel

6.5 Volební podpora TOP 09

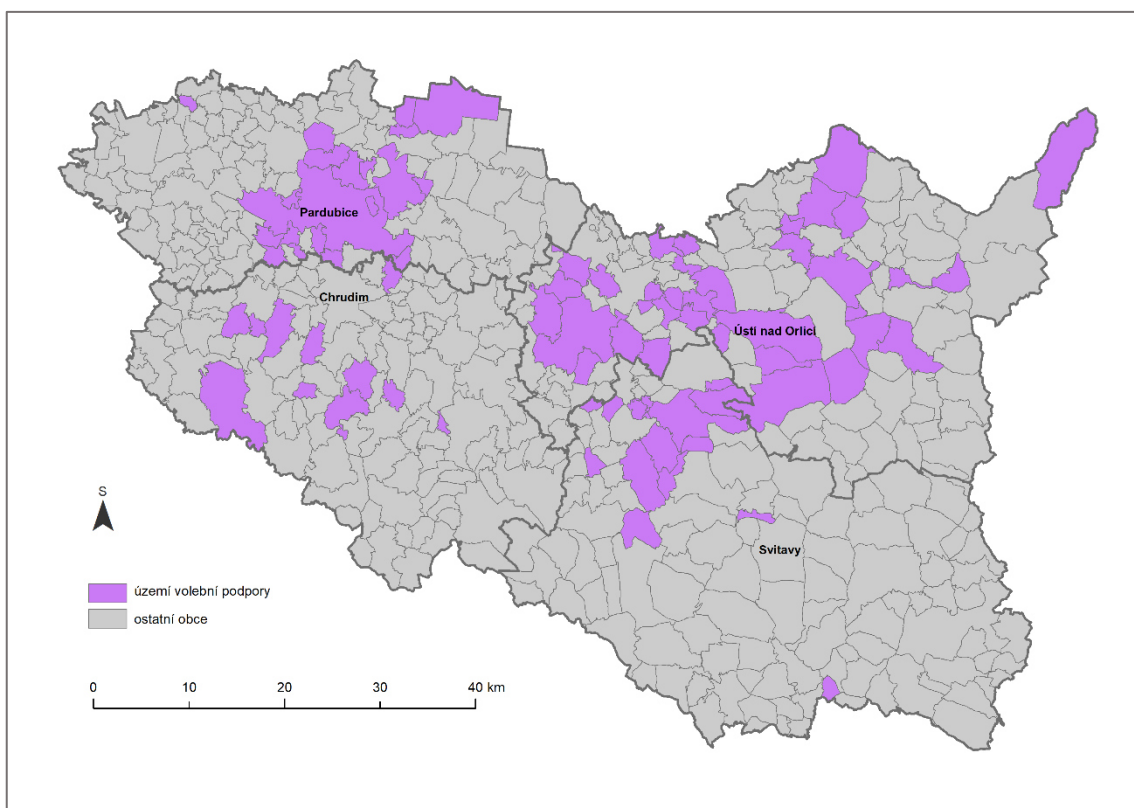
Zisky TOP 09 dosáhly nejvyšších hodnot v roce 2010, kdy tato strana poprvé kandidovala do Poslanecké sněmovny PČR. Získala v rámci Pardubického kraje podporu 15,45 % volebních hlasů, která byla o téměř 1 procentní bod nižší než celostátní výsledky. Koncentrace území volební podpory je patrná převážně ve dvou místech (viz obrázek č. 49). Jedná se o oblast v širším okolí měst Chrudim a Pardubice, která zasahuje až k severní hranici Pardubického kraje. Druhá oblast je koncentrována v okolí Ústí nad Orlicí a České Třebové. Rozprostírá se od města Litomyšl až k městu Žamberk a krajské hranici. Přestože strana vznikla odtržením od KDU-ČSL, je zřejmé, že oslovila voliče spíše mimo tradiční lidovecké bašty a oslovila podobný typ voličů jako ODS.

V roce 2013 klesnul zisk TOP 09 v Pardubickém kraji na 10,81 %. Území volební podpory se částečně přeskupilo do oblasti okresu Ústí nad Orlicí, ve kterém je mimo oblast v okolí města Pardubice nejvýraznější (viz obrázek č. 50). Výjimkou je okolí města Litomyšl, které navazuje na Českou Třebovou a rozšiřuje tak souvislé území volební podpory na východě Pardubického kraje. V okrese Chrudim se volební podpora přesunula jihozápadním směrem od okresního města, kde se rozprostřela do širšího zázemí.

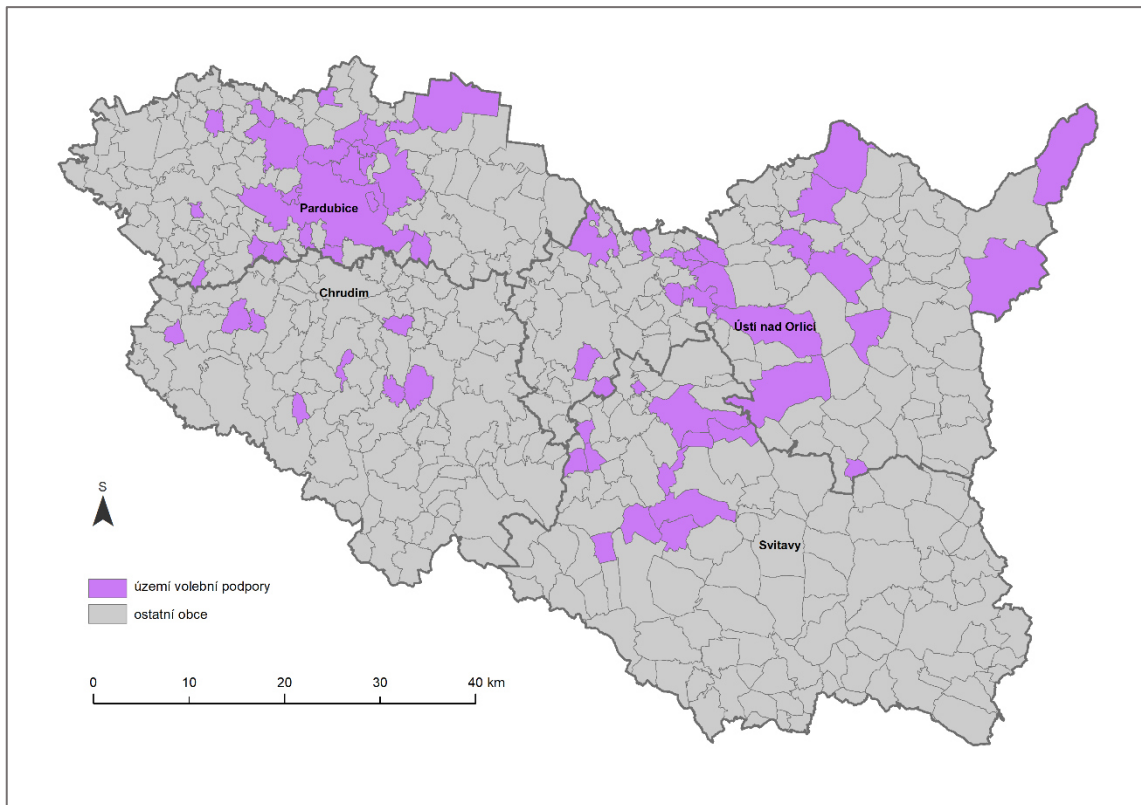
Obrázek č. 49: Území volební podpory TOP 09 ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2010

Zdroj: Český statistický úřad, ArcČR 500

Obrázek č. 50: Území volební podpory TOP 09 ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2013

Zdroj: Český statistický úřad, ArcČR 500

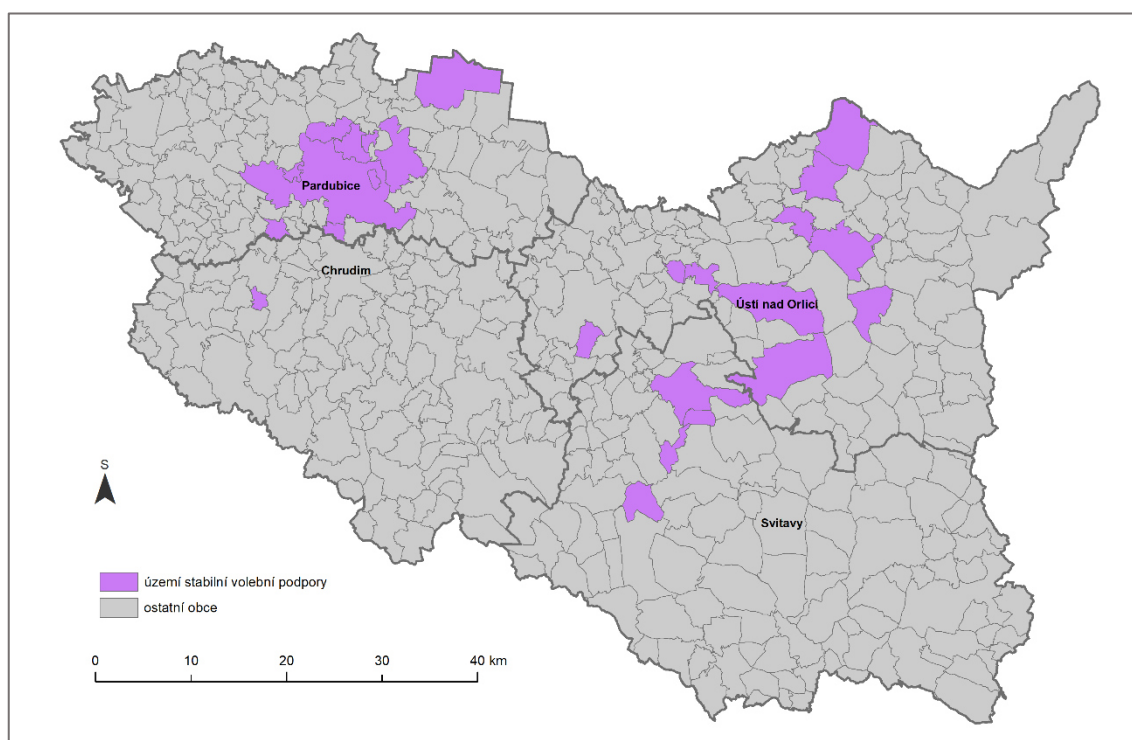
Obrázek č. 51: Území volební podpory TOP 09 ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2017

Zdroj: Český statistický úřad, ArcČR 500

Volební podpora TOP 09 v roce 2017 klesla v Pardubickém kraji pod pětiprocentní hranici na 4,20 %. Na celostátní úrovni získala 5,31 % a probojovala se tak do PS PČR. Území volební podpory doznalo oproti předchozím dvěma letům značné fragmentace (viz obrázek č. 51). Jediným stálým kompaktním územím zůstává oblast města Pardubic a jeho okolí, které tvoří převážně obce na severovýchodě. V rámci okresu Svitavy se volební podpora TOP 09 vyskytuje ve městě Litomyšl a v obcích jižním směrem od něj. Na Orlickoústecku je území volební podpory koncentrováno ve městech Ústí nad Orlicí, Česká Třebová, Žamberk, Červená Voda, Dolní Morava, Letohrad a v některých okolních obcích na severozápadě okresu.

6.5.1 Území stabilní volební podpory TOP 09

Území stabilní volební podpory TOP 09 můžeme lokalizovat především do oblastí Pardubicka a Orlickoústecka (viz obrázek č. 52). Území stabilní volební podpory TOP 09 zahrnuje v rámci Pardubicka město Pardubice, obce Jezbořice, Mikulovice, Srnojedy, Spojil, Sezemice, Staré Hradiště, Ráby, Srch, Býšť a na Chrudimsku osamocenou obec Úherčice. V širší oblasti Orlickoústecka, zasahujícího až za hranice svého okresu, se jedná o města Ústí nad Orlicí, Českou Třebovou, Letohrad, Žamberk, Litomyšl a obce Kunvald, Písečná, Dolní Čermná, Sudislav nad Orlicí, Oucmanice, Džbánov, Benátky a Sebranice.

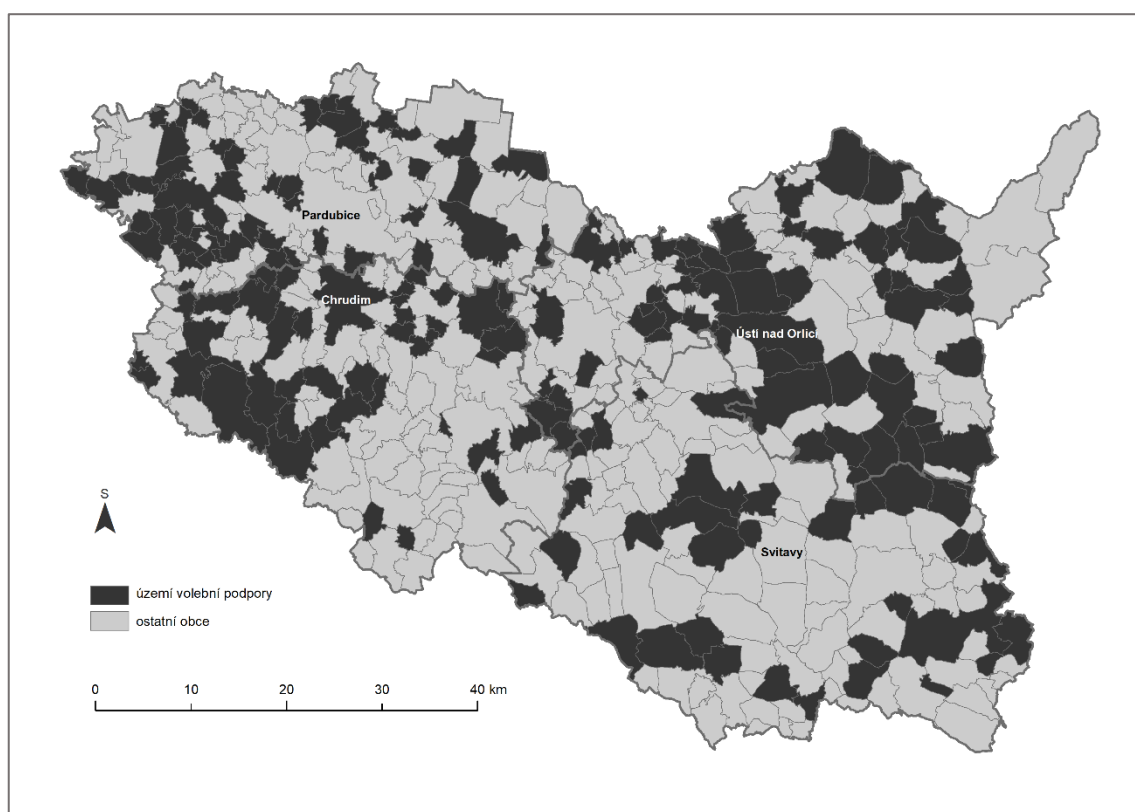

Obrázek č. 52: Území stabilní volební podpory TOP 09 ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v letech 2010–2017

Zdroj: Český statistický úřad, ArcČR 500

6.6 Volební podpora Pirátů

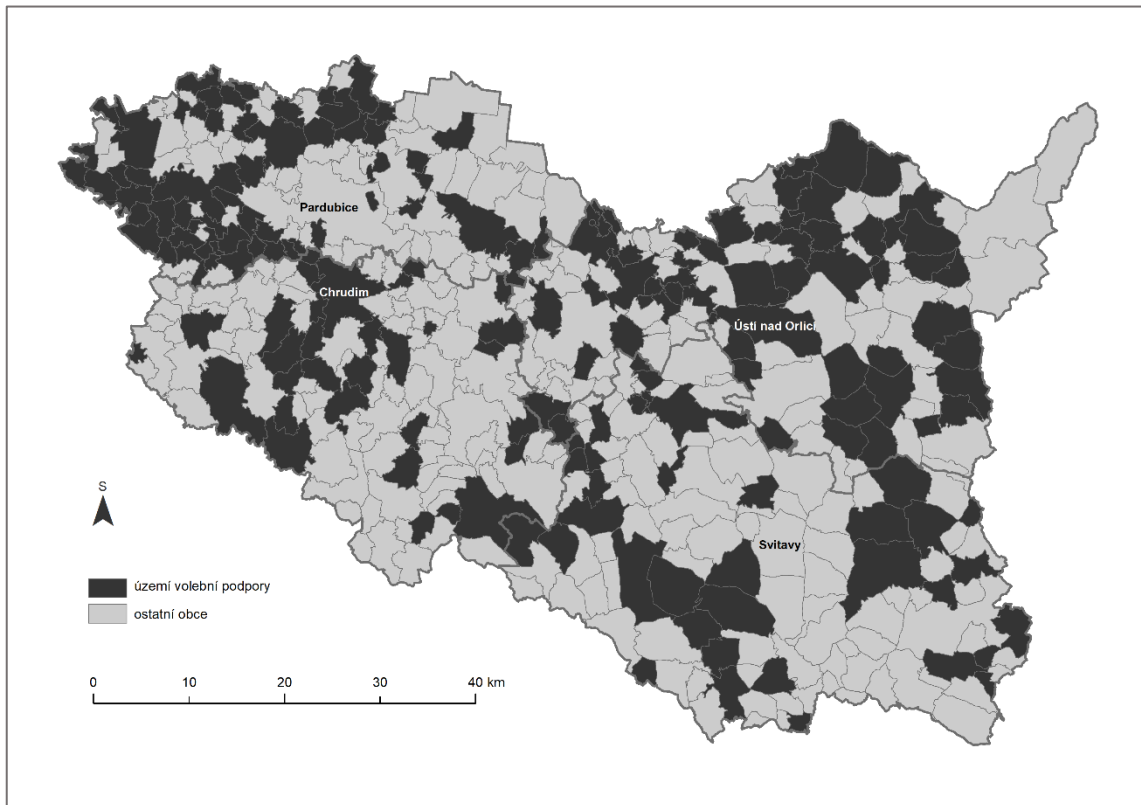
Volební zisky Pirátů v rámci jejich prvních voleb do Poslanecké sněmovny PČR v roce 2010 zůstaly pod jednocentní hranicí, konkrétně 0,8 %. V Pardubickém kraji získala strana o 0,12 procentních bodů více. Území volební podpory je z důvodu nízké podpory značně územně diverzifikované (viz obrázek č. 53). Nejsilnější koncentraci podpory můžeme pozorovat v oblasti Ústí nad Orlicí, kde se vyskytuje téměř v celé východní části okresu s výjimkou oblasti Králícka. V západní části kraje se nachází vysoká koncentrace obcí, které náležejí do území volební podpory Pirátů. Mezi městy Litomyšl a Svitavy se vyskytuje další oblast s volební podporou.

Obrázek č. 53: Území volební podpory Pirátů ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2010

Zdroj: Český statistický úřad, ArcČR 500

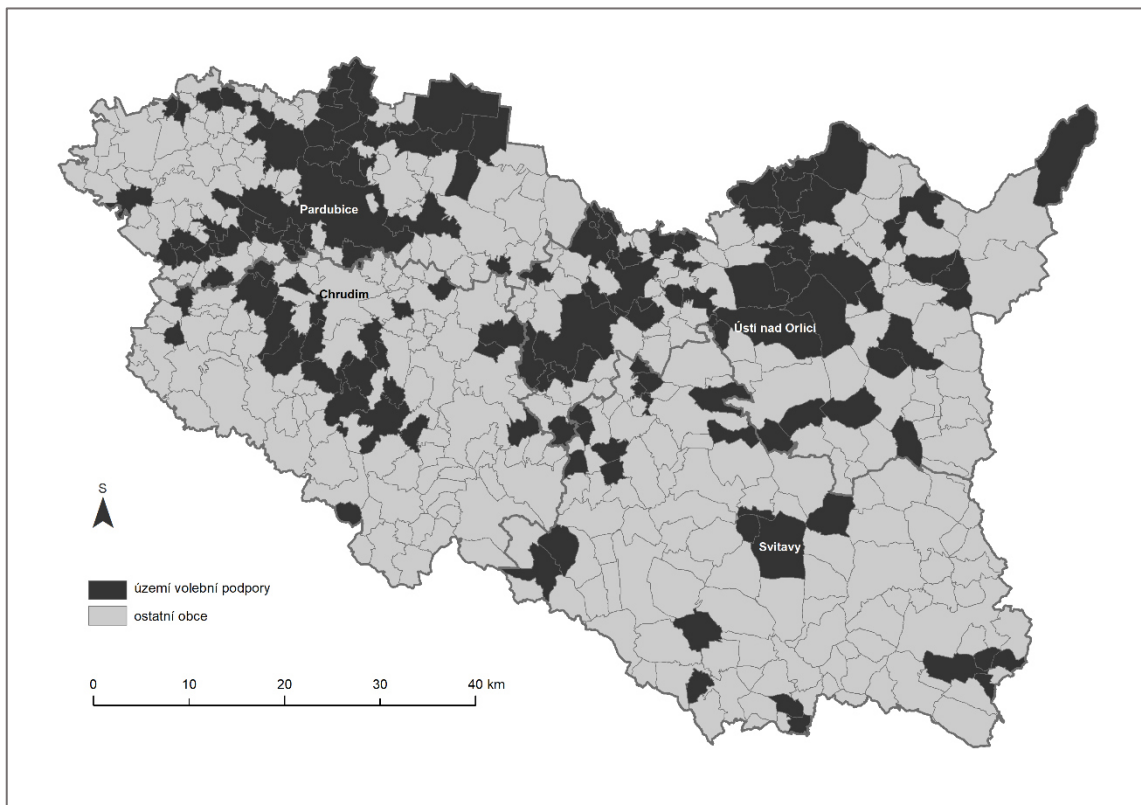
Rok 2013 přináší pro Piráty mírné zvýšení volebních zisků, které dosahuje 3 % volebních hlasů. Hlavními místy s volební podporou zůstává především západní část kraje a Orlickoústecko (viz obrázek č. 54). Podpora se koncentruje západně od Pardubic v okolí města Přelouče, dále v Chrudimi a jihozápadním směrem od ní až ke krajské hranici, v jihozápadní části okresu Svitavy v okolí města Polička a v nesouvislé oblasti nacházející se v území od města Moravská Třebová severním směrem až k hranicím okresu v obci Kunvald.

Obrázek č. 54: Území volební podpory Pirátů ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2013

Zdroj: Český statistický úřad, ArcČR 500

Ve sněmovních volbách v roce 2017 Piráti značně navýšili svůj volební zisk a s 10,79 % poprvé vstoupili do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky. Rozložení území volební podpory se částečně přesunulo severním směrem (viz obrázek č. 55). Výrazné zastoupení volební podpory Pirátů je lokalizováno v oblasti Pardubic a jeho okolí, které se rozprostírá převážně severovýchodním směrem. Oblast města Ústí nad Orlicí a severně k němu přiléhající obce se také řadí do územní volební podpory. Dalšími výraznějšími oblastmi podpory Pirátů v roce 2017 jsou centrální část kraje v oblasti západní části okresu Ústí nad Orlicí v okolí města Vysokého Mýta a oblast přiléhající k městu Chrudim táhnoucí se od západu na jihovýchod.

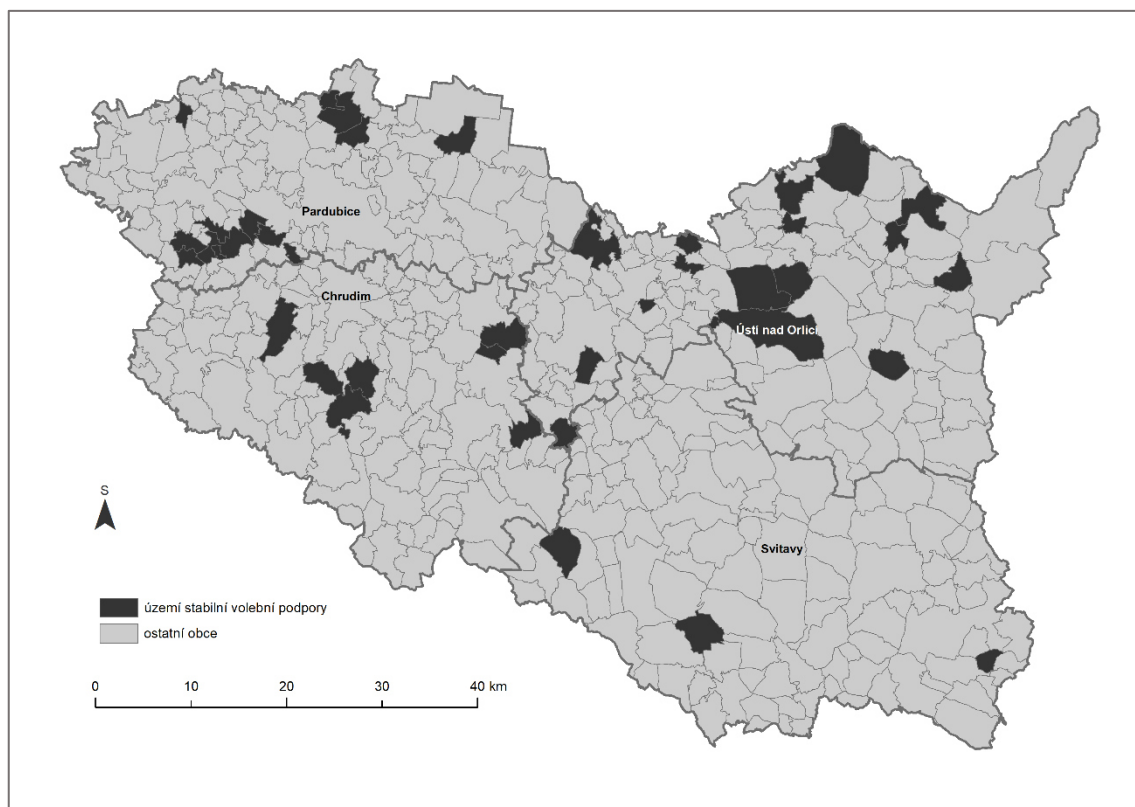

Obrázek č. 55: Území volební podpory Pirátů ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2017

Zdroj: Český statistický úřad, ArcČR 500

6.6.1 Území stabilní volební podpory Pirátů

Území stabilní volební podpory Pirátů nelze označit za širší kompaktní území. Jedná se převážně o osamocené obce, nebo skupiny obcí (viz obrázek č. 56), vzhledem k velmi omezenému počtu voličů v roce 2010 je ale těžké z podpory stabilního volebního jádra vyvozovat jakékoliv závěry (v roce 2017 volilo stranu 11krát víc voličů než v roce 2010). Mezi města se stabilní volební podporou patří Nasavrky a Ústí nad Orlicí. Obce se stabilní volební podporou Pirátů jsou na Pardubicku Vápno, Podůlšany, Čeperka, Hrobice, Chvojenc, Barchov, Bezděkov, Čepí, Choltice, Jedousov, Urbanice, Lipoltice, na Chrudimsku Morašice, Licibořice, Lukavice, Jenišovice, Lozice, Hluboká, na Svitavsku Borová, Stašov, Vrážné a na Orlickoústecku Nové Hrady, Džbánov, Kosořín, Újezd u Chocně, Sudslava, Podlesí, Libchavy, Hnátnice, Dlouhoňovice, Helvíkovice, Kunvald, Studené, Mladkov, Orličky a Horní Třešňovce.

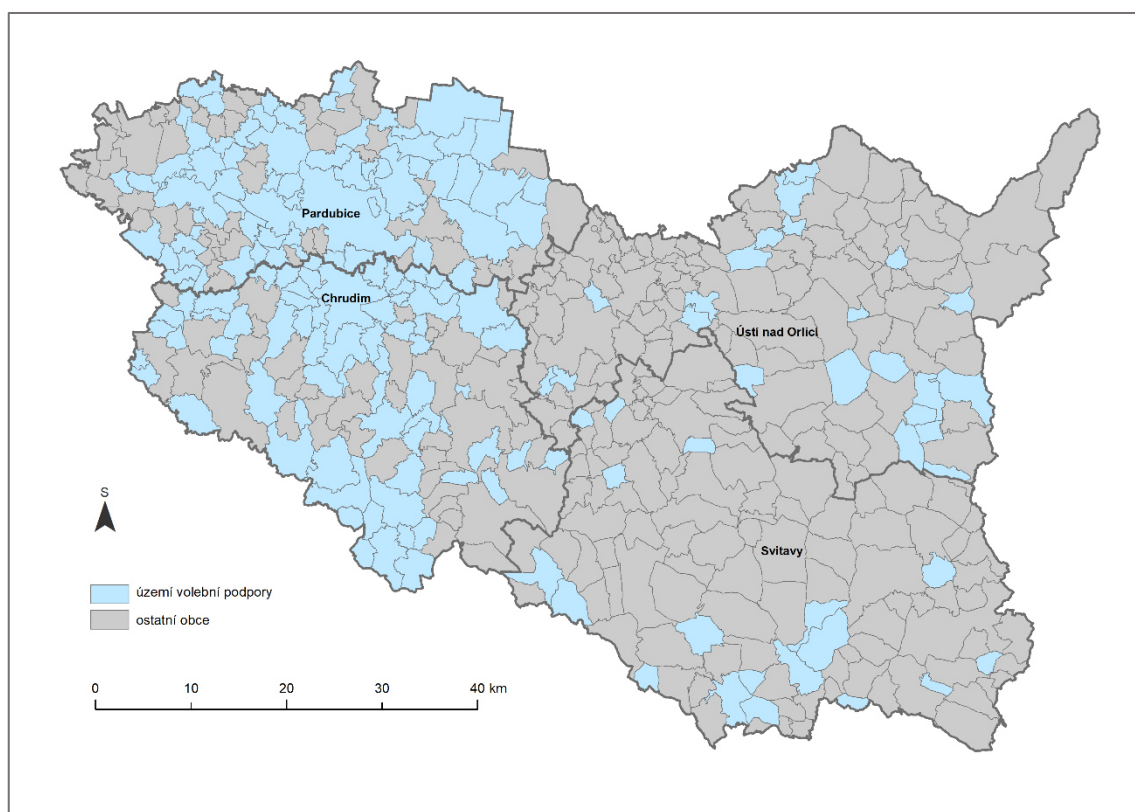

Obrázek č. 56: Území stabilní volební podpory Pirátů ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v letech 2010–2017

Zdroj: Český statistický úřad, ArcČR 500

6.7 Volební podpora ANO

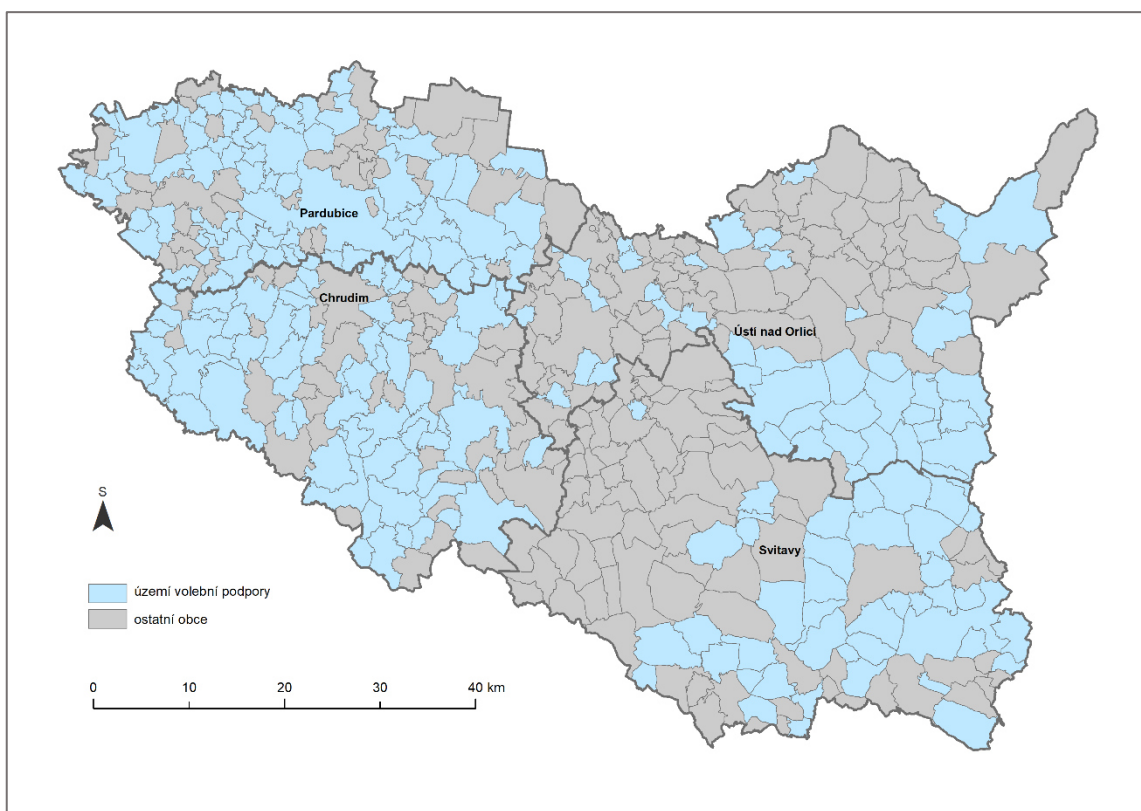
V prvních sněmovních volbách, ve kterých kandidovalo hnutí ANO v roce 2013, získalo v Pardubickém kraji téměř 20 % volebních hlasů a v celostátním měřítku 18,65. Území volební podpory je, až na drobné výjimky, situováno v západní části kraje (viz obrázek č. 57). Převážná část území s volební podporou, ve které se koncentruje polovina všech získaných hlasů pro daný subjekt se váže na města Pardubice a Chrudim společně s jejich širokým okolím. Další výraznější centrum podpory můžeme pozorovat v souvislosti s městem Hlinskem a návazností na oblast v okolí krajské hranice. Ve východní části kraje můžeme hovořit o koncentrovanější podpoře v jižních částech okresů Svitavy a Ústí nad Orlicí.

Obrázek č. 57: Území volební podpory ANO ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2013

Zdroj: Český statistický úřad, ArcČR 500

Ve volbách v roce 2017 ANO s velkým náskokem zvítězilo s celostátním výsledkem 29,64 %. V kontextu pardubického kraje byl jeho volební výsledek ještě o něco vyšší a to 30,81 %. Graficky znázorněné území volební podpory vytváří dvě centra (viz obrázek č. 58). Fragmentovanější území můžeme pozorovat v rámci okresů Pardubice a Chrudim kde podpora ANO netvoří celistvé území, ale je rozprostřena v rámci téměř celé západní části Pardubického kraje. Oproti tomu ve východní části kraje vidíme téměř kompaktní blok podpory, který se nachází v prostoru jižní části okresu Ústí nad Orlicí a plynule navazuje na území podpory na východě okresu Svitavy.

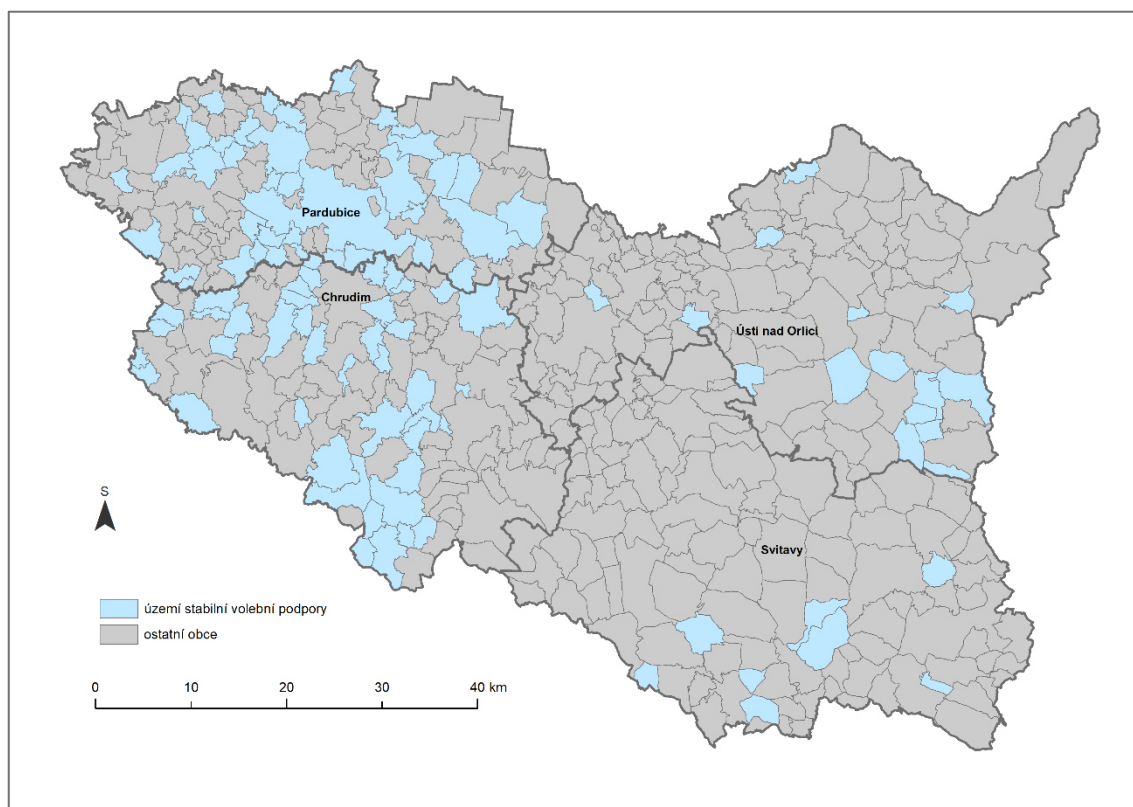

Obrázek č. 58: Území volební podpory ANO ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2017

Zdroj: Český statistický úřad, ArcČR 500

6.7.1 Území stabilní volební podpory ANO

Jelikož je území stabilní volební podpory ANO tvořeno pouze z výsledků dvou volebních období nelze ho relevantně porovnávat s výsledky jiných politických subjektů. Navíc mezi lety 2013 a 2017 došlo u ANO ke zjevnému posunu programu směrem k sociálně slabším skupinám voličů, v roce 2017 tak vlastně hnutí oslovovalo jiné voliče, než v roce 2013. Nejširší část stabilní volební podpory se nachází v oblasti krajského města Pardubice a obcí v jeho okolí, které se od něj šíří paprskovitým směrem. Druhou výraznou oblastí se stálou volební podporou je jižní část okresu Chrudim, kde se podpora výrazněji koncentruje ve městě Hlinsko a západním a severním směrem od něj. Na východě kraje je v rámci území stabilní volební podpory ANO zahrnuto 21 obcí, jejichž největší koncentrace se nachází na jihovýchodě okresu Ústí nad Orlicí.

Obrázek č. 59: Území stabilní volební podpory ANO ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v letech 2013–2017

Zdroj: Český statistický úřad, ArcČR 500

6.8 Míra podobnosti území volební podpory vybraných politických stran

Při porovnání území volební podpory jednotlivých politických stran v různých letech, můžeme dojít k zjištění, zda se některá území volební podpory politických stran sobě nepodobají. Pro ověření této hypotézy jsme vybrali čtyři politické strany, které mají v rámci Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky zastoupení a časovou kontinuitu a lze jejich vzájemné podobnosti a změny porovnávat v čase. Těmito stranami jsou ČSSD, KDU-ČSL, KSČM a ODS. Samotné srovnání budeme provádět v rámci zvolených časových období, která odpovídají přibližně desetiletým intervalům. Jsou to územní volební podpory v roce 1996, 2006 a 2017. Tyto časové intervaly nám poskytnou dostatečný časový odstup pro pozorování změn v podobnosti území volební podpory jednotlivých stran.

Míru podobnosti území volební podpory vybraných politických stran budeme hodnotit pomocí Pearsonova korelačního koeficientu, který je též použit pro multifaktorovou analýzu podmíněnosti hlasování dle vybraných socioekonomických charakteristik obyvatel Pardubického kraje a je popsán v rámci kapitoly č. 3 Použité metody.

Při pohledu na korelační matici s údaji za volební rok 1996 můžeme pozorovat trend nepřímé vzájemné závislosti mezi jednotlivými stranami. To znamená, že strany, které mají v rámci svého vztahu nepřímou korelační závislost, mají opačný vývoj. Pokud jedna ze stran získala v určitém území vysoký podíl volebních hlasů, poté druhá ze stran ve stejném území získala nízký podíl volebních hlasů a naopak. Můžeme konstatovat, že téměř všechny vybrané politické strany mají mezi sebou slabou nepřímou korelaci, což je zcela pochopitelné. Nejsilněji tuto vazbu můžeme pozorovat mezi KDU-ČSL a KSČM, kde můžeme hovořit o středně silné nepřímé korelaci. Výjimku tvoří strany ČSSD a KSČM, mezi kterými je zaznamenána slabá přímá korelace. To znamená, že jejich volební zisky v rámci území volební podpory se koncentrují v podobném území – obecně spíše ve venkovském prostoru a městech s nižší religiozitou, v případě Svitavska také v prostoru s nepůvodním obyvatelstvem.

Tabulka č. 5: Korelační matice podobnosti území volební podpory vybraných politických stran v roce 1996

1996	ČSSD	KDU-ČSL	KSČM	ODS
ČSSD	X	-0,28110	0,14977	-0,17333
KDU-ČSL	-0,28110	X	-0,32689	-0,13867
KSČM	0,14977	-0,32689	X	-0,14404
ODS	-0,17333	-0,13867	-0,14404	X

Zdroj: vlastní zpracování v MS Excel

Podobnost mezi územím volební podpory jednotlivých stran ve volbách v roce 2006 je charakteristická slabou korelační vazbou mezi jednotlivými stranami. Nejvýraznější míru podobnosti můžeme zachytit stejně jako v roce 1996 mezi ČSSD a KSČM, jejichž míra korelace dosahuje hodnoty 0,14251. Naopak nejmenší míru podobnosti územní volební podpory pozorujeme mezi ČSSD a ODS. Korelace mezi nimi dosahuje záporné hodnoty téměř na hranici středně silné závislosti.

Tabulka č. 6: Korelační matice podobnosti území volební podpory vybraných politických stran v roce 2006

2006	ČSSD	KDU-ČSL	KSČM	ODS
ČSSD	X	-0,27188	0,14251	-0,29653
KDU-ČSL	-0,27188	X	-0,22407	-0,16711
KSČM	0,14251	-0,22407	X	-0,23741
ODS	-0,29653	-0,16711	-0,23741	X

Zdroj: vlastní zpracování v MS Excel

Podobně, jako v předchozích dvou zkoumaných letech, je jedinou přímou vazbou v roce 2017 podobnost mezi územím volební podpory ČSSD a KSČM. Jejich vzájemná vazba je v rámci posledního roku, ze všech tří vybraných, nejsilněji identifikovaná, přestože její korelační koeficient dosahuje hodnoty pouze 0,16619. Míra podobnosti mezi ostatními politickými stranami dosahuje nižších absolutních hodnot, s výjimkou korelace mezi KDU-ČSL a KSČM a také KSČM a ODS. Korelace mezi těmito dvěma dvojicemi politických stran neklesla v absolutních hodnotách pod hodnotu 0,1. Nejvýraznější negativní míra podobnosti je patrná mezi KSČM a ODS, kdy se hodnota korelačního koeficientu rovná -0,22107. V souvislosti se vzájemnou podobností mezi ČSSD a ODS můžeme na základě zvolené hladiny významnosti

stanovené na hodnotě 0,05 říci, že mezi těmito stranami neexistuje žádná podobnost a jejich prostorové rozložení není v žádném vzájemném vztahu.

Tabulka č. 7: Korelační matice podobnosti území volební podpory vybraných politických stran v roce 2017

2017	ČSSD	KDU-ČSL	KSČM	ODS
ČSSD	X	-0,10894	0,16619	-0,02845
KDU-ČSL	-0,10894	X	-0,19464	-0,08634
KSČM	0,16619	-0,19464	X	-0,22107
ODS	-0,02845	-0,08634	-0,22107	X

Zdroj: vlastní zpracování v MS Excel

Při porovnání všech tří časových horizontů můžeme konstatovat, že existuje jistá míra podobnosti území volební podpory mezi ČSSD a KSČM. Jejich vzájemná korelace v čase mírně kolísá a nejsilněji ji zaznamenáváme v roce 2017. Stále ale musíme hovořit pouze o slabé korelační vazbě, která nám míru podobnosti udává. Hlavním důvodem podobnosti může být především fakt, že se jedná o politické strany, které se nacházejí v levé části politického spektra a programově k sobě mají nejbližší ze všech zkoumaných stran. Naopak nejmenší míra podobnosti byla zjištěna mezi KDU-ČSL a KSČM v roce 1996, jejichž vzájemná korelace byla v celém časovém horizontu v rámci všech zvolených stran nejsilnější v záporných číslech. Síla vazby mezi nimi postupem času ztrácí na své původní hodnotě korelačního koeficientu, ale stále zůstává v negativních číslech. Dalšími stabilními dvojicemi stran, mezi kterými je patrná nízká míra podobnosti území volební podpory, jsou KDU-ČSL s ČSSD a ODS s ČSSD a ODS s KSČM. Jejich hodnoty se v čase mírně proměňují, můžeme však konstatovat, že jejich vzájemná korelace mírně klesá a téměř ve všech případech se dostává v roce 2017 pod hranici 0,1.

7. Analýza multifaktorové podmíněnosti výsledků voleb

V této kapitole se zaměříme na získání odpovědí na výzkumnou otázku, kterou jsme si položili v úvodu této práce. Pokusíme se nalézt podmíněnost mezi volebními výsledky jednotlivých politických subjektů a vybranými demografickými a socioekonomickými charakteristikami obyvatelstva. Pro analýzu byla zvolena dvě časová období voleb v roce 2002 a 2013, která nejlépe korespondují cenům konaným v letech 2001 a 2011. Volby uskutečněné v roce 2013 byly přednostně zvoleny před volbami konanými v roce 2010, jelikož v rámci nich kandidovaly všechny námi zvolené politické subjekty a díky tomu můžeme u všech provést analýzu podmíněnosti hlasování. Jako zvolené proměnné bylo vybráno osm demografických a sociologických charakteristik obyvatelstva, které nám pomohou identifikovat míru vazby mezi výsledky jednotlivých politických stran. Jedná se o charakteristiky nezaměstnanosti (podíl nezaměstnaných osob z celkového počtu ekonomicky aktivních obyvatel), religiozity (podíl osob římskokatolického vyznání z celkovém počtu obyvatel), odvětví ekonomické činnosti při rozdělení na primér (podíl pracujících v odvětví zemědělství a rybolovu na celkovém počtu ekonomicky aktivních obyvatel), sekundér (podíl pracujících osob v odvětví průmyslu a stavebnictví z celkového počtu ekonomicky aktivních obyvatel) a terciér (podíl osob pracujících v odvětví obchodu a oprav, dopravy a telekomunikací a ostatních činností z celkového počtu ekonomicky aktivních osob), dále index stáří (podíl osob ve věku 60 let a více z celkového počtu osob ve věku 0–14 let), vzdělanost (podíl vysokoškolsky vzdělaných osob z celkového počtu obyvatel), a rodáctví (podíl osob narozených v místě obvyklého bydliště z celkového počtu obyvatel). Pomocí pearsonova korelačního koeficientu určíme míru závislosti mezi zvolenými proměnnými a volebními výsledky jednotlivých stran. Do analýzy byla též jako doplňková proměnná zahrnuta volební účast. Tato část analýzy má za úkol zjistit, zda má volební účast souvislost se zisky volební podpory jednotlivých politických stran. Všechny získané korelační koeficienty budeme porovnávat se zvolenou hladinou významnosti p , kterou jsme si stanovili na hodnotě 0,05. Tato hranice nám určuje, ve kterých případech potvrzujeme námi zvolenou nulovou hypotézu, která

říká, že mezi dvěma proměnnými neexistuje žádná vazba a žádným způsobem se navzájem neovlivňují.

7.1 ČSSD

Zjištěných korelačních závislostí mezi volebními výsledky ČSSD v roce 2002 a vybranými charakteristikami ze sčítání lidu domů a bytů z roku 2001 bylo celkem šest (viz tabulka č. 4). Jedná se o slabé korelační vazby mezi volebními výsledky na jedné straně a religiozitou, podílem osob pracujících v priméru, podílem osob pracujících v terciéru, indexem stáří, podílem vysokoškolsky vzdělaných osob a podílem rodáků na straně druhé. Přímá korelace byla zjištěna v souvislosti s podílem pracujících osob v terciéru (0,12280), indexem stáří (0,06697) a podílem vysokoškolsky vzdělaných osob (0,07487). V obou případech jde o velmi slabé korelační vazby, které se vyskytují v těsné blízkosti zvolené hladiny významnosti, tudíž můžeme hovořit pouze o velmi slabé závislosti mezi volebními výsledky ČSSD a výše zmíněnými proměnnými. Nepřímá korelace, která byla pomocí korelační vazby objevena souvisí s podílem věřících římskokatolického vyznání (-0,23422), kdy při zvyšujícím se podílu věřících v území dochází ke snižování podílu volebních hlasů pro ČSSD. Další nepřímé korelační závislosti jsou mezi volebními výsledky strany a podílem osob pracujících v priméru (-0,10757) a podílem rodáků (-0,10090). Volební účast měla v roce 2002 se zisky ČSSD slabou nepřímou závislost, v obcích s vyšší mírou volební účasti získávala ČSSD nižší volební výsledky.

V korelaci volebních výsledků z roku 2013 a charakteristik obyvatel z roku 2011 můžeme pozorovat změnu závislosti proměnných (viz tabulka č. 4). Pozitivně na výsledky pro stranu reagují charakteristiky podílu nezaměstnaných osob, podíl osob pracujících v sekundéru a index stáří dané obce. U všech zmíněných je identifikována slabá korelační závislost, která dosahuje nejvyšší hodnoty v případě nezaměstnanosti (0,20662), dále indexu stáří (0,18195) a nejnižší hodnoty v případě vazby volebních výsledků na podíl pracujících osob v rámci průmyslu a stavebnictví (0,12032). Naopak nepřímé korelační závislosti jsou nalezeny v případě podílu věřících (-0,16153), podílu pracujících osob v terciéru (-0,11021), podílu vysokoškolsky vzdělaných osob (-0,21027) a podílu osob pracujících v priméru (-0,09793). Oproti předchozímu roku 2002 se zvyšuje absolutní hodnota korelačního koeficientu mezi volební účastí a volebními zisky ČSSD v roce 2013 na

-0,26729. Volební účast má slabou nepřímou korelační závislost na volební výsledky ČSSD v roce 2013.

ČSSD dlouhodobě získává vyšší volební zisky v obcích, kde je nízká religiozita, nižší počet osob pracujících v priméru a vyšší index stáří obyvatel.

Tabulka č. 8: Korelační matice volebních výsledků ČSSD v letech 2002, 2013 a zvolených proměnných ze sčítání lidu, domů a bytů 2001, 2011

Zvolené charakteristiky	ČSSD 2002	ČSSD 2013
nezaměstnanost	-0,02995	0,20662
religiozita	-0,23422	-0,16153
primér	-0,10757	-0,09793
sekundér	-0,01595	0,12032
terciér	0,12280	-0,11021
index stáří	0,09637	0,18195
vzdělanost	0,07487	-0,21027
rodáci	-0,10090	-0,01665
volební účast	-0,16251	-0,26729

Zdroj: vlastní zpracování v MS Excel

7.2 KDU-ČSL

Korelační vazby mezi volebními výsledky KDU-ČSL a zvolenými charakteristikami můžeme vidět v tabulce č. 5. Nejvýraznější korelační vazby pozorujeme ve spojitosti s podílem věřících, pracujících osob v priméru, osob narozených v místě obvyklého bydliště a podílu vysokoškolsky vzdělaných osob. V roce 2002 byla korelační vazba mezi podílem římských katolíků a volebními výsledky KDU-ČSL vypočítána na hodnotu korelačního koeficientu 0,6637. Jedná se tedy o střední závislost mezi těmito proměnnými, která vypovídá o střední vazbě vyšších volebních zisků KDU-ČSL v obcích, které mají vyšší podíl věřících hlásících se k římskokatolické víře. Druhou výše zmíněnou charakteristikou s přímou korelační vazbou je podíl osob narozených v místě obvyklého bydliště, tj. rodáci. Hodnota korelačního koeficientu je 0,47058 a můžeme tedy hovořit o střední závislosti volebních výsledků KDU-ČSL na podílu rodáků v dané obci. Dále mezi charakteristiky, které pozitivně ovlivňují volební zisky strany, můžeme zařadit podíl pracujících osob v zemědělském sektoru (primér). Hodnota korelačního koeficientu 0,33446 překročila hranici stanovenou mezi slabou a střední korelací, takže můžeme hovořit o střední přímé korelaci. Podle vytvořené korelační analýzy se ani v jednom zvoleném časovém období neprokázala vazba mezi volebními zisky KDU-ČSL a indexem stáří v jednotlivých obcích. Můžeme tedy konstatovat, že index stáří neovlivňuje volební zisk KDU-ČSL. Nejvyšší

korelační koeficient, který má na volební zisky strany negativní vliv, je podíl nezaměstnaných osob (-0,24449). Druhá nepřímá korelační závislost je zaznamenána korelačním koeficientem -0,15093, který se vyskytuje u podílu osob pracujících v terciéru. Poslední nepřímá korelace je zaznamenána v souvislosti s podílem osob pracujících v průmyslu a stavebnictví (-0,10253). U všech třech výše zmíněných nepřímých korelací se jedná o slabou závislost. V souvislosti se zvyšující se volební účastí v roce 2002 rostl volební zisk KDU-ČSL. To můžeme usuzovat z výsledku korelačního koeficientu 0,26715, který značí přímou slabou závislost mezi volební účastí a volebními zisky KDU-ČSL.

V roce 2013 vzrostl korelační koeficient v případě závislosti volebních zisků KDU-ČSL a podílu římskokatolíků na hodnotu 0,81553. Jedná se o nejvyšší zjištěnou hodnotu korelačního koeficientu v rámci celé analýzy multifaktorové podmíněnosti hlasování, která značí silnou korelační vazbu mezi volebními zisky KDU-ČSL a podílem věřících, kteří se hlásí k římskokatolické církvi. Středně silná přímá korelace je identifikována u podílu osob pracujících v oblasti priméru (0,32276), dále u podílu osob narozených v místě obvyklého bydliště (0,45226) a slabá přímá korelace se objevuje v souvislosti s podílem osob pracujících v rámci sekundéru (0,08636). Hladinu významnosti v absolutních hodnotách nepřekonalý korelační koeficienty podílu vysokoškolsky vzdělaných obyvatel (-0,00914) a indexu stáří (-0,04248), které na zisk volebních hlasů pro KDU-ČSL nemají vliv. Nepřímá korelace je v roce 2013 zaznamenána v souvislosti s nezaměstnaností (-0,11833) a podílem osob pracujících v terciéru (-0,19840), které mají slabou závislost.

Tabulka č. 9: Korelační matice volebních výsledků KDU-ČSL v letech 2002, 2013 a zvolených proměnných ze sčítání lidu, domů a bytů 2001, 2011

Zvolené charakteristiky	KDU-ČSL 2002	KDU-ČSL 2013
nezaměstnanost	-0,24449	-0,11833
religiozita	0,66037	0,81553
primér	0,33446	0,32276
sekundér	-0,10253	0,08636
terciér	-0,15093	-0,19840
index stáří	0,00320	-0,04248
vzdělanost	0,07322	-0,00914
rodáci	0,47085	0,45226
volební účast	0,26715	0,29083

Zdroj: vlastní zpracování v MS Excel

KDU-ČSL dlouhodobě získává vyšší podíl volebních hlasů v obcích, ve kterých je nízká nezaměstnanost, vyšší podíl věřících hlásících se k římskokatolické víře, vyšší podíl pracujících osob v priméru, nízký podíl osob pracujících v terciéru a vyšší počet osob narozených v místě obvyklého pobytu, tj. rodáků.

7.3 KSČM

Nejvýraznější závislost s volebními výsledky KSČM v roce 2002 byla zachycena v souvislosti s nezaměstnaností a vzdělaností. V oblastech, kde se vyskytovala vyšší nezaměstnanost, rostl volební zisk KSČM, což nám dokládá hodnota korelačního koeficientu 0,37517. Naopak v oblastech, kde byl podíl vysokoškolsky vzdělaných osob vyšší, volební zisk KSČM klesal (korelační koeficient vzdělanosti -0,35946). V obou výše zmíněných případech se jedná o střední závislost. Slabou závislost mezi volebními výsledky a zvolenými charakteristikami obyvatel můžeme pozorovat u přímé korelace v souvislosti s podílem osob pracujících v sekundéru (0,20595) a nepřímých korelací volebních výsledků s podílem římskokatolických věřících (-0,19735), podílem osob pracujících v priméru (-0,06400), s podílem osob pracujících v terciéru (-0,21568) a s podílem rodáků (-0,24163).

Tabulka č. 10: Korelační matice volebních výsledků KSČM v letech 2002, 2013 a zvolených proměnných ze sčítání lidu, domů a bytů 2001, 2011

Zvolené charakteristiky	KSČM 2002	KSČM 2013
nezaměstnanost	0,37517	0,33659
religiozita	-0,19735	-0,28153
primér	-0,06400	-0,08682
sekundér	0,20595	0,16080
terciér	-0,21568	-0,19911
index stáří	0,00214	0,09580
vzdělanost	-0,35946	-0,36926
rodáci	-0,24163	-0,06643
volební účast	-0,15470	-0,32603

Zdroj: vlastní zpracování v MS Excel

V roce 2013 byly, podobně jako v roce předchozím, identifikovány tři přímé korelace. Střední závislost volebních výsledků strany a nezaměstnanosti (0,33659) a slabá závislost s podílem osob pracujících v rámci průmyslu a stavebnictví (0,16080) a indexem stáří (0,09580). Nepřímá korelace je identifikována v případě religiozity (-0,28153), podílu osob pracujících v priméru (-0,08682), podílu osob pracujících v terciéru (-0,19911), vzdělanosti (-0,36926) a podílu rodáků (-0,06643). Volební účast má v obou zkoumaných letech nepřímou korelaci

s volebními zisky KSČM, kdy byla mezi nimi v roce 2002 slabá závislost (-0,15470) a v roce 2013 střední závislost (-0,32603).

Volení zisky KSČM jsou vyšší v obcích, kde je vyšší míra nezaměstnanosti, vyšší podíl pracujících osob v průmyslu a stavebnictví, nízká religiozita, nízký podíl pracujících osob v terciéru, nízký podíl vysokoškolsky vzdělaných osob a nízký počet rodáků (i když tato souvislost již prakticky vymizela).

7.4 ODS

Nejvýraznější závislost v souvislosti s volebními zisky ODS v roce 2002 vykazovaly charakteristiky: religiozita (-0,36469), podíl osob pracujících v terciéru (0,34949) a podíl vysokoškolsky vzdělaných osob (0,34946), které mají s volebními zisky strany střední závislost. Slabá závislost je zjištěna u charakteristik: nezaměstnanosti (-0,10200), podílu osob pracujících v priméru (-0,25282), podílu osob pracujících v sekundéru (-0,13436) a podílu osob narozených v místě obvyklého bydliště (-0,17205). Jedinými přímými korelacemi byly podíl osob pracujících v terciéru a podíl vysokoškolsky vzdělaných osob. Ostatní charakteristiky měly s volebními zisky OSD nepřímou korelaci.

Tabulka č. 11: Korelační matice volebních výsledků ODS v letech 2002, 2013 a zvolených proměnných ze sčítání lidu, domů a bytů 2001, 2011

Zvolené charakteristiky	ODS 2002	ODS 2013
nezaměstnanost	-0,10200	-0,13718
religiozita	-0,36469	-0,03460
primér	-0,25282	-0,06566
sekundér	-0,13436	-0,15359
terciér	0,34949	0,23042
index stáří	-0,01505	-0,06006
vzdělanost	0,34946	0,29674
rodáci	-0,17205	-0,11715
volební účast	-0,02260	0,15176

Zdroj: vlastní zpracování v MS Excel

Rok 2013 přináší částečné snížení hodnot korelačních koeficientů. Pouze v případě nezaměstnanosti, podílu osob pracujících v sekundéru a indexu stáří se korelační koeficient mírně zvýšil, ale tato situace nepřináší zásadní změny na vliv volebních zisků. Přímými korelacemi se slabou závislostí jsou podíl osob pracujících v terciéru (0,23042) a podíl vysokoškolsky vzdělaných osob (0,29674). Nejvyšší nepřímá korelace se objevuje v souvislosti s podílem osob pracujících v sekundéru (-0,15359), která přináší slabou závislost. Ostatní zvolené charakteristiky se

vyznačují nepřímou korelací se slabou závislostí. Výjimku tvoří religiozita v roce 2013 a index stáří v roce 2002, jejichž korelační koeficient leží pod hranicí hladiny významnosti a v souvislosti s tímto faktem není nalezen žádný vztah mezi volebními zisky ODS a výše zmíněnými charakteristikami. Volební účast v roce 2002 neměla na volební zisky ODS žádný vliv a v roce 2013 byla zjištěna slabá přímá korelační závislost mezi volební účastí a volebními zisky strany.

ODS získává více volební podpory v obcích, ve kterých je vyšší podíl osob pracujících v sektoru terciéru a vyšší podíl vysokoškolsky vzdělaných osob. Naopak nižších volebních zisků dosahuje v obcích, které vykazují vyšší míru nezaměstnanosti, vyšší podíl osob pracujících v průmyslu a stavebnictví a v obcích s vyšší mírou rodáků.

7.5 TOP 09

Volební zisky TOP 09 v roce 2013 měly největší závislost na podílu vysokoškolsky vzdělaných osob, podílu pracujících osob terciéru a nezaměstnanosti. Přímá korelační závislost byla zjištěna v souvislosti s podílem vysokoškolsky vzdělaných osob, kdy korelační koeficient dosáhl hodnoty 0,43473 a v případě podílu osob pracujících v terciéru dosáhl hodnoty 0,33143. V obou případech se jedná o střední závislost s volebními zisky TOP 09. Naopak nepřímá korelace se objevila v souvislosti s nezaměstnaností, kdy byla zjištěna střední závislost vycházející z hodnoty korelačního koeficientu -0,37183. Další výraznější nepřímé korelace byly v souvislosti s podílem počtu osob pracujících v rámci sekundéru (-0,23693) a indexem stáří (-0,15269), kdy se v obou případech jedná o slabou závislost. V roce 2013 byla mezi volební účastí a ziskem volebních hlasů TOP 09 slabá přímá korelační závislost, kdy v obcích s vyšší volební účastí získávala strana vyšší volební zisky.

Tabulka č. 12: Korelační matice volebních výsledků TOP 09 v roce 2013 a zvolených proměnných ze sčítání lidu, domů a bytů 2011

Zvolené charakteristiky	TOP 09 2013
nezaměstnanost	-0,37183
religiozita	0,01391
primér	-0,02905
sekundér	-0,23693
terciér	0,33143
index stáří	-0,15269
vzdělanost	0,43473
rodáci	-0,06230
volební účast	0,25339

Zdroj: vlastní zpracování v MS Excel

TOP 09 získávala vyšší volební podporu v obcích, kde se vyskytoval vyšší podíl osob pracujících v terciéru, vyšší podíl osob s vysokoškolským vzděláním, nízkou mírou nezaměstnanosti, nižším podílem osob pracujících v sektoru průmyslu a stavebnictví a v obcích s nižším indexem stáří.

7.6 Piráti

Piráti se jako jediná strana z námi zkoumaných politických subjektů v roce 2013 nedostala do Poslanecké sněmovny PČR. Výsledky analýzy podmíněnosti hlasování z toho důvodu nemají dostatečnou hodnotu pro porovnávání s ostatními politickými subjekty. Analýza multifaktorové podmíněnosti hlasování u Pirátů je proto spíše informativního charakteru, aby dotvořila celý soubor námi zvolených politických subjektů.

Nejvyšších volebních výsledků Piráti dosáhli v obcích s vyšší mírou osob s vysokoškolským vzděláním (0,11727), v obcích s nízkou nezaměstnaností (-0,12928), s nízkým podílem osob římskokatolického vyznání (-0,10242) a v obcích s nízkým indexem stáří (-0,12877). Ostatní zvolené charakteristiky včetně volební účasti nepřesáhly námi zvolenou hranici hladiny významnosti a proto konstatujeme, že na volební výsledky Pirátů neměly žádný vliv.

Tabulka č. 13: Korelační matice volebních výsledků Pirátů v roce 2013 a zvolených proměnných ze sčítání lidu, domů a bytů 2011

Zvolené charakteristiky	Piráti 2013
nezaměstnanost	-0,12928
religiozita	-0,10242
primér	0,02937
sekundér	0,03342
terciér	-0,01841
index stáří	-0,12877
vzdělanost	0,11727
rodáci	-0,04058
volební účast	-0,02526

Zdroj: vlastní zpracování v MS Excel

Piráti získávají vyšší volební výsledky v souvislosti vyšším podílem vysokoškolsky vzdělaných osob, nízkou mírou nezaměstnanosti, nízkým podílem osob hlásících se k římskokatolické víře a nízkým indexem stáří.

7.7 ANO

Volební výsledky hnutí ANO v roce 2013 měly zaznamenanou nejvýraznější hodnotu korelačního koeficientu v případě religiozity (-0,19109). V obcích, kde byl zaznamenán vysoký podíl římskokatolíků existovala slabá závislost se získáváním nižších volebních zisků. V případě podílu rodáků byl zjištěn korelační koeficient -0,15112, který značí slabou nepřímou korelační závislost. Slabá nepřímá závislost byla dále zjištěna i v případě dalších vybraných charakteristik, kterými jsou nezaměstnanost (-0,05004), podíl osob pracujících v priméru (-0,12635), počet osob pracujících v sekundéru (-0,05925) a index stáří (-0,05260). Přímá korelace se slabou závislostí byla zjištěna v případě podílu osob pracujících v terciéru (0,14147) a v případě podílu vysokoškolsky vzdělaných osob (0,10782). Ze zjištěného korelačního koeficientu volební účasti s volebními zisky ANO vyplývá, že mezi nimi není žádná vazba.

Oproti volbám v roce 2013 se v roce 2017 změnila podmíněnost volebních výsledků ANO v souvislosti s nezaměstnaností, podílem osob pracujících v sekundéru a vzdělaností. Výsledky porovnání závislosti zvolených charakteristik v letech 2013 a 2017 ukazují změnu volební podpory hnutí ANO. Ve volbách v roce 2017 došlo k proměnění voličů oproti volbám v roce 2013. Z korelační analýzy vyplývá zvýšená podpora hnutí ANO sociálně slabšími skupinami voličů ve volbách v roce 2017.

Tabulka č. 14: Korelační matice volebních výsledků ANO v letech 2013 a 2017 a zvolených proměnných ze sčítání lidu, domů a bytů 2011

Zvolené charakteristiky	ANO 2013	ANO 2017
nezaměstnanost	-0,05004	0,10724
religiozita	-0,19109	-0,27771
primér	-0,12635	-0,21799
sekundér	-0,05925	0,07417
terciér	0,14147	0,00762
index stáří	-0,05260	0,04080
vzdělanost	0,10782	-0,12227
rodáci	-0,15112	-0,15448
volební účast	0,04844	-0,20597

Zdroj: vlastní zpracování v MS Excel

Vyšší volební výsledky hnutí ANO byly v průběhu sledovaného období nejvíce závislé na nízké religiozitě v dané obci, nízkém podílu pracujících osob v priméru a nízké míře rodáků.

8. Závěr

Diplomová práce si kladla za cíl analyzovat území volební podpory jednotlivých politických subjektů z časového a prostorového hlediska a nalézt podmíněnost volebních zisků jednotlivých politických subjektů ve spojitosti s vybranými demografickými a socioekonomickými charakteristikami.

Z prostorové analýzy, která je detailně popsána v kapitole č. 6, vzešly odpovědi na tři z položených výzkumných otázek v úvodu práce. Mezi jednotlivými politickými subjekty lze identifikovat regionální rozdíly v rámci volební podpory. Při porovnávání v čase jsme schopni pozorovat jejich změny územní volební podpory a je možné určit oblasti, které se v průběhu celého zkoumaného období stabilně nacházely v území s 50 % ziskem volebních hlasů pro daný politický subjekt. V rámci kapitoly č. 7 jsem zjistili závislost volebních výsledků jednotlivých politických stran a hnutí na demografických a socioekonomických charakteristikách, které ovlivňují rozhodování voličů.

Koncentrace volební podpory ČSSD se v průběhu sledovaných let proměnlivě rozprostírala v celém území kraje. Nejvýraznějším centrem území volební podpory byla identifikována oblast jihovýchodní části Pardubického kraje v okolí města Svitavy, která tvořila v rámci všech volebních let stabilní jádro. Naopak jako oblast bez územní volební podpory ČSSD můžeme označit část severovýchodně od města Ústí nad Orlicí koncentrovanou v okolí města Letohrad. Zde byla nalezena oblast, ve které se v rámci celého sledovaného období nejméně vyskytovalo území volební podpory ČSSD. Volební zisky ČSSD nejvíce ovlivňují nízká religiozita obyvatel, malý podíl osob pracujících v sektoru priméru a vyšší index stáří obyvatel dané obce. Území volební podpory KDU-ČSL se v rámci zkoumaných let nejčastěji nacházelo v centrální části kraje, na pomezí okresů Chrudim, Svitavy a Ústí nad Orlicí. Dále bylo území volební podpory zaznamenáno ve větší míře v celém území okresu Ústí nad Orlicí a proměnlivě i v okrese Chrudim. Nejvýraznější oblastí, kde KDU-ČSL postrádala volební podporu, byla západní část okresu Pardubice a oblast východně od Svitav a v okolí Moravské Třebové. Nejčastěji se vyšší volební výsledky KDU-ČSL nacházejí v oblastech s vyšší mírou religiozity, vyšším podílem rodáků a vyšším podílem osob pracujících v zemědělství. Naopak nízkých volební zisků dosahuje v oblastech s vysokou mírou nezaměstnanosti a vyšším podílem pracujících osob

v sektoru obchodu a služeb. Území volební podpory KSČM bylo nejrozšířeněji zastoupeno v oblasti v okolí Svitav a Moravské Třebové a města Králíky. Dále se ve větší míře objevovalo v okrese Chrudim, v jehož obcích se v průběhu let proměňovalo. Místy, kde se území volební podpory KSČM prakticky nevyskytovalo, jsou města Pardubice a Ústí nad Orlicí společně s jejich okolím. Volební zisky KSČM byly nejvíce ovlivněny vysokou mírou nezaměstnanosti, vysokým podílem osob pracujících v sektoru průmyslu a stavebnictví, nízkým podílem věřících hlásících se k římskokatolické víře, nízkým podílem osob pracujících v terciéru, nízkým podílem vysokoškolsky vzdělaných osob a oblastech s nízkým počtem rodáků. Pro území volební podpory ODS jsou typickými oblastmi výskytu především města a jejich okolí. Absence zastoupení území volební podpory se vyskytovala především ve východní části okresu Chrudim a východní části okresu Svitavy. Volební zisky ODS nejvíce pozitivně ovlivňují faktory vyššího podílu osob pracujících v terciéru a podílu osob s vysokoškolským vzděláním. Oproti tomu vyšší míra nezaměstnanosti, vyšší podíl osob pracujících v oblasti průmyslu a stavebnictví a vyšší míra rodáků mají na volební zisk ODS negativní vliv. Území volební podpory TOP 09 je nejvíce koncentrováno v oblasti města Ústí nad Orlicí a jeho širšího zázemí a v oblasti města Pardubice a jeho okolí. Minimální zastoupení území volební podpory se nachází v jižní části okresu Chrudim, v SO ORP Hlinsko, a ve východní části okresu Svitavy, v SO ORP Moravská Třebová. Pozitivní vliv na volební zisky TOP 09 má vysoký podíl vysokoškolsky vzdělaných osob a vysoký podíl osob pracujících v terciéru. Nízké volební zisky TOP 09 jsou ovlivněny vysokou mírou nezaměstnanosti, vysokým indexem stáří a vyšším podílem osob pracujících v sekundéru. Území volební podpory Pirátů můžeme rozdělit na dvě období. Ve volbách, kdy se nedostali do Polanecké sněmovny PČR, se území volební podpory nacházelo napříč celým Pardubickým krajem, bez konkrétnější vazby na určitou oblast. V roce 2017 se území volební podpory přesunulo do severní části kraje, kde je koncentrováno v oblasti města Pardubic, Ústí nad Orlicí a Vysokého Mýta. Volební zisky Pirátů jsou nejvíce ovlivňovány vyšším podílem osob s vysokoškolským vzděláním, nízkou mírou nezaměstnanosti, nízkým podílem osob hlásících se k římskokatolické víře a nízkým indexem stáří obyvatel. Území volební podpory hnutí ANO je nejvíce koncentrováno v západní části Pardubického kraje, kde tvoří nesouvislé území. Část území volební podpory se též rozkládá na východě kraje, kde v roce 2017 tvořilo

souvislou oblast podpory. Vyšší volební zisky hnutí ANO jsou ovlivněny vyšším podílem osob pracujících v terciéru, vyšším podílem vysokoškolsky vzdělaných osob, nízkou mírou religiozity, nižším podílem osob pracujících v zemědělství a nízkou mírou rodáků.

Výsledkem pozorování vývoje územní volební podpory politických subjektů v čase bylo vytvoření zobrazení území stabilní volební podpory pro každý politický subjekt zvlášť. Znázorňují nám oblasti, ve kterých se v rámci celého sledovaného území vyskytovala volební podpora zahrnutá v polovině ze všech získaných hlasů pro daný politický subjekt v kraji. Při porovnání území stabilní volební podpory, můžeme sledovat jistou podobnost v lokalizaci některých politických subjektů. Například v souvislosti s územím volební podpory ČSSD a KSČM, které se nachází v podobné oblasti, nebo v případě ODS a TOP 09, kdy se část území stabilní volební podpory v obou případech lokalizuje do oblasti Pardubic.

Při získávání odpovědi na otázku míry podobnosti území volební podpory vybraných politických stran ČSSD, KDU-ČSL, KSČM a ODS, byla využita tři časová období 1996, 2006 a 2017. Pomocí korelační analýzy byla objevena jistá podobnost území volební podpory ČSSD a KSČM. U ostatních politických stran byla identifikována nepřímá korelační vazba, která nám naznačuje určitou míru nepodobnosti území volební podpory. Nejmenší podobnost území volební podpory byla zaznamenána v souvislosti s KDU-ČSL a KSČM. Z vytvořené analýzy můžeme pozorovat trend snižující se korelační závislosti v čase, kdy při porovnávání jednotlivých území volební podpory politických stran dochází ke snižování jejich podobnosti, respektive nepodobnosti.

Od roku 1996 se politická scéna v souvislosti s Poslaneckou sněmovnou Parlamentu České republiky značně proměnila. Do politického prostoru se dostávají nové politické subjekty, které získávají podporu převážně u vysokoškolsky vzdělaného obyvatelstva a jejich podpora se nejčastěji koncentruje ve městech a jejich blízkém okolí.

9. Summary

The diploma thesis analyses the election results of selected political parties from the first elections to the Chamber of Deputies of the Parliament of the Czech Republic to the present. It briefly describes the development of electoral geography, electoral behaviour and the election system to the Chamber of Deputies.

The core of the thesis includes a spatial analysis of election results for selected political parties, which are ČSSD, KDU-ČSL, KSČM, ODS, TOP 09, Pirati and ANO. Regions with Electoral Support (“The Electoral Regions”) for political parties were defined, which represent a concentration of 50 % of all votes to a specific political party. The development of those regions for each political party was monitored and described over time. The Electoral Regions for traditional political parties were compared, similarities were identified and further analysed. The traditional political parties including ČSSD, ODS, KDU-ČSL and KSČM have been present in the Czech political scene since the first election to the Chamber of Deputies. Similarities of the Electoral Regions were observed between ČSSD and KSČM. The Electoral Regions of continuous support for each political party were identified based on historical election results. This helped to determine stable electoral support of particular political parties for the entire period of the election to the Chamber of Deputies of the Czech Republic.

Moreover, the degree of conditionality of electoral behaviour was examined. The research was carried out based on the correlation dependence between the Electoral Regions of each political party and selected demographic and socio-economic characteristics. Such characteristics that influence each party’s electoral gains were observed.

To conclude, it is possible to identify regions with above-average and below-average electoral support of individual political parties in the Pardubice region as well as their progress over time. The research shows a similar pattern of Electoral Regions for some of the political parties in the Czech Republic. A dependence was found between the electoral gains of individual political parties and demographic and socioeconomic aspects.

Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Korelační matice podobnosti území volební podpory ČSSD v letech 1996–2017	47
Tabulka č. 2: Korelační matice podobnosti území volební podpory KDU-ČSL v letech 1996–2017	54
Tabulka č. 3: Korelační matice podobnosti území volební podpory KSČM v letech 1996–2017	61
Tabulka č. 4: Korelační matice podobnosti území volební podpory ODS v letech 1996–2017	68
Tabulka č. 5: Korelační matice podobnosti území volební podpory vybraných politických stran v roce 1996.....	80
Tabulka č. 6: Korelační matice podobnosti území volební podpory vybraných politických stran v roce 2006.....	80
Tabulka č. 7: Korelační matice podobnosti území volební podpory vybraných politických stran v roce 2017.....	81
Tabulka č. 8: Korelační matice volebních výsledků ČSSD v letech 2002, 2013 a zvolených proměnných ze sčítání lidu, domů a bytů 2001, 2011	84
Tabulka č. 9: Korelační matice volebních výsledků KDU-ČSL v letech 2002, 2013 a zvolených proměnných ze sčítání lidu, domů a bytů 2001, 2011	85
Tabulka č. 10: Korelační matice volebních výsledků KSČM v letech 2002, 2013 a zvolených proměnných ze sčítání lidu, domů a bytů 2001, 2011	86
Tabulka č. 11: Korelační matice volebních výsledků ODS v letech 2002, 2013 a zvolených proměnných ze sčítání lidu, domů a bytů 2001, 2011	87
Tabulka č. 12: Korelační matice volebních výsledků TOP 09 v roce 2013 a zvolených proměnných ze sčítání lidu, domů a bytů 2011	88
Tabulka č. 13: Korelační matice volebních výsledků Pirátů v roce 2013 a zvolených proměnných ze sčítání lidu, domů a bytů 2011	89
Tabulka č. 14: Korelační matice volebních výsledků ANO v letech 2013 a 2017 a zvolených proměnných ze sčítání lidu, domů a bytů 2011	90

Seznam obrázků

Obrázek č. 1: Administrativní členění Pardubického kraje	20
Obrázek č. 2: Srovnání vývoje volební účasti ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v letech 1996 až 2017 za Pardubický kraj a Českou republiku	26
Obrázek č. 3: Volební účast ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 1996	27
Obrázek č. 4: Volební účast ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 1998	28
Obrázek č. 5: Volební účast ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2002	28
Obrázek č. 6: Volební účast ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2006	29
Obrázek č. 7: Volební účast ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2010	30
Obrázek č. 8: Volební účast ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2013	30
Obrázek č. 9: Volební účast ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2017	31
Obrázek č. 10: Vývoj volebních zisků ČSSD ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v letech 1996 až 2017 za Pardubický kraj a Českou republiku	32
Obrázek č. 11: Vývoj volebních zisků KDU-ČSL ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v letech 1996 až 2017 za Pardubický kraj a Českou republiku	34
Obrázek č. 12: Vývoj volebních zisků KSČM ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v letech 1996 až 2017 za Pardubický kraj a Českou republiku	35
Obrázek č. 13: Vývoj volebních zisků ODS ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v letech 1996 až 2017 za Pardubický kraj a Českou republiku	36

Obrázek č. 14: Vývoj volebních zisků TOP 09 ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v letech 2010 až 2017 za Pardubický kraj a Českou republiku	37
Obrázek č. 15: Vývoj volebních zisků Pirátů ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v letech 2010 a 2017 za Pardubický kraj a Českou republiku	38
Obrázek č. 16: Vývoj volebních zisků ANO ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v letech 2013 a 2017 za Pardubický kraj a Českou republiku	39
Obrázek č. 17: Území volební podpory ČSSD ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 1996.....	41
Obrázek č. 18: Území volební podpory ČSSD ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 1998.....	41
Obrázek č. 19: Území volební podpory ČSSD ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2002.....	42
Obrázek č. 20: Území volební podpory ČSSD ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2006.....	43
Obrázek č. 21: Území volební podpory ČSSD ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2010.....	43
Obrázek č. 22: Území volební podpory ČSSD ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2013.....	44
Obrázek č. 23: Území volební podpory ČSSD ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2017.....	45
Obrázek č. 24: Území stabilní volební podpory ČSSD ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v letech 1996–2017	46
Obrázek č. 25: Území volební podpory KDU-ČSL ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 1996.....	48
Obrázek č. 26: Území volební podpory KDU-ČSL ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 1998.....	49
Obrázek č. 27: Území volební podpory KDU-ČSL ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2002.....	49
Obrázek č. 28: Území volební podpory KDU-ČSL ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2006.....	50

Obrázek č. 29: Území volební podpory KDU-ČSL ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2010.....	51
Obrázek č. 30: Území volební podpory KDU-ČSL ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2013.....	52
Obrázek č. 31: Území volební podpory KDU-ČSL ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2017.....	52
Obrázek č. 32: Území stabilní volební podpory KDU-ČSL ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v letech 1996–2017	53
Obrázek č. 33: Území volební podpory KSČM ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 1996.....	55
Obrázek č. 34: Území volební podpory KSČM ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 1998.....	56
Obrázek č. 35: Území volební podpory KSČM ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2002.....	56
Obrázek č. 36: Území volební podpory KSČM ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2006.....	57
Obrázek č. 37: Území volební podpory KSČM ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2010.....	58
Obrázek č. 38: Území volební podpory KSČM ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2013.....	59
Obrázek č. 39: Území volební podpory KSČM ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2017.....	59
Obrázek č. 40: Území stabilní volební podpory KSČM ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v letech 1996–2017	60
Obrázek č. 41: Území volební podpory ODS ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 1996.....	62
Obrázek č. 42: Území volební podpory ODS ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 1998.....	63
Obrázek č. 43: Území volební podpory ODS ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2002.....	64
Obrázek č. 44: Území volební podpory ODS ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2006.....	64

Obrázek č. 45: Území volební podpory ODS ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2010.....	65
Obrázek č. 46: Území volební podpory ODS ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2013.....	66
Obrázek č. 47: Území volební podpory ODS ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2017.....	66
Obrázek č. 48: Území stabilní volební podpory ODS ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v letech 1996–2017	67
Obrázek č. 49: Území volební podpory TOP 09 ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2010.....	69
Obrázek č. 50: Území volební podpory TOP 09 ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2013.....	69
Obrázek č. 51: Území volební podpory TOP 09 ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2017.....	70
Obrázek č. 52: Území stabilní volební podpory TOP 09 ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v letech 2010–2017	71
Obrázek č. 53: Území volební podpory Pirátů ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2010.....	72
Obrázek č. 54: Území volební podpory Pirátů ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2013.....	73
Obrázek č. 55: Území volební podpory Pirátů ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2017.....	74
Obrázek č. 56: Území stabilní volební podpory Pirátů ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v letech 2010–2017	75
Obrázek č. 57: Území volební podpory ANO ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2013.....	76
Obrázek č. 58: Území volební podpory ANO ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2017.....	77
Obrázek č. 59: Území stabilní volební podpory ANO ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v letech 2013–2017	78

Použitá literatura

- ANTOŠ, Marek** (2008): Principy voleb v České republice. Praha: Linde. 191 s.
- BAAR, Vladimír – RUMPEL, Petr – ŠINDLER, Petr** (1996): Politická geografie. 1. vyd. Ostrava: Ostravská univerzita. 91 s.
- BAJEROVÁ, Veronika** (2015): Nové politické strany po volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2013: Ano 2011 a Úsvit přímé demokracie. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. 114 s.
- BALÍK, Stanislav a kol.** (2010): Volby do Poslanecké sněmovny v roce 2010. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury. 279 s.
- BERNARD, Josef – KOSTELECKÝ, Tomáš – ŠIMON, Martin** (2014): Existující prostorové kontextové vlivy na volební chování i v relativně nacionalizovaném stranickém systému? Příklad Česka. Geografie, 119, č. 3, s. 240–258.
- BUČEK, Ján – PLEŠIVČÁK, Martin – PRZYBYLA, Vojtěch** (2017): Politická geografie – politické ideologie, demokracie a volby. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislavě. 240 s.
- CABADA, Ladislav – ŠANC, David** (2005): Český stranický systém ve 20. století. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. 223 s.
- ČALOUK, Dalibor – FOLTÝN, Tomáš – HAVLÍK, Vlastimil – MATUŠKOVÁ, Anna** (2006): Volby do poslanecké sněmovny v roce 2006. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury. 219 s.
- DANĚK, Petr – JEHLIČKA, Petr – TOMEŠ, Jiří** (2000) Stát, politika, prostor. Praha: Univerzita Karlova. 274 s.
- DRAŠAR, Michael** (2019): Metody přepočtu hlasů na mandáty a jejich vliv na složení parlamentu. Případová studie voleb do Poslanecké sněmovny 2017. Praha: Univerzita Karlova v Praze. 80 s.
- FŇUKAL, Miloš** (2013): Politická geografie. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. 80 s.
- HEŘMÁNEK, Jan** (2015): Faktory ovlivňující dobrovolné slučování obcí: případ České republiky v evropském srovnání. Praha: Univerzita Karlova v Praze. 133 s.
- HEŘMANOVÁ, Eva – CHROMÝ, Pavel a kol.** (2009): Kulturní regiony a geografie kultury. Praha: ASPI, a.s. 348 s.

- JEHLIČKA, Petr – SÝKORA, Luděk** (1991): Stabilita regionální podpory tradičních politických stran v českých zemích (1920–1990). Sborník České geografické společnosti, č.2/96. s. 81–95.
- KLADIVO, Petr** (2013): Základy statistiky. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. 62 s.
- KOLÁŘ, Petr – PECHÁČEK, Štěpán – SYLLOVÁ, Jindřiška** (2002): Parlament České republiky 1993-2001 (stav k 31.5.2001). Praha: Linde. 296 s.
- KRATOCHVÍLOVÁ, Lucie** (2014): Analýza informačních procesů uvnitř politických stran KDU-ČSL, TOP 09, KSČM. Brno: Masarykova univerzita. 110 s.
- KREJČÍ, Oskar** (2006): Nová kniha o volbách. Praha: Profesional Publishing. 481 s.
- LANGEROVÁ, Veronika** (2020): Česká pirátská strana – strany typu vícerychlostního modelu?. Praha: Karlova univerzita v Praze. 111 s.
- LEBEDA, Tomáš – LINEK, Lukáš – LYONS, Pat – VLACHOVÁ, Klára et al.** (2007): Voliči a volby 2006. Praha: Sociologický ústav AV ČR. 234 s.
- LINEK, Lukáš – MRKLAS, Ladislav – SEIDLOVÁ, Adéla – SOKOL, Petr** (2003): Volby do Poslanecké sněmovny 2002. Praha: Sociologický ústav Akademie věd České republiky. 264 s.
- MADLEŇÁK, Tibor** (2010): Hlavné trendy výskumu v súčasnej volebnej geografii. Geografický časopis, č. 2/62, s. 127–145.
- MALÍŘ, Jiří – MAREK, Pavel** (2005): Politické strany: vývoj politických stran a hnutí v českých zemích a Československu v letech 1861–2004. 2. Období 1938–2004. Brno: Doplněk. 1030–1826 s.
- MIHOLA, Jiří – PEHR, Petr** (2019): Lidově, národně, křesťansky: k dějinám Československé strany lidové (KDU-ČSL): 1919–2019. Praha: Akropolis. 329 s.
- NOVÁK, Miroslav et al.** (2019): Úvod do studia politiky. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON). 921 s.
- NEKUDOVÁ, Vendula** (2014): Nástroje politického marketingu v kampani České pirátské strany. Brno: Masarykova univerzita. 51 s.
- SIEGFRIED, André** (1913): Tableau politique de la France de l'Ouest sous la Troisième République. Paris: A. Colin. 536 s.
- ŠKROBÁČKOVÁ, Hana** (2007): Příčiny a důsledky vzniku nové obce v ČR. Brno: Masarykova univerzita. 101 s.

TABERY, Erik (2006): Vládeme, neruší: Opoziční smlouva a její dědictví.

Litomyšl: Paseka. 304 s.

Ústava České republiky

VODIČKA, Karel – CABADA, Ladislav (2007): Politický systém České republiky

historie a současnost. Praha: Portál, 374 s.

Zákon č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Internetové zdroje

Český statistický úřad (2018): Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR - 1. díl - 2017 [online]. [cit.04.03.2021]. Dostupné z:

<https://www.czso.cz/csu/czso/volby-do-poslanecke-snemovny-parlamentu-cr-1-dil-2017>

Český statistický úřad (2018): Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR - 2. díl - 2017 [online]. [cit.04.03.2021]. Dostupné z:

<https://www.czso.cz/csu/czso/volby-do-poslanecke-snemovny-parlamentu-cr-2-dil-2017>

Český statistický úřad (2016): 20 let svobodných voleb do zákonodárných orgánů ČR (výsledky voleb do Parlamentu ČR v letech 1996 – 2014) [online]. [cit.04.03.2021]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/20-let-svobodnych-voleb-do-zakonodarnych-organu-cr-vysledky-voleb-do-parlamentu-cr-v-letech-19962014>

Český statistický úřad (2019): Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje pardubického kraje [online]. [cit. 02.03.2021]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/90863233/33013019.pdf/ebe03dc8-c56d-4059-84b2-31adcf45313c?version=1.5>

Český statistický úřad (2020): Metody pro přepočítání hlasů na mandáty [online]. [cit. 02.02.2021]. Dostupné z:

https://www.czso.cz/csu/czso/metody_pro_prepecet_hlasu_na_mandaty

Ústavní soud (2021): Nález ústavního soudu sp. Zn. Pl. ÚS 44/17 včetně odlišného stanoviska [online]. [cit. 06.03.2021]. Dostupné z:

https://www.usoud.cz/fileadmin/user_upload/Tiskova_mluvci/Publikovane_nalez/2021/Pl_US_44_17_vcetne_disentu.pdf

Zdroje statistických dat

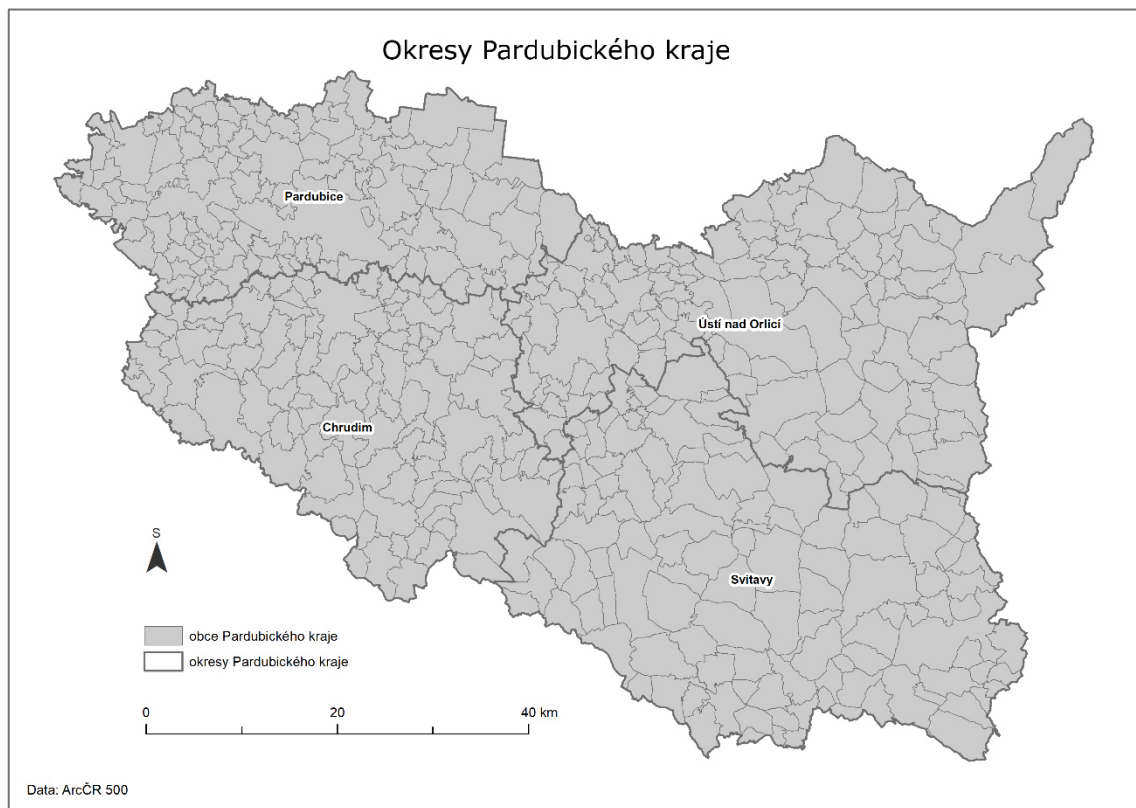
Český statistický úřad (2019): Výsledky voleb a referend [online]. [cit. 02.05.2019]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/>

Český statistický úřad (2010): SLDB ve správních obvodech a obcích Pardubického kraje [online]. [cit. 02.04.2021]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/x/sldb_ve_spravnich_obvodech_a_obcich_pardubickeho_kraje

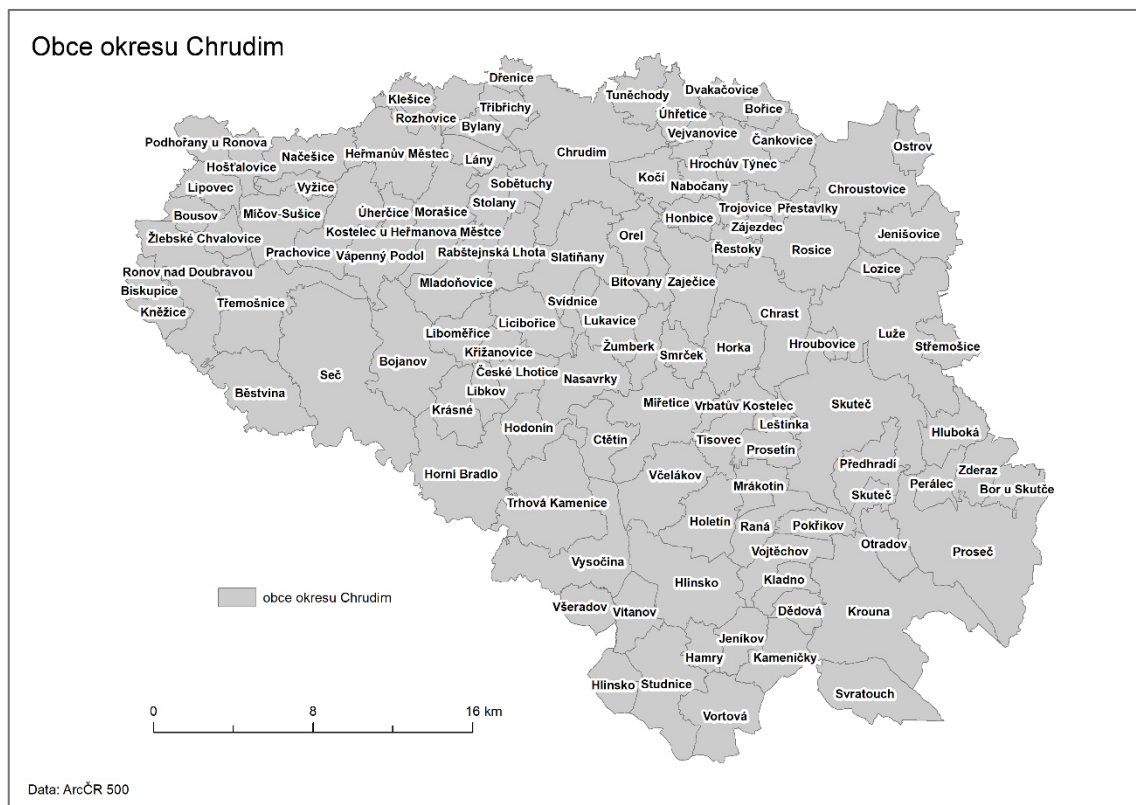
Český statistický úřad (2020): Veřejná databáze – údaje ze Sčítání lidu domů a bytů 2011 [online]. [cit. 17.01.2020]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=home>

Přílohy

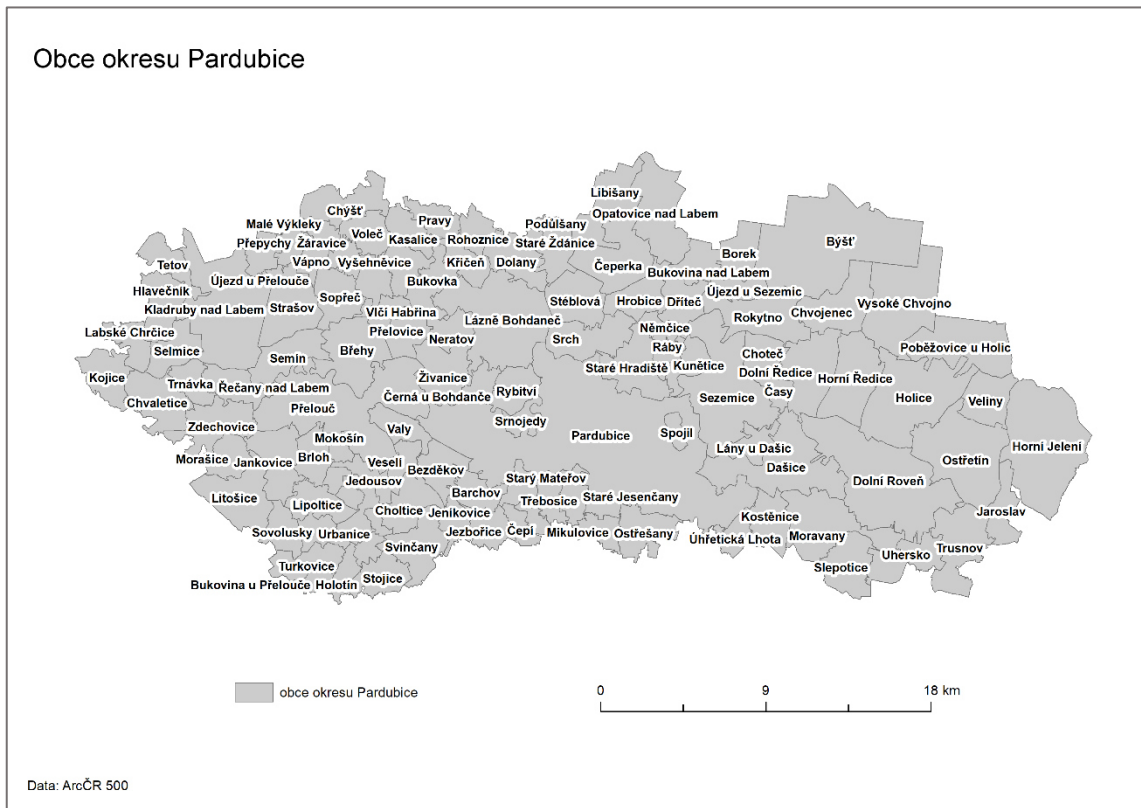
Příloha č.1

Příloha č. 2

Příloha č. 3

Příloha č. 4

Příloha č. 5

